

NOTA BETREFFENDE DEN TOESTAND
VAN 'S RIJKS FINANCIËN.

Ter begeleiding van de stukken in zake de ontwerpen van wet tot vaststelling van de Rijksbegroeting voor het dienstjaar 1947 heeft de ondergetekende de eer de gebruikelijke Notar betreffende den toestand van 's-Rijks financiën, over te leggen met de daarbij behoorende bijlagen.

Deze Nota bevat, na een inleiding:

d. een beschouwing over de dienstjaren 1940 tot en met 1945;

b. een nadere beschouwing van de bewegingen over de ontwerp-begroo-
1946;

c. opmerkingen en beschouwingen voor 1947;
 d. voortwaaing-beerooting voor 1947,

d. een beschouwing over de omvang van de in het kader van het Centraal Planduraal geplaatst in het kader van het door het Centraal Planduraal ontworpen nationale budget.

INLEIDING.

Het totaal der uitgaven van de thans aangeboden ontwerpbegroeiing voor 1947 bedraagt, wanneer men de bijdrage van den Gewonen Dienst aan de middelen van den Butengewonen Dienst in aanmerking laat, f 4 254 895 404.

Dienst buiten beschouwing. Het totaal der uitgaven van de ontwerp-begroting 1946 bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal bedraagt f 5 368 997 913. In de vergelijking met de cijfers voor 1946, zoals die in de thans aangeboden begrotingsstukken is gemaakt, is er rekening mee gehouden, dat het ontwerp van hoofdstuk VIII B van die begroting (Marine) moest worden verbeterd, aangezien nog geen rekening was gehouden met een aantal wijzigingen, welke destijds in voorbereiding waren, doch welke op het tijdstip van de samenstelling van de ontwerp-begroting op het betrokken Ministerie niet voldoende waren geconcretiseerd om reeds aanstonds in de ontwerp-begroting voor 1946 te worden opgenomen. Inmiddels is echter een gewijzigd ontwerp van wet, op Wijzigingen, 1946 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal 7 Augustus 1946, houdende een gewijzigd ontwerp van wet, op aanbeveling van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, houdende wijzigingen, dan betaamt het totale geraamde uitgaven cijfer — de bijdragen van den Gewonen Dienst aan de middelen van den Buitengewonen Dienst wederom buiten beschouwing — f 5 491 002 226.

Behalve de reeds ingediende wijziging van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor 1946 zullen eerstdaags aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal Nota's van Wijzigingen betreffende de overige hoofdstukken der ontwerp-begroeting voor 1946 worden aangeleverd. Overwogen is nog, om ook de hierbedoelde wijzigingen in de begrotingstukken voor 1947 te verwerken, hetgeen een juist inzicht in de verschillen tusschen de ontwerp-begrotingen voor 1946 en voor 1947 ongetwijfeld ten goede zou komen. Ten einde de tijdige indiening van de ontwerp-begroeting voor 1947 niet in gevaar te brengen, moest daarvan noodgedwongen worden afgezien.

In deze inleiding van 1946 kon echter niet worden bevestigd dat de regering gehouden was de bevoegdheid te behouden.

In deze begroting voor 1940 worden de ontwerp-begrotingen worden rekening gehouden van deze wijzigingen worden het totaal der uitgaven van van het inbegrip hiervan wijst het totaal der uitgaven aan van de ontwerp-begroting voor 1946 thans een bedrag van 15 582 877 223.

In het volgend overzicht zijn naast elkaar opgenomen recapitulaties van de cijfers van respectievelijk:

1. de ontwerp-begroting voor 1946, zooals die op 12 April 11. bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingezonden;
2. de ontwerp-begroting voor 1946 met inbegrip van de voorgestelde wijziging van hoofdstuk VIII B (Marine);
3. de ontwerp-begroting voor 1946 met inbegrip tevens van alle eerstdaags in te dienen wijzigingen;
4. de ontwerp-begroting voor 1947.

OMSCHRIJVING	Ontwerp-begroting voor 1946 ingediend op 12 April 1946	Ontwerp-begroting voor 1946, met inbegrip van de voorgestelde wijziging van hoofdstuk VIII B (Marine)	Ontwerp-begroting voor 1946, met inbegrip tevens van alle eerstdaags in te dienen wijzigingen	Ontwerp-begroting voor 1947
Gewone Dienst				
Uitgaven	2 230 977 094	2 376 364 929	2 427 676 484	2 307 536 514
Middelen	2 394 024 742	2 394 024 742	2 476 202 901	2 431 911 856
Voordeelig saldo	163 047 648	17 659 813	48 526 417	124 375 342
Over te brengen naar de Middelen van den Buiteng. Dienst	163 047 648	17 659 813	48 526 417	124 375 342
Buitengewone Dienst				
Uitgaven	3 138 020 819	3 114 637 299	3 155 200 739	1 947 358 890
Middelen	748 838 904	748 838 904	848 578 904	198 354 828
	2 389 181 915	2 365 798 395	2 306 621 835	1 749 004 062
Overgebracht van den Gewonen Dienst	163 047 648	17 659 813	48 526 417	124 375 342
Nadeelig saldo	2 226 134 267	2 348 138 582	2 258 095 418	1 624 628 720
Nadeelig saldo Landbouwerisifonds	376 240 000	376 240 000	376 240 000	316 282 913
	2 602 374 267	2 724 378 582	2 634 335 418	1 940 911 633
Geheele Dienst				
Uitgaven, exclusief de bijdrage van den Gewonen aan den Buitengewonen Dienst	5 368 997 913	5 491 002 228	5 582 877 223	4 254 895 404
Middelen, exclusief de bijdrage van den Gewonen aan den Buitengewonen Dienst	3 142 863 646	3 142 863 646	3 324 781 805	2 630 266 684
Nadeelig saldo	2 226 134 267	2 348 138 582	2 258 095 418	1 624 628 720
Nadeelig saldo Landbouwerisifonds	376 240 000	376 240 000	376 240 000	316 282 913
	2 602 374 267	2 724 378 582	2 634 335 418	1 940 911 633

De vermindering van het uitgaventotaal voor 1947 ten opzichte van dat voor 1946 (met inbegrip van alle voorgestelde wijzigingen) bedraagt dus f 1328 miljoen. Van deze vermindering is f 120 miljoen gevonden op den Gewonen Dienst en f 1208 miljoen op den Buitengewonen Dienst.

Hierbij is nog geen rekening gehouden met het Landbouwerisifonds. Het nadeelig saldo van dat fonds, waarvoor geen afzonderlijke dekking aanwezig is en dat dus voor het verkrijgen van een juist inzicht in de budgetaire situatie aan het totaal der uitgaven van de Rijksbegroting dient te worden toegevoegd, is voor 1946 geraamd op f 376 240 000 en voor 1947 op f 316 282 913, dus ca. f 60 miljoen minder. De verlaging van uitgaven bedraagt dus in totaal f 1328 miljoen + f 60 miljoen = f 1388 miljoen.

Uit een en ander blijkt, dat de door den ondergeteekende in de Vergadering van de Eerste Kamer der Staten-Generaal op 28 Mei 1946 uitgesproken verwachting, dat het geraamd uit-

gaven totaal voor 1947 ca. f 1½ miljard lager zou kunnen zijn dan dat voor 1946, nog wordt overtroffen.

Daartegenover staat, dat de opbrengst van de middelen, welke niet inbegrip van alle voorgestelde wijzigingen voor 1946 — af- gezien van de bijdrage van den Gewonen Dienst aan de middelen van den Buitengewonen Dienst — op f 3 324 781 805 werd begroot, voor 1947 naar raming f 2 630 266 684 zal bedragen, derhalve f 694 515 121 minder.

Een en ander heeft tot gevolg, dat het nadeeilig saldo van den Geheelen Dienst der Rijksbegrooting, voor 1946 — met in- begrip van alle voorgestelde wijzigingen — te ramen op f 2258 miljoen, voor 1947 met f 633 miljoen is verminderd tot f 1625 miljoen, terwijl, indien ook het nadeeilig saldo van het Landbouwenwcrsisistonds in aanmerking wordt genomen, het be- grootingsstekort is teruggelopen van f 2634 miljoen voor 1946 tot f 1941 miljoen voor 1947, dus met f 693 miljoen.

Bij de beschouwing van dit tekort mag niet uit het oog worden verloren, dat dit wederom, evenals het nadeeilig saldo van de ontwerp-begrooting voor 1946, geheel is veroorzaakt door de uitgaven van den Buitengewonen Dienst.

Zoals uit het onderstaand overzicht blijkt, valt deze dienst uiteen in twee gedeelten, namelijk de kapitaaluitgaven met daartegenover staande kapitaalsontvangsten eenenzijds en de uitgaven en inkomsten van aflopend karakter, voortvloeiende uit de bijzondere omstandigheden, anderzijds.

Ter vergelijking zijn, naast de bedragen voor 1947, die voor 1946 opgenomen (met inbegrip van de ingediende en de eerst- daags in te dienen wijzigingen).

Omschrijving		1947	1946
A. Kapitaaluitgaven	Kapitaalsinkkomsten	f 530 517 765	f 690 311 958
	Nadeelig saldo	f 494 382 187	f 607 199 221
B. Uitgaven van aflopend karakter, voortvloeiende uit de bijzondere omstandigheden	Daartegenover staande inkomsten .	162 219 250	f 1 416 841 125
	Nadeelig saldo	f 1 254 621 875	f 2 464 888 781
Nadeelig saldo		f 1 254 621 875	f 1 699 422 614
Nadeelig saldo uitgaven en inkomsten sub A	Nadeelig saldo uitgaven en inkomsten sub B	f 494 382 187	f 1 699 422 614
	Bijdrage van den Gewonen Dienst . .	1 749 004 062	f 2 306 621 835
Nadeelig saldo van den Buitengewonen Dienst		f 1 624 628 720	f 2 258 095 418

A. DIENSTJAREN 1940 TOT EN MET 1945.

Thans moge de aandacht worden gevraagd voor de cijfers van de dienstjaren 1940 tot en met 1945, voor zoover deze bekend zijn.

1. NEDERLAND.

De hierna volgende overzichten van de dienstjaren 1940 tot en met 1945 wijken in zooverre af van de in vorige jaren ge- volgde werkwijze, dat in de cijferopstelling ook vermeld zijn de nadeeilige saldi van het voormalig Herstelfonds 1940 (te be- ginnen met den dienst 1940) en van het Landbouwenwcrsisistonds (te beginnen met den dienst 1943), voor welke saldi geen bij- zondere dekking aanwezig is.

Dienstjaar 1940.

Rekeningscijfers.

Titel A. Gewone Dienst.

Uitgaven	f 867 410 687,22
Middelen	831 743 431,83
Nadeelig saldo	f 35 667 255,39

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	f	852 920 727,14
Middelen		173 335 761,12
Nadeelig saldo	f	679 584 966,02
Nadeelig saldo voormalig Herstelfonds ...		27 713 165,45
Totaal nadeelig saldo Kapitaaldienst	f	707 298 131,47

Geheele dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend het nadeelig saldo van het voormalig Herstelfonds f	1 748 044 579,81
Middelen	1 005 079 192,95
Nadeelig saldo	f 742 965 386,86

Deze cijfers zijn opgenomen in de ingevolge artikel 86, 2de lid, der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, n°. 259) samengestelde en door de Algemeene Rekenkamer goedgekeurde algemeene rekening van het dienstjaar 1940, met dien verstande, dat voor het voormalige Herstelfonds uiteraard een afzonderlijke rekening is opgemaakt.

Evenals vorige jaren zij wederom opgemerkt, dat in bovenstaande cijfers niet tot uitdrukking komen de uitgaven, welke uiteindelijk uit het voormalig Leeningfonds 1940 worden gefinancierd, waaronder de Nederlandsche mobilisatieuitgaven (f 273 808 673,82) en de kosten van den Nederlandschen Opbouwdienst (f 28 317 309,41).

Het groote tekort op den Kapitaaldienst houdt, afgezien van het nadeelig saldo van het voormalig Herstelfonds, grootendeels verband met de uitgaven wegens credieten ten behoeve van de Duitsche Weermacht ad f 477 324 791,75 en wegens rentedragende credieten ten behoeve van het Nederlandsch Clearinginstituut ad f 125 000 000.

Dienstjaar 1941.*Voorloopige rekeningscijfers.***Titel A. Gewone Dienst.**

Uitgaven	f	1 065 594 435,44
Middelen		1 384 935 688,95
Voordeelig saldo	f	319 341 253,51

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	f	2 391 181 342,62
Middelen		365 030 730,76
Nadeelig saldo	f	2 026 150 611,86
Nadeelig saldo voormalig Herstelfonds ...		117 615 987,18
Totaal nadeelig saldo Kapitaaldienst	f	2 143 766 599,04

Geheele Dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend het nadeelig saldo van het voormalig Herstelfonds ... f	3 574 391 765,24
Middelen	1 749 966 419,71
Nadeelig saldo	f 1 824 425 345,53

De uitgaven van den Gewonen Dienst waren f 17 817 706,44 hooger dan de raming; de middelen beliepen f 351 084 989,95 meer dan de raming. Door deze hoogere opbrengst wijst de Gewone Dienst een voordeelig saldo aan van f 319 341 253,51, terwijl aanvankelijk een tekort groot f 13 926 030 was geraamd.

Voor wat betreft den Kapitaaldienst — het nadeelig saldo van het voormalig Herstelfonds buiten beschouwing gelaten — waren de uitgaven f 701 026 558,62 hooger dan de raming, terwijl de middelen de raming met f 296 108 660,76 overtroffen. Als gevolg van een en ander steeg het destijds geschatte tekort van f 1 621 232 714 tot f 2 026 150 611,86.

Dienstjaar 1942.
Voorloopige rekeningscijfers.

Titel A. Gewone Dienst.	
Uitgaven	f 1 285 046 711,56
Middelen	1 758 381 577,01
Voordeelig saldo	f 473 334 865,45

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	f 2 337 655 843,48
Middelen	147 276 750,98
Nadeelig saldo	f 2 190 379 092,50
Nadeelig saldo voormalig Herstelfonds ...	201 211 477,35
Totaal nadeelig saldo Kapitaaldienst	f 2 391 590 569,85

Gehcele Dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend het na-deelig saldo van het voormalig Herstelfonds f 3 823 914 032,39	1 905 658 327,99
Nadeelig saldo	f 1 918 255 704,40

De uitgaven van den Gewonen Dienst bleven met f 90 790 185,44 beneden de raming.
De opbrengst van de middelen was echter f 555 953 309,01 hooger.

Als gevolg van deze omstandigheden wijst de voorloopige rekening een overschot aan van f 473 334 865,45 in plaats van het aanvankelijk vastgestelde tekort van f 173 408 629.
In aanmerking dient nog te worden genomen, dat bij de oorspronkelijke raming der middelen geen rekening was gehou-den met de opbrengst van de radiobelasting ad f 8 912 912.

Zonder rekening te houden met de uitkomsten van het voor-malig Herstelfonds werd bij de begroeting met een tekort op den Kapitaaldienst gerekend van f 2 422 197 476.
Inmiddels bleven de uitgaven met f 170 849 140,67 beneden de raming, terwijl de middelen f 60 887 704,98 meer opbrach-ten.
Om deze redenen wijst de voorloopige rekening op den Kapi-taaldienst een tekort aan van f 2 190 460 630,35.

Dienstjaar 1943.

* Voorloopige rekeningscijfers.

Titel A. Gewone Dienst.	
Uitgaven	f 1 577 738 588,38
Middelen	1 705 481 067,74
Voordeelig saldo	f 127 742 479,36
Nadeelig saldo Landbouwwerisistonds 2), voorloopig geraamd op	90 000 000,—
Totaal voordeelig saldo Gewone Dienst f	37 742 479,36

1) Hierbij is in aanmerking te nemen, dat onder de uitgaven van den Kapitaaldienst is opgenomen het saldo van het opgeheven Leening-fonds 1940 ad f 365 373 539,— per ultimo 1941, welk bedrag reële be-teekenis voor het budget 1942 mist. Dit saldo is in fette nog be-langetijk hooger, doch kon, daar alle uitgaven nog niet waren gedaan, in dezen dienst tot geen hooger bedrag dan het genoemde worden opge-nomen.
2) Sinds 1940 vertoont het Landbouwwerisistonds een nadeelig saldo. Voor de dienstjaren 1940 tot en met 1942 kon dit nadeelig saldo in min-dering worden gebracht op de in vorige dienstjaren gekweekte over-schotten. Te beginnen met het dienstjaar 1943 was dit niet meer mog-elijk, zoodat voor een juist inzicht in de budgetaire situatie vanaf het dienstjaar 1943 bij de bepaling van het saldo van den Gewonen Dienst der Rijksbegrooting rekening dient te worden gehouden met het nadeelig saldo van het Landbouwwerisistonds.

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	f 2 089 507 791,57
Middelen	224 646 598,68
Nadeelig saldo	f 1 814 861 192,89
Nadeelig saldo voormalig Herstelfonds ...	82 530 685,85
Totaal nadeelig saldo Kapitaaldienst ...	f 1 897 391 878,74

Geheele Dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend de na- deelige saldi van het Landbouwerisfonds en het voormalig Herstelfonds	f 3 789 777 065,80
Middelen	1 930 127 666,42
Nadeelig saldo	f 1 859 649 399,38

De Gewone Dienst, waarvoor aanvankelijk een tekort van f 105 623 765 was geraamd, sluit — exclusief het voorloopig vastgestelde nadeelige saldo van het Landbouwerisfonds — met een voordeelig saldo van f 127 742 479,36.

Deze uitkomst is ontstaan, doordat de opbrengst van de mid- delen de raming daarvan met f 274 348 519,74 heeft overtrof- fen, waartegenover echter ook de uitgaven f 40 982 275,38 meer beliepen, dan zij aanvankelijk waren geraamd.

Voor den Kapitaaldienst werd — met uitzondering van het nadeelig saldo van het voormalig Herstelfonds — een tekort van f 1 812 546 033 geraamd, zoodat het volgens de thans bekende gegevens f 2 315 159,89 hooger zal zijn. Dit is een gevolg van de omstandigheid, dat vergeleken bij de raming, naast een hoogere middenopbrengst van f 169 236 398,68, een stijging van de uitgaven is gebleken met f 171 551 558,57.

Dienstjaar 1944.

Vermoedelijke uitkomsten.

Titel A. Gewone Dienst.

Uitgaven	f 1 744 448 930,99
Middelen	1 582 163 345,19
Nadeelig saldo	f 162 285 585,80
Nadeelig saldo Landbouwerisfonds voor- loopig geraamd op	128 330 000,—
Totaal nadeelig saldo Gewone Dienst ...	f 290 615 585,80

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	f 2 565 785 743,80
Middelen	189 029 452,94
Nadeelig saldo	f 2 376 756 290,86
Geraamd nadeelig saldo voormalig Her- stelfonds	118 203 618,09
Totaal nadeelig saldo Kapitaaldienst ...	f 2 494 959 908,95

Geheele Dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend de na- deelige saldi van het Landbouwerisfonds en het voormalig Herstelfonds	f 4 556 768 292,88
Middelen	1 771 192 798,13
Nadeelig saldo	f 2 785 575 494,75

De voorloopige uitkomsten van de uitgaven van den Gewonen Dienst zijn — afgezien van het nadeelig saldo van het Land- bouwerisfonds — f 95 275 264,01 lager dan de raming, terwijl de opbrengst van de middelen volgens de thans bekende gege- vens f 119 197 037,19 meer dan de raming belooft.

Aan de hand van deze voorloopige uitkomsten kan, in plaats van met het aanvankelijk geschatte tekort van f 376 757 887 thans vermoedelijk worden gerekend met een nadeelig saldo van f 162 285 585,80.

Het tekort op den Kapitaaldienst werd, zonder rekening te houden met het nadeelig saldo van het voormalig Herstelfonds, geraamd op f 1 809 935 651, welk bedrag volgens de thans bekende gegevens vermoedelijk op f 2 376 756 290,86 moet worden gesteld.

Deze stijging is veroorzaakt doordat behalve de uitgaven met f 693 796 066,80, ook de middelen met een bedrag van f 126 975 426,94 de raming overtroffen.

Dienstjaar 1945.

Vermoedelijke uitkomsten.

Uiteraard geldt ook hier, nog in sterkere mate dan voor het dienstjaar 1944, dat de gegevens een voorloopig karakter dragen.

Titel A. Gewone Dienst.

Uitgaven	f 1 809 283 474,23
Middelen	697 370 174,69
Nadeelig saldo	f 1 111 913 299,54
Nadeelig saldo Landbouwcrisisfonds ge- raamd op	264 000 000,—
Totaal nadeelig saldo Gewone Dienst ...	f 1 375 913 299,54

Titel B. Buitengewone Dienst.

Uitgaven	f 1 678 627 808,28
Middelen	259 548 765,57
Nadeelig saldo	f 1 419 079 042,71

Geheele Dienst.

Uitgaven, waaronder gerekend het nadee- lige saldo van het Landbouwcrisisfonds ...	f 3 751 911 282,51
Middelen	956 918 940,26
Nadeelig saldo	f 2 794 992 342,25

Waar voor het dienstjaar 1945 alleen voor het 2de halfjaar en niet voor het geheele jaar een begrooting is vastgesteld kan voor dit dienstjaar geen vergelijking tusschen de begrootingscijfers en de cijfers van de vermoedelijke uitkomsten worden gemaakt.

2. LONDEN.

Ten aanzien van de uitgaven en de middelen van het bestuursapparaat, dat tijdens de oorlogsjaren te Londen gevestigd was, zijn thans, behalve de rekeningscijfers voor de jaren 1940 t/m 1943, voorloopige gegevens bekend omtrent de uitkomsten voor de jaren 1944 en 1945.

Dienstjaar 1940.

Rekeningscijfers.

Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 5 195 418 4 1
Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	212 296 19 4
Totaal uitgaven	£ 5 407 715 3 5
Totaal middelen	749 456 7 9
Nadeelig saldo	£ 4 658 258 15 8

Dienstjaar 1941.

Rekeningscijfers.

Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 8 667 673 15 7
Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	5 057 317 11 2
Totaal uitgaven	£ 13 724 991 6 9
Totaal middelen	759 555 10 0
Nadeelig saldo	£ 12 965 435 16 9

Dienstjaar 1942.
Rekeningscijfers.

Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 8 435 092	5	10
Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	£ 1 132 400	4	6
Totaal uitgaven	£ 9 567 492	10	4
Totaal middelen	£ 2 034 398	15	9
Nadeelig saldo	£ 7 533 093	14	7

Dienstjaar 1943.

Rekeningscijfers.

Uitgaven titel A. Gewone Dienst	£ 16 638 667	8	8
Uitgaven titel B. Kapitaaldienst	£ 3 013 871	15	1
Totaal uitgaven	£ 19 652 539	3	9
Totaal middelen	£ 899 730	16	2
Nadeelig saldo	£ 18 752 808	7	7

Dienstjaar 1944.

Vermoedelijke uitkomsten.

De voorloopige gegevens leveren de volgende uitkomsten op:

Titel A. Gewone Dienst.

Uitgaven	£ 14 395 443	18	5
Middelen	£ 5 860 119	10	7
Nadeelig saldo	£ 8 535 324	7	10

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	£ 2 557 601	8	1
Middelen	£ 6 578 18	11	11
Nadeelig saldo	£ 2 551 022	9	2

Titel C. Dienst terugkeer Nederland.

Uitgaven	£ 2 510 16	5	
Middelen	nihil		
Nadeelig saldo	£ 2 510 16	5	

Geheele Dienst.

Uitgaven	£ 16 955 556	2	11
Middelen	£ 5 866 698	9	6
Nadeelig saldo	£ 11 088 857	13	5

Dienstjaar 1945.

Iste halfjaar.

Vermoedelijke uitkomsten.

Titel A. Gewone Dienst.

Uitgaven	£ 3 041 304	13	10
Middelen	£ 962 308	2	8
Nadeelig saldo	£ 2 078 996	11	2

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	£ 8 576 272	4	8
Middelen	nihil		
Nadeelig saldo	£ 8 576 272	4	8

Titel C. Dienst terugkeer Nederland.

Uitgaven	£	11 396 18	9
Middelen		nihil	
Nadeelig saldo	£	11 396 18	9

Geheele Dienst.

Uitgaven	£	11 628 973	17	3
Middelen		962 908	2	8
Nadeelig saldo	£	10 666 065	14	7

2de halfjaar.

Het was bij het opmaken van de begrooting voor het 2de halfjaar 1945 over het algemeen nog niet mogelijk de uitgaven te Londen in de onderscheidene hoofdstukken der Rijksbegrooting op te nemen. Daarom zijn die uitgaven voor het 2de halfjaar 1945 meerendeels opgenomen in afzonderlijke begrootingen voor de betreffende Ministeriën, voorzien van de aanduiding „Uitgaven buiten Nederland”.

Te beginnen met de begrooting voor 1946 zijn de uitgaven buiten Nederland geheel in de verschillende hoofdstukken der Rijksbegrooting verwerkt.

De vermoedelijke uitkomsten voor het 2de halfjaar 1945 bedragen in totaal:

Titel A. Gewone Dienst.

Uitgaven	f	12 441 975
Middelen		3 044 497
Nadeelig saldo	f	9 397 478

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	f	65 398 734
Middelen		nihil
Nadeelig saldo	f	65 398 734

Titel C. Dienst terugkeer Nederland.

Uitgaven	f	24 771
Middelen		nihil
Nadeelig saldo	f	24 771

Geheele Dienst.

Uitgaven	f	77 865 480
Middelen		3 044 497
Nadeelig saldo	f	74 820 983

B. ONTWERP-BEGROOTING VOOR 1946.

Zooals ook in de inleiding tot deze Nota is vermeld, is het noodig gebleken het ontwerp van hoofdstuk VIIIB van de Rijksbegrooting (Departement van Marine) te verbeteren en is een daartoe strekkende Nota van Wijzigingen, zoomede een gewijzigd Ontwerp van Wet, inmiddels aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden.

Met inachtneming van deze Nota van Wijzigingen gaf de ontwerp-begrooting voor 1946 het volgende beeld.

Gewone Dienst.

Uitgaven	f	2 376 364 929
Middelen		2 394 024 742
Voordeelig saldo	f	17 659 813
Over te brengen naar de middelen van den Buitengewonen Dienst		17 659 813

Buitengewone Dienst.

Uitgaven	f 3 114 637 299	
Middelen	f 748 838 904	
Overgebracht van den Gewonen Dienst	17 659 813	
		766 498 717
Nadeelig saldo	f 2 348 138 582	
Nadeelig saldo van het Landbouwerisisfonds ...	376 240 000	
		f 2 724 378 582

Geheele Dienst.

Uitgaven, exclusief de bijdrage van den Gewonen aan den Buitengewonen Dienst	f 5 491 002 228	
Middelen, exclusief de bijdrage van den Gewo- nen aan den Buitengewonen Dienst	3 142 863 646	
Nadeelig saldo	f 2 348 138 582	
Nadeelig saldo van het Landbouwerisisfonds ...	376 240 000	
		f 2 724 378 582

Naast vorengenoemde wijziging van de Marinebegroting, waardoor het budgetaire beeld een verslechtering onderging, dienen nog verschillende andere wijzigingen in de ontwerp-begroting voor 1946 te worden aangebracht. Krachtens deze laatste wijzigingen stijgen de uitgaven door verhooging van bestaande posten en invoeging van nieuwe artikelen en vermindere de uitgaven door verlaging van diverse posten. Pro resto worden de uitgaven verhoogd met f 92 miljoen. Hiertegenover staat echter, dat de raming der middelen kon worden verhoogd met f 182 miljoen. Uiteindelijk kan dus een budgetverbetering worden geconstateerd van f 182 miljoen — f 92 miljoen = f 90 miljoen.

De belangrijkste verhoogingen en verminderingen, waarom het hier gaat, zijn:

A. Verhoging van bestaande en invoeging van nieuwe uitgaafposten:

Financiering landbouwherstel	f 55	millioen
Deelneming Herstelbank	100	„
Bijdrage aan het Scheepvaartfonds wegens aandeel van het Rijk in de kosten van reconstructie van de koopvaardijvloot	40	„
Bijdragen wederopbouw publiekrechtelijke li- chamen	30,5	„
Voorschotten consumentencrediet	60	„
Aankoop Staatsfondsen uit winst wegens aan- muntingen in bezettingstijd	75	„

B. Verlaging van uitgaafposten:

Voorschotten Herstelbank ten behoeve van aanvullende herstellfinanciering	f 212,5	millioen
Personeele en materiele uitgaven van het Ministerie van Oorlog, welke aanvankelijk ten laste van den Gewonen Dienst worden voldaan, doch vóór het afsluiten van den dienst worden overgebracht naar den Buiten- gewonen Dienst	37	„
Uitkeering aan het Scheepvaartfonds ten be- drage van het nadeelig saldo der kapitaals- uitgaven en ontvangsten van dat fonds over 1946	93	„

C. Verhoging der middelen:

Belastingen	f 93	millioen
Opbrengst liquidatie van goederen, door Duitsche militaire of para-militaire instan- ties in Nederland achtergelaten	35	„
Ontvangsten wegens ten behoeve van derden in het buitenland gekochte zeeschepen	37	„
Ontvangsten van vervoer ten behoeve van geallieerde landen	11,5	„

Met inachtneming van de hierbedoelde wijzigingen geeft de ontwerp-begroting voor 1946 het volgende beeld:

Gewone Dienst.

Uitgaven	f 2 427 676 484
Middelen	2 476 202 901
Voordeelig saldo	48 526 417
Over te brengen naar de middelen van den Buitengewonen Dienst	48 526 417

Buitengewone Dienst.

Uitgaven	f 3 155 200 789
Middelen	f 848 578 904
Overgebracht van den Buitengewonen Dienst	48 526 417
	897 105 321
Nadeelig saldo	f 2 258 095 418
Nadeelig saldo van het Landbouwerisisfonds	376 240 000
	f 2 634 335 418

Geheele Dienst.

Uitgaven, exclusief de bijdrage van den Gewonen aan den Buitengewonen Dienst	f 5 582 877 223
Middelen, exclusief de bijdrage van den Gewonen aan den Buitengewonen Dienst	3 324 781 805
Nadeelig saldo	f 2 258 095 418
Nadeelig saldo van het Landbouwerisisfonds	376 240 000
	f 2 634 335 418

C. ONTWERP-BEGROTING VOOR 1947.

Algemeen overzicht.

Overgaande tot een beschouwing van de ontwerp-begroting voor 1947 moge in de eerste plaats een beeld worden gegeven van de totaalcijfers van dat dienstjaar.

Deze luiden als volgt:

Gewone Dienst.

Uitgaven	f 2 307 536 514
Middelen	2 431 911 856
Voordeelig saldo	f 124 375 342
Over te brengen naar de middelen van den Buitengewonen Dienst	124 375 342

Buitengewone Dienst.

Uitgaven	f 1 947 358 890
Middelen	f 198 354 828
Overgebracht van den Buitengewonen Dienst	124 375 342
	322 730 170
Nadeelig saldo	f 1 624 628 720
Nadeelig saldo van het Landbouwerisisfonds	316 282 913
	f 1 940 911 633

Geheele Dienst.

Uitgaven, exclusief de bijdrage van den Gewonen aan den Buitengewonen Dienst	f 4 254 895 404
Middelen, exclusief de bijdrage van den Gewonen aan den Buitengewonen Dienst	2 630 266 684
Nadeelig saldo	1 624 628 720
Nadeelig saldo van het Landbouwcrisisfonds	316 282 913
	<u>f 1 940 911 633</u>

In de Inleiding van deze Nota is een vergelijking gemaakt tusschen de begrootingscijfers voor 1947 en die voor 1946, waaruit blijkt, dat de vermindering van het uitgaventotaal voor 1947 ten opzichte van 1946, wanneer het nadeelig saldo van het Landbouwcrisisfonds buiten beschouwing wordt gelaten, f 1328 miljoen bedraagt, en f 1388 miljoen, wanneer dit wel in aanmerking wordt genomen.

Bij deze vergelijking dient in aanmerking te worden genomen, dat de verlaging van het uitgaventotaal nog groter was geweest, indien niet verschillende nieuwe posten in de begroting 1947 hadden moeten worden opgenomen.

De voornaamste van deze posten vormen de voorschotten ingevolge de wet op het consumentencrediet, welke voor 1947 op pl.m. f 180 miljoen worden geschat. Indien deze regeling ten bate van het minder koopkrachtige deel van het Nederlandsche volk niet noodig ware geweest, dan zou de vermindering, welke in de cijfers voor 1947 tot uitdrukking komt, een bedrag van ruim f 1,5 milliard hebben aangewezen.

Ter vermindering van misverstand mag hier niet onvermeld blijven, dat de vermindering van het uitgavenpeil vooral is tot stand gekomen door een verlaging van den Buitengewonen Dienst en wel voor een belangrijk deel door het wegvallen van uitgaven, welke een op zich zelf staand karakter hadden en dus de begroting 1947 niet meer konden beïnvloeden.

In het bijzonder moet in dit verband worden vermeld de post voor aankoop van grondstoffen en producten voor rekening van derden ad f 275 miljoen, die in de begroting voor 1946 is opgenomen en waartegenover onder de middelen eenzelfde bedrag is geraamd.

Dit doet niet af aan het feit, dat bij de voorloopige vaststelling der cijfers naar de grootste zuinigheid is gestreefd. De mogelijkheden op dit gebied konden echter, naar het oordeel van den ondergeteekende, gezien den daarvoor vereischten aanlooptijd, nog niet ten volle worden verwezenlijkt.

Een verdere blijvende verlaging van het uitgavenbudget hoopt de ondergeteekende te verkrijgen door — naast de gewenschte rationalisatie van het bestuursapparaat — te streven naar voortzetting van de systematische liquidatie van die posten, welke het gevolg zijn van de bijzondere omstandigheden.

Voorts is in de inleiding ook reeds vermeld, dat de raming van de middelen voor 1947 rond f 695 miljoen lager is dan die voor 1946.

Hierbij wordt het volgende aangeteekend.

In de middelenraming voor 1946 zijn verschillende posten begrepen, welke in 1947 niet meer voorkomen dan wel voor memorie of tot belangrijk lagere bedragen zijn geraamd.

De belangrijkste dezer posten zijn:

Opbrengst wegens verkoop van grondstoffen en producten aan derden	f 275 miljoen
Vergoedingen door de Geallieerde Regeeringen voor in Nederland geleverde goederen en verrichte diensten, waarop de Mutual Aid en Lend Lease overeenkomsten niet van toepassing zijn	100 „
Inkomsten in verband met de intrekking van bank- en muntbiljetten	200 „
Inning van achterstallige belastingen (in 1946 f 492 miljoen; in 1947 f 123 miljoen)	369 „
1947 lager dan 1946	f 944 miljoen
In de raming voor 1947 komt de volgende belangrijke post voor, welke in 1946 niet is geraamd, nl. aflossing consumentencredieten ...	100 „
Blijft verlaging voor 1947	f 844 miljoen
De werkelijke verlaging belooft rond	695 „
Zoodat in feite een verbetering valt te constateren van rond	f 149 miljoen

Het beeld dat de middelenraming 1947 te zien geeft behoeft dus niet onbevredigend te worden genoemd.

Aangezien aan de te verwachten ontvangsten uit de „Vermogensaanwasbelasting” en de „Heffing in eens” een bijzondere bestemming zal worden gegeven, nl. aflossing van Staatsschuld, zijn deze buiten beschouwing gelaten en dus niet in de raming voor 1947 opgenomen.

Tenslotte wordt nog opgemerkt, dat een plan in studie is om diverse middelen, andere dan belastingen, te verhoogen. Een groot deel dezer middelen wordt ontvangen op grond van tarieven, welke gedurende tal van jaren ongewijzigd bleven en welke vastgesteld werden op tijdstippen, waarop het kostenpeil belangrijk lager was dan thans. Redelijkerwijze kan een aanpassing dezer tarieven — welke grootendeels het karakter van vergoeding wegens bewezen diensten dragen — aan het huidige kostenpeil niet onbillijk worden geacht.

Alvorens over te gaan tot een nadere bespreking van de hoofdstukken der ontwerp-Rijksbegrooting voor 1947 acht de ondergeteekende het gewenscht op deze plaats eenige gegevens te verstrekken omtrent de sterkte van het burgerlijk Rijks-personeel.

Alhoewel door de geregelde statistische verwerking van de personeelscijfers, zooals die sinds eenige maanden plaats vindt, allengs meer juistheid verkregen wordt in het cijfermateriaal, moet dit niettemin nog onder eenige reserve beschouwd worden. De bij het huidige administratieve stelsel van het Rijk toegepaste decentralisatie is nl. nog een bezwaar bij het bereiken van eenheid in de wijze van samenstelling der gegevens, waardoor nog niet steeds voor de juistheid dezer gegevens kan worden ingestaan.

Het verloop van de personeelssterkte is als volgt:

Hoofdstukken der Rijksbegrooting	1 Januari 1946 ¹⁾	31 Juli 1946	Meer	Minder
II. Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van den Minister-President	1 397	1 228	—	169
III. Buitenlandsche Zaken	346	380	34	—
IV. Justitie	30 772	31 647	875	—
V. Binnenlandsche Zaken	5 678	5 349	—	329
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	5 270	5 105	—	165
VII B. Financiën	19 969	19 970	1	—
VIII A. Oorlog	4 422	4 930	508	—
VIII B. Marine	3 956	3 813	—	143
IX A. Openbare Werken en Wederopbouw	9 038	9 277	239	—
IX B. Verkeer	3 366	3 040	—	326
X. Economische Zaken	13 018	12 744	—	274
XI. Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening . .	9 156	7 485	—	1 671
XII. Sociale Zaken	5 797	4 682	—	1 115
XIII. Overzeesche Gebiedsdeelen	203	248	45	—
Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	380	355	—	25
Landbouwcrisisfonds	10 870	8 074	—	2 796
Zuiderzeefonds	989	949	—	40
	124 627	119 276	—	5 351

Gewone Dienst (Uitgaven).

Hieronder is opgenomen een verzamelstaat van den Gewonen Dienst van de ontwerp-begrooting 1947, ingedeeld naar de verschillende hoofdstukken. Ter vergelijking zijn in een nevenkolom de overeenkomstige bedragen van de ontwerp-begrooting voor 1946 gegeven, waarbij in hoofdstuk VIII B (Marine) rekening is gehouden met de reeds eerder genoemde Nota van Wijzigingen.

¹⁾ Deze cijfers wijken tengevolge van nader bekend geworden gegevens eenigszins af van vroeger gepubliceerde cijfers.

Uitgaven Gewone Dienst
(in millioenen guldens).

Hoofdstuk der begrooting	1947	1946
I. Huis der Koningin	1,6	1,6
II. Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabi- net van den Minister-President	5,4	5,3 ¹⁾
III. Buitenlandsche Zaken	15,7	15,7
IV. Justitie	92,6	75,0
V. Binnenlandsche Zaken	137,8	234,8
VI. Onderwijs, Kunsten en Weten- schappen	244,4	235,1
VIIA. Nationale Schuld	779,5	716,9
VIIIB. Financiën	110,7	112,5
VIIIA. Oorlog	228,7	193,3
VIIIB. Marine	303,5	394,2 ²⁾
IXA. Openbare Werken en Weder- opbouw	119,8	123,3
IXB. Verkeer	42,1	66,5 ³⁾
X. Economische Zaken	28,4	28,0
XI. Landbouw, Visscherij en Voed- selvoorziening	67,3	61,4
XII. Sociale Zaken	123,9	107,4
XIII. Overzeesche Gebiedsdeelen . .	6,1	5,3
XIV. Onvoorziene Uitgaven	—	—
Totaal uitgaven Gewone Dienst. . .	2 307,5	2 376,3
Bijdrage aan den Buitenge- wonen Dienst ten beloope van het bedrag, waarmede de mid- delen van den Gewonen Dienst de uitgaven van dien dienst overtreffen	124,4	17,7
	2 431,9	2 394,0

Voor een gedetailleerde verklaring van de hiervoren gegeven cijfers wordt verwezen naar de Memores van Toelichting op de desbetreffende begrootingshoofdstukken. Hier moge de ondergeteekende volstaan met een korte bespreking van de onderscheidene hoofdstukken der ontwerp-begrooting voor 1947, waarin de voornaamste verschillen met de overeenkomstige hoofdstukken der ontwerp-begrooting voor 1946 worden belicht.

**II. Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en
Kabinet van den Minister-President.**

Raming 1947	f 5 399 937
Raming 1946 (met inbegrip van het thans ver- vallen hoofdstuk IIA: Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk)	5 310 883
Meer	f 89 054

De uitgaven voor den Centralen Veiligheidsdienst en voor den Buitenlandischen Inlichtingendienst (in oprichting) vertoonen vergeleken met die voor 1946 een stijging. Deze stijging vindt haar verklaring in de omstandigheid, dat de ramingen voor 1946 betrekking hadden op slechts een deel van dat jaar.

De uitgaven voor den Regeeringsvoorlichtingsdienst zijn voorshands voor memorie uitgetrokken, omdat op het tijdstip, waarop de ramingscijfers moesten worden vastgesteld, niet

¹⁾ Hierin opgenomen een bedrag van f 2,5 millioen van het thans opgeheven hoofdstuk II A (Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk).

²⁾ Hierin opgenomen een bedrag van f 145 millioen wegens na de indiening der begrooting 1946 bij de Staten-Generaal ingediende Nota van Wijzigingen.

³⁾ Hierin opgenomen een bedrag van f 6,5 millioen van het thans opgeheven hoofdstuk X A (Scheepvaart).

kon worden gesteund op de door de Adviescommissie Overheidsbeleid in zake Voorlichting uit te brengen rapporten en in verband daarmee geen betrouwbaar inzicht kan worden verkregen in de bedragen, welke voor de toekomstige organisatie van den Voorlichtingsdienst noodig zullen zijn. Uiteraard zullen hiervoor t.z.t. alsnog credieten moeten worden aangevraagd.

III. Buitenlandsche Zaken.

Raming 1947	f	15 694 566
Raming 1946		15 749 165
Minder	f	54 599

De opbouw van het Ministerie zal waarschijnlijk in 1947 kunnen worden voltooid. Een verhooging van de personeele en materiele uitgaven van het Departement tegenover die van het vorige jaar was in dit verband niet te vermijden.

Door het inwerking treden van het nieuwe Reglement van den Buitenlandschen Dienst, waarbij het onderscheid tusschen diplomatieke en consulaire ambtenaren is weggefallen, zijn thans niet meer de uitgaven voor de ambassades en gezantschappen en die voor de consulaten afzonderlijk uitgetrokken, doch zijn deze uitgaven samengevat onder het hoofd Buitenlandsche Dienst. Hoewel het van kracht worden van het nieuwe Reglement op zich zelf een tendenz met zich brengt tot verhooging van kosten, omdat voortaan de taak van de Overheid zal zijn de vertegenwoordigers in het buitenland in een zoodanige financieele positie te brengen, dat zij zonder een beroep op eigen middelen te doen, hun functie zullen kunnen uitoefenen, is voor 1947 een scherpere raming mogelijk gebleken dan voor het voorafgaande dienstjaar, omdat thans meer exacte gegevens van de buitenlandsche posten ter beschikking staan. Deze omstandigheid, alsmede het feit, dat het mogelijk wordt geacht, het aantal losse hulpkrachten, dat in het buitenland werkzaam is, in 1947 in te krimpen, heeft, vergeleken met 1946, tot een verlaging van de uitgaven voor den Buitenlandschen Dienst met f 1 miljoen geleid.

Voor de bevordering van de belangen van Nederland en Nederlanders in het buitenland moet in 1947 voorloopig met ruim f 4 miljoen aan uitgaven worden gerekend tegen f 3,1 miljoen in 1946.

Oorzaak hiervan is de gestegen raming voor de militaire missies tot f 2,5 miljoen (vorig jaar f 1 miljoen). Hierbij is te bedenken, dat voor de begroting 1946 uitsluitend met de missie in Berlijn werd gerekend, waarvoor f 1 miljoen werd uitgetrokken. Dit bedrag zal in 1946 verre worden overschreden. Voor 1947 wordt voorloopig f 2 miljoen voor deze missie geraamd. Voor nieuw ingestelde missies in Oostenrijk, Siam en Japan wordt f 500 000 geraamd.

Tegenover laatstgenoemde verhoogingen staat een daling van de geraamde kosten van den Buitenlandschen Voorlichtingsdienst met bijna f 0,5 miljoen tot f 1,5 miljoen. Inkrimping van dezen dienst wordt mede in verband met de precare deviezenpositie van ons land noodzakelijk geacht.

IV. Justitie.

Raming 1947	f	92 557 028
Raming 1946		75 016 531
Meer	f	17 540 497

De verhooging van het uitgaventotaal van dit begrotingshoofdstuk wordt overwegend veroorzaakt door een hogere raming voor de politie (f 15,2 miljoen). Deze verhooging is een gevolg van verschillende omstandigheden.

In de eerste plaats dient als zoodanig te worden genoemd de uitbreiding van de Rijkspolitie tot een sterkte van 10 000 man, mede als gevolg van den overgang van het gemeentelijk politiepersoneel van 62 gemeenten naar de Rijkspolitie. Voorts zijn de uitgaven voor de hulppolitie thans van den Buitengewonen Dienst overgebracht naar den Gewonen Dienst, waar zij naar haar aard meer thuis hooren.

Voorts zijn in verband met de voorgenomen opheffing van het korps Parketwacht de uitgaven voor de parketwachters van de afdeling Burgerlijke Rechtspraak naar de afdeling Politie overgebracht. Het ligt in het voornemen de werkzaam-

heden van de parketwachters evenals voorheen, door de Rijks-politie te doen verrichten. Aangezien het hierdoor mogelijk wordt de vaste bezetting der bij de gerechten gestationneerde groepen te verminderen zal dit naar schatting een bezuiniging opleveren van f 790 000.

Verder is thans opgevoerd een bijdrage van f 2,9 miljoen in de kosten van het Wapen der Koninklijke Marechaussee, welke kosten over de Ministeries van Oorlog, Binnenlandsche Zaken en Justitie worden omgeslagen.

Voorts bleken thans voor verschillende onderdeelen, waarvoor in de ontwerp-begroting voor 1946 met memorieposten moest worden volstaan, ramingen mogelijk.

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat, aangezien nog geen beslissing is verkregen aangaande de in de Regeeringsverklaring aangekondigde maatregelen, met de daaruit voortvloeiende financiële verbeteringen geen rekening kon worden gehouden.

Naast de uitgaven voor de Politie moesten ook die voor Gevangenissen en Rijkswerkinrichtingen en voor Rijkstucht- en opvoedingswezen worden verhoogd, resp. met f 1,8 en f 0,7 miljoen. Behalve aan de algemeene prijsstijging, is dit mede te wijten aan de gestegen criminaliteit.

Voor uitgaven in het buitenland (Londen), waarvoor voor 1946 nog ruim f 0,5 miljoen was aangevraagd, behoefde thans nog slechts een gering bedrag te worden uitgetrokken.

V. Binnenlandsche Zaken.

Raming 1947	f 137 796 403
Raming 1946	234 789 619
Minder	f 96 993 216

Hierbij is in aanmerking te nemen, dat in het totaal voor 1946 f 17 miljoen begrepen is wegens uitkeering wegens nadeelig saldo aan het Staatsbedrijf der P.T.T., welk bedrijf thans onder het Ministerie van Verkeer is komen te ressorteeren.

Voorts was in 1946 de tijdelijke overbruggingstoelage als bedoeld in het Koninklijk Besluit van 15 Januari 1946, *Staatsblad* G 13, in één bedrag (f 30 miljoen) voor de geheele Rijksbegroting ten laste van dit hoofdstuk gebracht. Schakelt men deze beide factoren uit, dan bedraagt de vermindering van hoofdstuk V ten opzichte van 1946 f 96,9—(f 17 + f 30) = f 49,9 miljoen.

Deze vermindering kan als volgt worden verklaard.

De uitkeering aan het Gemeentefonds ten behoeve van de noodlijdende gemeenten is met f 25 miljoen verminderd. Mede in verband met de te verwachten verbetering van de gemeentelijke inkomsten werd het met het oog op den nood van 's Rijks schatkist noodzakelijk geacht dezen post te verlagen.

In verband met het totstandkomen van een andere regeling betreffende de kosten van de politie is de bijdrage in de kosten van de gemeentepolitie met f 5 miljoen verlaagd. Daartegenover staat, dat, zoals onder Justitie reeds is vermeld, thans ook ten laste van Binnenlandsche Zaken een deel (f 2,9 miljoen) van de kosten van de Koninklijke Marechaussee is gebracht.

Tenslotte werd het gemotiveerd geacht de uitgaven voor hulpverleening aan oorlogsslachtoffers te verlagen van f 66 miljoen tot f 44 miljoen, zulks in verband met de vermindering van de uitkeeringen aan oorlogsslachtoffers en de inkrimping van het desbetreffende ambtelijke apparaat.

VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Raming 1947	f 244 395 798
Raming 1946	235 114 508
Meer	f 9 281 290

Bij een beschouwing van deze cijfers dient in aanmerking te worden genomen, dat voor 1947 alsnog zal zijn te rekenen op een bedrag wegens te treffen voorzieningen met betrekking tot de onderwijzerssalarissen. Hiermede kon in de ontwerp-begroting voor 1947 nog geen rekening worden gehouden. Evenmin werden tot uitdrukking gebracht de financiële gevolgen van de thans in een begin van uitvoering zijnde reorganisatie van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

De verhooging van den Gewonen Dienst voor 1947 ten opzichte van 1946 is voor een zeer groot gedeelte veroorzaakt door het opnemen van de tijdelijke overbruggingstoelagen (als bedoeld in het Koninklijk Besluit van 15 Januari 1946, *Staats-*

blad G 13) en het normaal accrès (toeneming van de schoolbevolking, verhooging wegens prijsstijging van algemeene kosten, vacatie- en examengelden e.d.) Voorts wordt gerekend op hoogere uitgaven in verband met meer subsidies aan gemeente- en bijzondere middelbare meisjesscholen, hoogere burgerscholen, gymnasia, lycea en handelsscholen.

Het feit, dat de ontwikkeling van ons bedrijfsleven een der eerste voorwaarden is voor den wederopbouw van onze volkswelvaart, maakt de uitbreiding van het nijverheidsonderwijs noodzakelijk, hetgeen meer subsidies voor middelbaar technische scholen, dagambachtsscholen en meisjesnijverheidsscholen ten gevolge heeft. Tevens zijn hoogere bedragen geraamd voor de bescherming van de jeugd, daar de voor 1946 uitgetrokken bedragen maar op een gedeelte van dat jaar betrekking hadden.

Een aanzienlijke verlaging kon worden toegepast wegens de voorgenomen opschorting van de invoering van het 8e leerjaar.

Het subsidie aan de Stichting Nederlandsche Onderwijsfilm is thans voor memorie uitgetrokken.

De overbrenging van de uitgaven ten behoeve van den aankoop van natuurmonumenten en die voor den wederopbouw e.q. herstelling van monumenten van geschiedenis en kunst naar den Buitengewonen Dienst — waar die uitgaven naar haar aard thuis hooren — geeft voor den Gewonen Dienst een aanzienlijke vermindering en voor den Buitengewonen Dienst een over-eenkomstige vermeerdering.

VII A. Nationale Schuld.

Raming 1947		f	779 510 135
Raming 1946			716 852 577
Meer		f	62 657 558

De stijging wordt overwegend veroorzaakt door een hoogere raming wegens rente over de 3 % Grootboekschuld 1946 (f 40½ miljoen meer), alsmede door hoogere rentelasten uit hoofde van kasvoorzieningen (f 18,4 miljoen meer). De rente, verschuldigd voor langlopende buitenlandse credieten, en die, verschuldigd over de inschrijvingen in het Grootboek voor den Wederopbouw, vertoonen ten opzichte van 1946 eveneens een stijging nl. van resp. f 8 miljoen en f 10,6 miljoen. Ten slotte zijn nieuwe posten opgenomen voor rente over in geld gestelde zekerheid voor bestaande of toekomstige belastingschulden (f 3 miljoen), voor rente wegens uitgestelde betaling van uitkeeringen in zake de reconstructie van de koopvaardijvloot (f 3,5 miljoen) en voor rente van het resterend gedeelte van de koopsom van zeeschepen, welke door bemiddeling van de Regering ten behoeve van derden in het buitenland zijn aangekocht (f 0,8 miljoen).

Deze stijgingen werden gedeeltelijk gecompenseerd door het wegvallen van enkele posten en door verlagingen, o.a. op de artikelen wegens rente voor gevestigde schuld.

VII B. Financiën.

Raming 1947		f	235 086 588
Raming 1946			130 104 841
Meer		f	104 981 747

Het groote verschil wordt goeddeels verklaard door de omstandigheid, dat zoowel in de ontwerp-begrooting voor 1947 als in die voor 1946 het voordeelig verschil tussehen de middelen en de uitgaven van den Gewonen Dienst der Rijksbegrooting, respectievelijk bedragende f 124 375 342 en f 17 659 813¹⁾ onder de uitgaven van dat hoofdstuk zijn opgenomen. Laat men deze bijdragen buiten beschouwing, dan blijkt het geraamd uitgaventotaal voor 1947 in vergelijking tot dat voor 1946 iets te zijn verminderd:

Raming 1947		f	110 711 246
Raming 1946			112 445 028
Minder		f	1 733 782

¹⁾ Rekening dient ernede te worden gehouden, dat tengevolge van de ingediende Nota van Wijzigingen betreffende hoofdstuk VIII B (Marine) voor 1946 het voordeelig verschil tussehen de middelen en de uitgaven van den Gewonen Dienst der ontwerp-Rijksbegrooting is verminderd van f 163 047 648 tot f 17 659 813.

De kosten van werken, uitgevoerd in het belang van de werkverruiming — het betreft hier de afwikkeling van het z.g. Werkfonds 1934 — blijken, in verband met de schaarschte aan materialen en werkkrachten, in de ontwerp-begroting voor 1946 te hoog te zijn geraamd. In verband hiermede is thans deze post met f 3 miljoen verlaagd.

Daarentegen moest meer worden geraamd voor de personeele en materiele uitgaven van den Dienst der Belastingen — gedeeltelijk verband houdende met de voortgaande uitbreiding van den dienst — en voor de uitgaven van de Schade-Enquête-Commissies — waarvoor in 1946 te lage bedragen waren uitgetrokken.

VIII A. Oorlog.

Raming 1947	f 228 719 550
Raming 1946	193 338 848
Meer	f 35 380 702

De verdeling van de uitgaven over den Gewonen en den Buitengewonen Dienst heeft, evenals in de ontwerp-begroting voor 1946 in dier voege plaats gehad, dat als uitgaven van den Buitengewonen Dienst zijn aangemerkt:

- a. de kosten van afloopenden aard, zooals die voor de gezagstroepen, de Indische bataljons en het Bureau Londen;
- b. de kosten van een deel van het materieel, dat ter vervanging van de door de bezetters weggevoerde of vernielde goederen moet worden aangeschaft;
- c. een gedeelte van de kosten, niet vallende onder a en b, welke voor de geheele troepenmacht worden gemaakt.

Wederom zullen eenvoudigheidshalve alle uitgaven — behoudens eenige uitzonderingen — aanvankelijk ten laste van den Gewonen Dienst worden gebracht en zal het gedeelte, dat als buitengewoon is aan te merken, vóór het afsluiten van den dienst worden overgebracht naar den Buitengewonen Dienst.

In verband hiermede is het minder doelmatig om een afzonderlijke vergelijking te maken tusschen de Gewone Diensten 1946—1947 en de Buitengewone Diensten voor die jaren. Verwezen moge daarom worden naar hetgeen onder het hoofd „Oorlog” bij de bespreking van de hoofdstukken van den Buitengewonen Dienst is opgemerkt.

De ondergeteekende vestigt er de aandacht op, dat van de uitgaven voor de Koninklijke Marechaussee voor politiediensten buiten het leger thans ook een deel wordt gedragen door de Departementen van Justitie en van Binnenlandsche Zaken.

VIII B. Marine.

Raming 1947	f 303 505 190
Raming 1946, met inachtneming van de inmiddels ingediende Nota van Wijzigingen	394 164 366
Minder	f 90 659 176

Zooals uit het bovenstaande blijkt, is, rekening houdende met de reeds eerder genoemde Nota van Wijzigingen van de Marinebegroting voor 1946, in vergelijking tot dat jaar de Gewone Dienst verminderd met een bedrag van rond f 90 miljoen. Waar de Buitengewone Dienst voor 1947 rond f 30 miljoen hooger is geraamd, is dus een bezuiniging verkregen van plm. f 60 miljoen. Deze bezuiniging is grootendeels verkregen door de uitgaven ten behoeve van het materieel der zeemacht aanzienlijk te besnoeien. Afdeeling II van den Gewonen Dienst van de Marinebegroting (Materieel der Zeemacht) geeft in vergelijking tot 1946 een vermindering aan van f 115,5 miljoen. Vanzelfsprekend vindt een dergelijke ingrijpende vermindering haar grond in het gevoerde beleid. Terzake zou kunnen worden verwezen naar het gestelde onder A Algemeen zoowel van de Memorie van Toelichting op hoofdstuk VIII B van de Rijksbegroting voor 1946 als van die voor 1947.

Bij de opstelling dezer begroting is van het standpunt uitgegaan, dat de toestand van 's-Rijks financiën in het algemeen en de deviezenpositie in het bijzonder ook voor 1947 nog niet toelaat om een in een vaststaand aantal jaren te voltooien vlootplan ter goedkeuring aan de Staten-Generaal voor te leggen. In nog sterkere mate dan voorheen worden slechts de noodige gelden uitgetrokken voor de uitbreiding en instandhouding van de Koninklijke Marine, voor zoover de situatie in Nederlandsch-Indië zulks noodzakelijk maakt. Daarbij is echter ten strengste ervoor gewaakt, dat slechts datgene in het algemeen is aan-

gevraagd, wat te allen tijde in elk vlootplan past. Uitdrukkelijk zij vermeld, dat dus aan het leidend beginsel, dat op den duur een maritiem machtsapparaat moet ontstaan, dat op de daartoe geëigende wijze zal kunnen bijdragen tot de bescherming van de internationale rechtsorde, ondanks de sterke besnoeiingen, in principieelen zin geen afbreuk wordt gedaan.

Tegenover deze besnoeiing staat een verhooging van de uitgaven ten behoeve van het personeel der zeemacht, welke verhooging in algemeen zin is toe te schrijven aan de uitbreiding van het beroepspersoneel, dat opgeleid moet worden ter vervanging van dienstplichtigen en oorlogsvrijwilligers. Aangezien met de opleiding van dit personeel niet gewacht kan worden tot deze dienstplichtigen e.g. oorlogsvrijwilligers zijn afgevoerd, zullen juist gedurende het jaar 1947 beide categorieën — bedoeld zijn dus beroepspersoneel en niet-beroepspersoneel — in actieven dienst moeten zijn.

IX A. Openbare Werken en Wederopbouw.

Raming 1947	 f	119 816 798
Raming 1946		123 322 555
Minder	 f	3 505 757

In de Memorie van Toelichting tot dit begrotingshoofdstuk wordt er op gewezen, dat bij de samenstelling ervan ernstig rekening is gehouden met de positie, waarin s-Lands financien verkeerden. Het totaal van de begroting blijft dienengevolge in belangrijke mate beneden de som, welke geacht kan worden noodig te zijn voor de volledige uitvoering van het beschikbare bouwvolume. Mocht het in den loop van 1947 gewenscht blijken en mogelijk zijn, het beschikbare bouwvolume meer te benaderen, dan zal nader overwogen kunnen worden in hoeverre s-Lands financiële toestand daartoe nog gelden bij suppletieve begroting aan te vragen.

De belangrijkste verlagings (f 11,9 miljoen), welke dit begrotingshoofdstuk ten opzichte van 1946 te zien geeft, betreft den Dienst Uitvoering Werken. Deze verlagings vindt haar grond in de omstandigheid, dat, naar verwacht wordt, in 1947 een veel geringere aantal arbeiders te werk zal worden gesteld dan in 1946.

Voorts konden de materiele uitgaven van den Centraalen Dienst van het College van Algemeene Commissarissen voor den Wederopbouw niet onbelangrijk lager worden geraamd, zulks voornamelijk tengevolge van de huisvesting in één pand van enkele tot het Ministerie behorende diensten.

Voor de reëvacuatie van het Regeeringsapparaat en van de ambtenaren behoeft geen gelden meer te worden uitgetrokken, daar de desbetreffende werkzaamheden vóór het einde van het jaar 1946 hun beslag zullen hebben gekregen.

Tegenover deze vermindering staat een verhooging bij de afdeeling Rijkswaterstaat waarvoor f 9,1 miljoen meer wordt aangevraagd. Deze verhooging is hoofdzakelijk toe te schrijven aan het inhalen van achterstallig onderhoud. Daarnaast speelden nog een rol de stijging van de arbeidsloonen en het feit, dat langzamerehand een beter inzicht wordt verkregen in de prijzen.

IX B. Verkeer.

Raming 1947	 f	42 125 189
Raming 1946 (met inbegrip van het thans vervallen hoofdstuk X A: Scheepvaart)		66 462 299
Minder	 f	24 337 110

In het bedrag voor 1946 is f 3,4 miljoen begrepen wegens uitgaven voor het Alrijwese en f 0,4 miljoen wegens uitgaven voor energievoorziening, welke onderwerpen thans onder het Ministerie van Economische Zaken ressorteeren. Anderzijds is daarin geen rekening gehouden met de uitkeering aan het Staatsbedrijf der P.T.T. wegens nadelig saldo, welke uitkeering in 1946 was opgenomen onder hoofdstuk V (Binnenland-sche Zaken) tot een bedrag van f 17 miljoen en thans voor memorie is uitgetrokken. Houdt men met deze verschillende omstandigheden rekening, dan komt men — eenige kleinere posten, welke overgaan, mede in aanmerking genomen — tot de volgende vergelijking.

Raming 1947 f 42 125 189
 Raming 1946 (exclusief Mijnwezen en Ener-
 gievoorziening, doch inclusief P.T.T.) 79 510 301

Minder f 37 385 112

Zoals reeds opgemerkt, wordt dit verschil voor een bedrag van f 17 miljoen verklaard, doordat, nu voor 1947 geen verlies voor de P.T.T. wordt verwacht, de uitkeering aan dat bedrijf wegens nadeelig saldo, voor memorie kon worden geraamd.

Wegens inkrimping van werkzaamheden bij de Hoofdinспекties en Inspecties voor het Vervoer kon f 3,2 miljoen minder worden uitgetrokken. De uitkeering aan de N.V. Nederlandsche Spoorwegen ten behoeve van de afboeking van het reorganisatietekort, voor 1946 begroot op f 7,2 miljoen, is thans voor memorie geraamd in verband met de te verwachten exploitatieresultaten van de N.V. Nederlandsche Spoorwegen, terwijl de in de ontwerp-begroting voor 1946 voorkomende post ad f 6 miljoen wegens extra-uitkeering aan gepensioneerden van de N.V. Nederlandsche Spoorwegen voor 1947 kon vervallen, aangezien verwacht wordt, dat terzake geen beroep op den Staat behoeft te worden gedaan. Tegenover een vermeerdering van f 2 miljoen voor deelneming in de kosten van exploitatie van luchtvaartterreinen staat een vermindering van f 2 miljoen voor de opleiding van luchtvaartpersoneel. In verband met het momenteele gunstige verloop der uitkomsten van de exploitatie van het luchtverkeer is het subsidie aan de K.L.M. voorschots voor memorie uitgetrokken. Minder kon worden geraamd voor kosten verlof- en wachtgeldregeling zeelieden, terwijl de uitgaven in het belang van de binnenlandsche en internationale sleepvaart en die voor den Regeringsvliegdiens zijn komen te vervallen. Daarentegen moest een nieuwe post worden opgebracht voor uitkeering aan de Stichting Week- en Maandbrieven. Deze post is in de Memorie van Toelichting tot dit hoofdstuk uitvoerig toegelicht.

X. Economische Zaken.

Raming 1947	f 28 382 100
Raming 1946	28 071 726
Meer	f 310 374

Zoals bij de bespreking van het vorige begrotingshoofdstuk reeds werd vermeld, zijn thans onder Economische Zaken komen te ressorteeren het Mijnwezen en de Energievoorziening, waarvoor op hoofdstuk IX B. (Verkeer en Energie) van de ontwerp-begroting voor 1946 bijna f 4 miljoen was uitgetrokken. In feite wijzen de begrotingscijfers van Economische Zaken dus een vermindering van f 3,7 miljoen aan.

In de eerste plaats is op deze vermindering van invloed geweest de post wegens kosten, verbonden aan de volks-, beroeps- en woningtelling waarvoor op de ontwerp-begroting voor 1946 f 1 750 000 is aangevraagd en welke thans voor memorie is uitgetrokken. Voorts zijn de uitgaven voor het Directoraat-Generaal van de Prijzen met f 1 miljoen verminderd, hoofdzakelijk een gevolg van de doorwerking van in de organisatie aangebrachte verbeteringen en van het beëindigen van verschillende mistanden op het gebied van vroeger door den dienst toegekende vergoedingen. Ook het voor 1947 voor den Economischen Voorlichtingsdienst uitgetrokken bedrag is vergeleken met 1946 aanzienlijk verlaagd, welke verlaging haar grond vindt in de zoo noodzakelijke vermindering der Rijksuitgaven.

Was het dus mogelijk verschillende begrotingsposten te verlagen, daarnaast moesten andere uitgaven op hetzelfde peil blijven, respectievelijk nog worden verhoogd, waar het gold het weer op gang brengen van het bedrijfsleven en het verder opbouwen van de handelsbetrekkingen met het buitenland. Deze uitgaven vormen factoren van de eigenlijke industriepolitiek en zullen zich over meerdere jaren moeten uitstreken, daar hiermede belangen van groote economische waarde voor de toekomst van ons land zijn genoemd.

De belangrijkste verhoogingen van deze begroting betreffen het Directoraat-Generaal voor de Buitenlandsche Economische Betrekkingen en den Centralen Dienst voor In- en Uitvoer.

XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

Raming 1947	f	67 302 182
Raming 1946		61 447 722
Meer	f	5 854 460

In de algemeene beschouwingen, opgenomen in de bijlage van de Memorie van Toelichting tot dit hoofdstuk wordt er de aandacht op gevestigd, dat, wil de Nederlandsche landbouw zich ook in de toekomst verzekeren van de vooraanstaande plaats, welke deze tot dusver heeft ingenomen, alle krachten zullen moeten worden ingespannen om het ontwikkelingspeil zooveel mogelijk te verhoogen en de productiekosten zooveel mogelijk te verlagen, waarbij de overheid ten volle haar steun zal dienen te geven.

In dit licht moeten verschillende verhoogingen van deze begrooting worden gezien, als de hoogere uitgaven voor het land- en tuinbouwonderwijs en voor proefnemingen. In nauw verband hiermede zal de bestrijding van schadelijke gewassen en gedieren, alsook de bestrijding van besmettelijke ziekten bij het vee en van plantenziekten op meer uitgebreide schaal worden ondernomen.

Bij de uitgaven van het Staatsveeartsenijkundig Onderzoeksinstituut, welke zeer aanzienlijk zijn gestegen, dient intuschen in aanmerking te worden genomen, dat daartegenover een bedrag van f 6 miljoen is geraamd wegens opbrengst van te verkoopen vaccine.

Voor steun aan kleine boerenbedrijven kon met een belangrijk lager bedrag worden volstaan. Deze steunverleening zal op een nieuwe basis plaats vinden. Waar het aanvankelijk een individueelen steun betrof is nu de coöperatieve gedachte in de plannen voor steunverleening verder uitgewerkt.

De verhooging met ruim f 2 miljoen van de uitgaven van het Staatsboschbeheer vindt voor een groot deel zijn verklaring in het feit, dat bedragen moesten worden uitgetrokken voor herstel van oorlogsschade in verscheidene houtvesterijen, alsmede voor herstel van duinterreinen door beplanting.

Voorts zijn meer gelden uitgetrokken voor de afdeling Visscherijen. Hierin is begrepen een bedrag van f 250 000 voor controlewerkzaamheden voor en subsidieering van de walvischvaart.

Ten slotte zij er nog op gewezen dat belangrijk hogere bedragen zijn aangevraagd voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek en voor propaganda (speciaal kosten van vervaardigen van films).

XII. Sociale Zaken.

Raming 1947	f	123 865 369
Raming 1946		107 391 175
Meer	f	16 474 194

Het meest trekt de aandacht in deze begrooting de zeer aanzienlijke verhooging van de uitgaven voor herscholing en nascholing, welke verhooging niet minder dan f 16 miljoen bedraagt. Hierbij dient echter te worden overwogen, dat ten spoedigste dient te worden voorzien in het tekort aan geschoolde arbeidskrachten, met name voor den wederopbouw.

De materiele uitgaven van de Gewestelijke Arbeidsbureaux konden belangrijk worden verlaagd, welke verlaging o.m. in verband staat met een inkrimping van de formaties van die bureaux.

Ook voor financieele tegemoetkomingen aan elders werkende arbeiders kon met een aanzienlijk lager bedrag worden volstaan, daar gebleken is, dat de verplaatsing van arbeiders op veel geringer schaal geschiedt dan aanvankelijk was verondersteld.

De uitgaven, verband houdende met de verstrekking van goedkope levensmiddelen aan behoeftige bevolkingsgroepen, zijn thans ten laste van den Gewonen Dienst gebracht, echter tot aanmerkelijk lagere bedragen dan in de ontwerp-begrooting voor de levensmiddelendistributie aan werklozen is uitgetrokken.

Bij het opstellen van deze begrooting kon nog geen rekening worden gehouden met de in voorbereiding zijnde noodvoorziening voor ouden van dagen en de voorgenomen verhooging van de toegekende invaliditeits- en ongevallenrenten. Deze maatregelen zullen uiteraard zeer belangrijke bedragen vergen; voorschots is daarvoor een memoriepost opgenomen.

XIII. Overzeesche Gebiedsdeelen.

Raming 1947	f 6 145 023
Raming 1946	5 277 927
Meer	f 867 096

De militaire uitgaven van Curaçao zijn voor 1947 f 0,9 mil-
hoen hooger uitgegrootken dan in de ontwerp-begrooting voor
1946. Dit is geen gevolg van uitbreiding, doch uitsluitend te
wijten aan de omstandigheid, dat de ramingen voor 1946 op
onjuiste Curaçaosche gegevens waren gebaseerd. Waren de
uitgaven voor 1946 juist geraamd, dan zouden die voor 1947
ten opzichte van 1946 geen verhooging doch een verlaging te
zien hebben gegeven.
De in de ontwerp-begrooting voor 1946 voorkomende post
voor vergoeding aan de Nederlandsche Handel-Maatschappij
wegens madelig exploitatie-saldo van de suikeronderneming
Mariënburg in Suriname is thans niet meer opgenomen. Derge-
lijke uitgaven dienen namelijk voortaan uit het Welvaartsfonds
te worden gekweten. Zie hiervoor hetgeen is aangeeteekend bij
den Buitengewonen Dienst van dit hoofdstuk.

Gewone Dienst (Middelen).

De Middelen van den Gewonen Dienst van de ontwerp-
begrooting voor 1947 vertoonen in vergelijking met de ramingen
voor 1946, het volgende beeld:

Middelen Gewone Dienst
(in miljoenen guldens)

Hoofdstuk		1947	1946
I. Huis der Koningin	—	—	—
II. Hooge Colleges van Staat,	—	—	—
Kabinet der Koningin en Kabi- net van den Minister-President	0,2	0,2 ¹⁾	0,9
III. Buitenlandse Zaken	1,6	24,1	16,4
IV. Justitie	2,8	13,7	22,5
V. Binnenlandse Zaken	25,0	43,3	44,4
VI. Onderwijs, Kunsten en Weten- schappen	2235,2	2206,3	52,2
VIIA. Nationale Schuld	52,1	3,9	15,4
VIIIB. Financiën. Belastingen	5,3	3,3	3,3
VIIIA. Orlog	2,5	3,3	3,3
IXA. Openbare Werken en Weder- opbouw	15,7	5,8 ²⁾	3,0
IXB. Verkeer	6,1	10,0	3,2
X. Economische Zaken	0,9	2,6	0,8
XI. Landbouw, Visserij en Voed- selvoorziening	—	—	—
XII. Sociale Zaken	—	—	—
XIII. Overzeesche Gebiedsdeelen	—	—	—
XIV. Onvoorziene ontvangsten	—	—	—

Ter toelichting van de verschillen tusschen de ramingen der
middelen voor 1947 en die voor 1946 wordt het volgende op-
gemerkt.

III. Buitenlandse Zaken.

Raming 1947	f 1 547 780
Raming 1946	916 680
Meer	f 631 100

¹⁾ Hierin wordt opgenomen een bedrag ad f 160 000 van het thans
opgeheven hoofdstuk II A (Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk).
²⁾ Hierin opgenomen een bedrag ad f 86 055 van het thans opgeheven
hoofdstuk X A (Scheepvaart).

Voor dit hoofdstuk wordt voor 1947 een naar verhouding, be-
langrijk hoogere opbrengst van de middelen verwacht, aangezien
het mogelijk is gebieden de raming van de kanselarijleges met
£ 750 000 te verhooogen. Deze hoogere raming houdt verband
met een te verwachten toename van het buitenlandse
reizigersverkeer.

IV. Justitie.

Raming 1947	£ 24 140 919
Raming 1946	16 430 464
Meer	£ 7 710 455

In verband met den overgang van de taak der politie in
62 gemeenten naar het Rijk is voor 1947 £ 5 miljoen geraamd
wegens bijdragen der gemeenten in de kosten van de Rijks-
politie.

Voorts zijn in de afdeling Politie thans artikelen opgenomen
wegens „Bijdragen in de kosten van den Technischen Verbin-
dingsdienst” en wegens „Bijdragen der gemeenten in de kosten
van den Geneeskundigen- en Gezondheidsdienst”. Deze ont-
vangsten vloeien voort uit het verrichten van diensten ten be-
hoefte van gemeentelijke politie-instanties.

Bijna £ 1,5 miljoen meer is geraamd wegens ontvangsten,
voortvloeiende uit den arbeid in gevangenis en Rijkswerk-
inrichtingen. Deze hoogere raming wordt mogelijk geacht, om-
dat verwacht wordt, dat in den loop van 1947 over meer grond-
stoffen zal kunnen worden beschikt en daardoor deze arbeid
een meer normaal verloop zal verkrijgen. Wegens verkoop van
landbouwvooruitbrengselen wordt eveneens een hoogere opbrengst
verwacht als gevolg van betere bemesting en hoogere prijzen der
producten.

V. Binnenlandse Zaken.

Raming 1947	£ 2 844 000
Raming 1946	13 672 605
Minder	£ 10 828 605

Bij deze vergelijking dient in acht te worden genomen, dat
onder de middelen voor 1946 zijn begrepen een uitkeering van
het Staatsbedrijf der P.T.T., als bedoeld in artikel 6, lid 2, van
de Verordening betreffende de organisatie van dat bedrijf (*Ver-
ordening* no. 67-1941) en een uitkeering van de P.T.T.,
wegens vergoeding van pensioenuitgaven ad £ 2,6 miljoen.
Deze uitkeeringen zijn als gevolg van de gewijzigde departe-
mentale indeling thans onder Hoofdstuk IX B (Verkeer) ver-
antwoord. In feite zijn de middelen van Binnenlandse Zaken
dus niet teruggeeloopen, doch is de opbrengst ervan verhoogd met
£ 0,9 miljoen.

Hooger zijn geraamd de ontvangsten betreffende de verzor-
ging van armen. Dit houdt verband met restituties van gedu-
rende den oorlog aan Nederlanders in den vreemde verstrekte
voorschotten. De administratie hiervan, welke zich thans nog
voor een deel buitlands bevindt, zal in 1947 waarschijnlijk
in zijn geheel in behandeling kunnen worden genomen. Mede,
gezien de ontvangsten over het 1ste kwartaal 1946, is deze
hoogere raming gewettigd.

VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Raming 1947	£ 25 006 725
Raming 1946	22 483 625
Meer	£ 2 523 100

De belangrijkste verhooging betreft het aandeel in de op-
brengst der luisterbijdragen. In verband met de toename van
het aantal luisteraars kon deze £ 1,9 miljoen hooger worden
geraamd.

VII A. Nationale Schuld.

Raming 1947	£ 43 244 650
Raming 1946	44 359 872
Minder	£ 1 115 222

In overeenstemming met de raming onder de uitgaven van het Landbouwcristifonds is de post wegens rente van kasvoorschotten aan het Landbouwcristifonds thans voor memorie uitgetrokken tegen f 7 miljoen in de ontwerp-begroeting voor 1946. Deze verlaging is voor een belangrijk deel gecompenseerd, doordat de ontvangsten wegens rente van kasvoorschotten aan Nederlandsch-Indië en Suriname hooger zijn geraamd. Onder de huidige omstandigheden nemen de saldi, waarover door Nederlandsch-Indië rente verschuldigd is, sterk toe.

VII B. Financien.

Raming 1947	f 2 287 290 114
Raming 1946	2 258 474 615
Meer	f 28 815 499

Verreweg het grootste deel van de middelen van dit hoofdstuk komt uiteraard voor rekening van de opbrengst der belastingen. In het volgend overzicht wordt een specificatie gegeven van de geraamde opbrengsten van de belastingen voor 1947 en voor 1946.

Geraamde opbrengst der belastingen

(in miljoenen guldens)

Omschrijving		1947	1946
Inkomstenbelasting.	660,0	890,0	
Loonbelasting	340,0	250,0	
Dividendbelasting	11,0	8,0	
Voorheffing van in het buitenland ge- accumuleerde inkomsten	2,0	55,0	
Vermogensbelasting natuurlijke per- sonen	90,0	100,0	
Vermogensbelasting voor lichamen	36,0	33,0	
Vennootschapsbelasting	140,0	115,0	
Commissarissenbelasting	1,0	1,0	
Vereenigingsheffing	150,0	110,0	
Motorrijtuigenbelasting	20,0	15,0	
Invoerrechten	120,0	25,0	
Statistiekrecht	1,3	1,3	
Accijns op zout	7,0	6,5	
Accijns op wijn	0,8	0,6	
Bijzondere wijnbelasting	0,4	0,3	
Accijns op gedistilleerd	30,0	22,0	
Accijns op bier	32,0	25,0	
Accijns op suiker	53,0	50,0	
Accijns op tabak	120,0	120,0	
Belasting op gouden en zilveren werken	0,6	0,6	
Omzetbelasting	330,0	300,0	
Rechten van zegel	10,0	8,0	
Rechten van registratie	20,0	10,0	
Rechten van successie	60,0	60,0	
	2 235,1	2 206,3	

In herinnering zij gebracht, dat in de Nota betreffende den toestand van s-Rijks financien, behorende bij de ontwerp-begroeting voor 1946 is vermeld, dat in het totaal van de voor dat jaar geraamde belastingopbrengst ad f 2 206,3 miljoen de volgende bedragen zijn begrepen, welke ten bate van 1946 zullen komen wegens het inhalen van achterstand in de belastingheffing, wegens navorderingen en wegens in de inkomstenbelasting 1946 te belasten inkomsten van vroegere jaren, welke in 1946 eerst invorderbaar worden:

inkomstenbelasting	290 mln
voorheffing op in het buitenland geaccumuleerde inkomsten	55
dividendbelasting	4
vermogensbelasting natuurlijke personen	47
vermogensbelasting van lichamen	13
vennootschapsbelasting	65
tabaksaccijns	18
	492 mln

In het geramd totaal van f 2 235,1 miljoen voor 1947 zijn de volgende bedragen begrepen, welke ten bate van 1947 zullen komen wegens het inhalen van achterstand in de belastingheffing en wegens navorderingen:

voorheffing op in het buitenland geaccu-	2 mln
mulleerde inkomsten	40
vermogensbelasting natuurlijke personen	16
vermogensbelasting van lichamen	65
vennootschapsbelasting	123 mln

Afgezien van vorgenoemde achterstallige belastingen geeft een vergelijking van de geraamde belastingopbrengsten voor 1947 en 1946 het volgende beeld:

Omschrijving		1947	1946
--------------	--	------	------

Inkomstenbelasting	660,0	600,0
Loonbelasting	340,0	250,0
Dividendbelasting	11,0	4,0
Voorheffing van in het buitenland geaccu- mulleerde inkomsten	—	—
Vermogensbelasting natuurlijke personen	50,0	53,0
Vermogensbelasting voor lichamen	20,0	20,0
Vennootschapsbelasting	75,0	50,0
Commissarissenbelasting	1,0	1,0
Vereenigingsheffing	150,0	110,0
Motorrijtuigbelasting	20,0	15,0
Invoerrechten	120,0	25,0
Statistiekrecht	1,3	1,3
Accijns op zout	7,0	6,5
Accijns op wijn	0,8	0,6
Bijzondere wijnbelasting	0,4	0,3
Accijns op gedistilleerd	30,0	22,0
Accijns op bier	32,0	25,0
Accijns op suiker	53,0	50,0
Accijns op tabak	120,0	102,0
Belasting op gouden en zilveren werken	0,6	0,6
Omzetbelasting	330,0	300,0
Rechten van zegel	10,0	8,0
Rechten van registratie	20,0	10,0
Rechten van successie	60,0	60,0
2 112,1		1 714,3

Voor toelichtingen op de rammingen van de opbrengsten der belastingen moge worden verwezen naar de Memorie van Toelichting behorende bij de ontwerp-Middelwet.

VIII A. Oorlog.

Raming 1947	f 3 872 330
Raming 1946	15 397 060
Minder	f 11 524 730

De lagere ramming houdt verband met het feit, dat door het ontbreken van juiste gegevens de vermoedelijke ontvangsten op den post verhaal van pensioensbijdragen enz. voor 1946 met f 3,7 miljoen te hoog werden geramd. Voorts werd de post Ontvangsten betreffende ontwikkeling, ontspanning en canthines thans voor memorie geramd, terwijl daarvoor in de begrooting voor 1946 een bedrag van f 1 miljoen was uitgetrokken. Aangezien geen voorschotten ten behoeve van de instandhouding van canthines zullen worden versprekt zijn uitvaard geen ontvangsten wegens terugbetaling daarvan te verwachten.

De ontvangsten betreffende voeding zijn thans voor memorie uitgetrokken. In de ontwerp-begrooting voor 1946 was daarvoor f 6,4 miljoen geramd. Deze inkomsten betroffen de baten voor verstrekking van X.A.A.F.I.-rations aan troepen in de overzee-

sche gebieden. Waar, zooals bij de bespreking van den Buitengewonen Dienst van Hoofdstuk VIII A ook zal worden opgemerkt, de kosten voor de voeding van de troepen in Indië niet in de Rijksbegrooting voor 1947 zijn geraamd, doch deze ten laste van de Indische begrooting moeten worden gebracht, dienen uiteraard ook eventueel daartegenover staande inkomsten niet meer in de Nederlandsche begrooting te worden opgenomen.

VIII B. Marine.

Raming 1947	f	5 318 200
Raming 1946		3 288 455
Meer	f	2 029 745

Voor het jaar 1947 werd de post „verhaal van pensioensbijdragen enz.” een bedrag van f 1,7 miljoen hoger geraamd dan voor het jaar 1946. Dit vindt zijn oorzaak in de personeelsuitbreiding.

Met het oog op de te verwachten toeneming der Scheepvaart werd de opbrengst der loodsgelden f 0,1 miljoen hoger geraamd.

IX A. Openbare Werken en Wederopbouw.

Raming 1947	f	2 529 917
Raming 1946		3 311 110
Minder	f	781 193

De raming van de middelen van dit hoofdstuk geeft, vergeleken met die voor 1946, over het algemeen weinig veranderingen te zien. Nagenoeg het geheele verschil ontstaat bij de afdeeling College van Algemeene Commissarissen voor den Wederopbouw, waarvan de ontvangsten ruim f 0,7 miljoen lager zijn geraamd. Dit verschil wordt verklaard eensdeels door de omstandigheid, dat een bedrag wegens Rente van voorschotten voor Woningwetbouw thans onder Hoofdstuk VII B (Financiën) is verantwoord en anderdeels door het feit, dat een gedeelte van de ontvangsten naar den Buitengewonen Dienst is overgebracht.

IX B. Verkeer.

Raming 1947	f	15 737 043
Raming 1946 (met inbegrip van het thans vervallen hoofdstuk X A Scheepvaart)		5 756 414
Meer	f	9 980 629

Hierbij dient in acht te worden genomen, dat de uitkeeringen van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie, waarvoor thans onder dit hoofdstuk f 13,6 miljoen wordt geraamd, in 1946 tot een bedrag van f 11,7 miljoen onder hoofdstuk V (Binnenlandsche Zaken) waren opgenomen.

Daarentegen werd in 1946 onder dit hoofdstuk een bedrag van f 0,3 miljoen voor het Mijnwezen geraamd, welke post voor het jaar 1947 voorkomt onder hoofdstuk X (Economische Zaken).

Wegens opheffing van den Autobevrachtingsdienst is de voor 1946 met f 1,2 miljoen geraamde post Provisie voor vervoerdiensten voor het jaar 1947 komen te vervallen.

Eveneens is voor het jaar 1947 komen te vervallen de voor 1946 met f 0,6 miljoen geraamde post Ontvangsten van den Regeeringsvliegdiens, wegens het opheffen van dezen dienst.

De exploitatie van de door de Amerikaansche Regeering inder tijd ter beschikking gestelde sleepboten, waarvan de resultaten overigens niet aan de verwachtingen hebben beantwoord, moest worden beëindigd door het terugnemen van deze sleepboten. In verband daarmee is thans geen post meer opgebracht voor Ontvangsten, voortvloeiende uit werkzaamheden, verricht ten behoeve van de binnenlandsche- en internationale sleepvaart.

X. Economische Zaken.

Raming 1947	f	6 129 400
Raming 1946		3 034 925
Meer	f	3 094 475

De verhooging van dit hoofdstuk vindt hoofdzakelijk haar oorzaak in de raming voor het Mijnwezen met een bedrag van f 1,8 miljoen. Voor het jaar 1946 kwam deze post voor onder het toenmalige hoofdstuk IX B (Verkeer en Energie).

Vanwege het opleggen van een heffing door den Centralen Dienst voor In- en Uitvoer op de in- en uitgevoerde goederen konden de ontvangsten van dezen dienst voor het jaar 1947 f 1 miljoen hooger worden geraamd.

Daar het tarievenbesluit van het IJkwezen werd herzien, konden de ontvangsten van justeer- en ijkloonen een bedrag van f 0,4 miljoen hooger worden geraamd.

In verband met het toenemen der werkzaamheden van het Bureau voor den Industrieelen Eigendom kon verwacht worden, dat de ontvangsten, voortvloeiende uit de uitvoering van de Octrooiwet en de Merkenwet, f 0,3 miljoen hooger zullen zijn.

XI. Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening.

Raming 1947	f	10 004 160
Raming 1946		3 218 933
Meer	f	6 785 227

Wegens uitbreiding van het gebouw van het Staatsveeartsenijkundig Onderzoekingsinstituut is men in staat belangrijke hoeveelheden sera te vervaardigen, welke naar het buitenland worden geëxporteerd. Ook wordt geen vaccin kosteloos meer verstrekt, zoodat de post Ontvangsten wegens bereiding van serum enz. f 6 miljoen hooger kon worden geraamd.

Onder de raming voor het jaar 1947 komt een bedrag van f 0,7 miljoen voor wegens ontvangsten in verband met verkoop van calcium-arsenaat ter bestrijding van den coloradokever, welk bestrijdingsmiddel voorheen gratis werd verstrekt.

XII. Sociale Zaken.

Raming 1947	f	3 148 829
Raming 1946		2 622 474
Meer	f	526 355

De verhooging op dit hoofdstuk vindt voor een voornaam deel haar oorzaak in het feit, dat de post Ontvangsten, voortvloeiende uit de keuring van voor invoer bestemd vleesch voor het jaar 1946 te laag was geraamd en diensgevolge voor 1947 op een hooger bedrag moest worden uitgetrokken.

XIII. Overzeesche Gebiedsdeelen.

Raming 1947	f	938 439
Raming 1946		796 710
Meer	f	141 729

In verband met personeelsuitbreiding bij het Commissariaat voor Indische Zaken moest, daar de uitgaven van dat Commissariaat ten laste van Nederlandsch-Indië komen, de post wegens terugontvangst van die uitgaven met f 0,1 miljoen worden verhoogd. Overigens geeft de raming van dit Hoofdstuk geen aanleiding tot nadere toelichting.

Buitengewone Dienst. (Uitgaven en Middelen)

Evenals in de ontwerp-begrotingen voor het tweede halfjaar 1945 en voor 1946 zijn ten laste van den Buitengewonen Dienst gebracht:

a. de uitgaven, welke voorheen ten laste van den Kapitaal-dienst werden gebracht;

b. de uitgaven van aflopend karakter, voortvloeiende uit de bijzondere omstandigheden, zooals de uitgaven voor de expeditie voor herstel van orde en rust in Indië, die voor den wederopbouw, voor landbouwherstel, distributie, bijzondere rechtstpleging en dergelijke.

Een hoofdstuksgewijs volledig overzicht van den Buitengewonen Dienst, zoomede van de daartegenover staande middelen, is opgenomen in de bij deze nota behorende bijlagen C en D.

Voor een gedetailleerde toelichting dezer uitgaven moge wederom worden verwezen naar de Memories van Toelichting op de desbetreffende begrootingshoofdstukken. Hieronder is, evenals bij de uitgaven van den Gewonen Dienst, volstaan met een bespreking van de voornaamste verschillen met de ontwerp-begroting voor 1946. Tevens zijn daarbij de voornaamste verschillen tusschen de middelenramingen voor 1946 en voor 1947 onder het oog gezien.

I. Huis der Koningin.

Voor herstel van oorlogsschade aan de Koninklijke Paleizen was in de ontwerp-begroting voor 1946 onder den Buitengewonen Dienst een bedrag aangevraagd. Voor 1947 behoefde voor dit doel niets meer te worden uitgetrokken.

II. Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van den Minister-President.

In de ontwerp-begroting voor 1946 van dit hoofdstuk was een bedrag voor herstel oorlogsschade opgenomen, welke post thans kan vervallen. Voorts was in die begroting, wegens buitengewone uitgaven van het thans opgeheven hoofdstuk Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk, een bedrag van f 2 279 100 aangevraagd (voor den Regeeringsdienst „Oog en Oor” in liquidatie en voor het Bureau Nationale Veiligheid in liquidatie), terwijl onder de middelen een memoriepost was opgenomen.

Verwacht wordt, dat de liquidatie van de beide genoemde diensten vóór 1947 zal zijn voltooid. Opgemerkt wordt nog, dat in de plaats van het Bureau Nationale Veiligheid de Centrale Veiligheidsdienst is ingesteld, waarvan de uitgaven thans onder den Gewonen Dienst van hoofdstuk II zijn opgenomen. In verband met een en ander is thans onder de uitgaven een memoriepost opgenomen.

IV. Justitie.

Raming 1947 Uitgaven	f	88 873 167
Middelen		19 176 000
Nadeelig saldo	f	69 697 167
Raming 1946 Uitgaven	f	129 511 777
Middelen		5 250 000
Nadeelig saldo		124 261 777
Minder	f	54 564 610

Onder de buitengewone uitgaven van dit hoofdstuk nemen die, verband houdende met de politieke delinquenten, de grootste plaats in. Ten einde de beteekenis van deze uitgaven voor het budget in het licht te stellen, volgt hieronder een overzicht van hetgeen hiervoor tot en met het jaar 1947 wordt noodig geacht. In dit overzicht zijn mede de met deze materie verband houdende inkomsten opgenomen.

Uitgaven politieke delinquenten

Aard der uitgaven	2e halfj. 1945	1946	1947	Totaal
Directoraat-Generaal voor Bijzondere Rechtspleging . . .	—	f 1 000 000	f 1 200 000	f 2 200 000
Berechting enz.	f 1 583 200	9 582 310	8 206 667	19 372 177
P. O. D.'s c.q. P. R. A.'s	9 100 000	20 000 000	12 750 000	41 850 000
Verblijfs- en Interneeringskampen (w.o. buitenbewaking)	33 500 000	113 000 000	33 950 000	180 450 000
Bijzondere Jeugdzorg	5 750 000	15 230 000	9 460 000	30 440 000
Opneming van politieke delinquenten in gevangnissen en Rijkswerkinrichtingen	—	—	12 000 000	12 000 000
Totaal der uitgaven	f 49 933 200	f 158 812 310	f 77 566 667	f 286 312 177
Middelen	—	5 000 000	9 176 000	14 176 000
Nadeelig saldo	f 49 933 200	f 153 812 310	f 68 390 667	f 272 136 177

Hieruit blijkt dat tot en met 1947 voor de maatregelen in zake de politieke delinquenten f 286 miljoen wordt noodig geacht, waartegenover f 14 miljoen aan inkomsten is geraamd.

Houdt men rekening met eenige bijkomende uitgaven en voorts met de omstandigheid, dat in dit overzicht de uitgaven, gedaan in 1944 en in het eerste halfjaar 1945 in het bevrijde deel van ons land, niet zijn opgenomen, dan kan veilig worden aangenomen dat tot en met 1947 voor dit doel meer dan f 300 miljoen gulden noodig zal zijn.

Inmiddels kan wel worden gecomstateerd, dat voor 1947 voor
 bijzondere rechtspleging f 37 miljoen minder behoefte te wor-
 den uitgetrokken dan in de ontwerp-begroeting voor 1946. Ook
 de uitgaven voor oorlogspleegekinderen en voor bijzondere jeugd-
 zorg zullen in 1947 naar raming belangrijk lager zijn (resp.
 f 1 miljoen en f 5,8 miljoen minder).
 Daar tegenover staat weer, dat voor uitbreiding van gevangene-
 nissen en Rijkswerkminichtingen ten behoeve van de onderbre-
 ging van vervoerdeelde politieke delinquenten een nieuwe post
 van f 12 miljoen moest worden opgebracht.
 Onder de middelen is thans f 4,2 miljoen geraamd wegens
 boeten, op te leggen door de Tribunaalen (voor 1946 memorie).
 Voorts is het mogelijk gebieden de raming wegens opbrengst
 van den arbeid van politieke delinquenten in de kampen op on-
 geveer hetzelfde bedrag te handhaven, zulks ondanks de om-
 standigheid, dat er in 1947 veel minder politieke gevangenen
 in de kampen zullen verblijven dan in 1946.
 Ten slotte is onder de middelen thans een bedrag van f 10
 miljoen geraamd in verband met de door het Nederlandsch
 Beheersinstituut op te leggen heffingen van onder beheer
 staande vermogens, waardoor de inkomsten en uitgaven van
 rechtsherstel thans ongeveer met elkaar in evenwicht zijn.

V. Binnenlandse Zaken.

Raming 1947 Uitgaven	f	18 177 000
Middelen		Memorie
Nadeelig saldo	f	18 177 000
Raming 1946 Uitgaven	f	117 536 000
Middelen		11 162 000
Nadeelig saldo		106 374 000
Minder	f	88 197 000

Op dit resultaat is tot een bedrag van bijna f 55 miljoen van
 invloed geweest de omstandigheid, dat het Staatsbedrijf der
 P.T.T. thans onder het Ministerie van Verkeer is komen te
 ressorteeren, waardoor de kapitaalversprekking aan dat bedrijf
 voor 1947 onder hoofdstuk IX B is opgenomen.
 De resteerende vermindering is o.m. bereikt door een lagere
 begroeting van de uitkeeringen aan de oorlogsslachtoffers, met
 inbegrip van de evaues (ruim f 16 miljoen minder). Ver-
 wacht wordt, dat door compensatie van de uitkeeringen met
 eigen inkomsten en door afschrijven de periodieke uitkeerin-
 gen kunnen worden verminderd. Ook voor niet-periodieke uit-
 keeringen is minder uitgetrokken.
 De uitkeeringen aan de gemeenten in de geteisterde gebieden
 wegens suppletie opbrengst grondbelasting en personeele belas-
 ting, in de ontwerp-begroeting voor 1940 geraamd op f 10 mil-
 lion, behoeften voor 1947 niet meer te worden uitgetrokken,
 daar de grondbelasting en de personeele belasting in dat jaar
 vermoedelijk weer normaal zullen worden geheven.
 Voorts is niet meer noodig de uitkeering aan de gemeenten uit
 hoofde van het achterwege laten van de schoolgeldheffingen
 (f 7 miljoen), daar deze weer normaal zullen worden opgelegd,
 terwyl voor de afwikkeling van den Nederlandschen Arbeids-
 dienst, die in 1946 haar beslag krijgt, niets meer behoeft te
 worden uitgetrokken. Uiteraard zijn de in verband met die
 liquidatie staande inkomsten eveneens komen te vervallen.

VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Raming 1947 Uitgaven	f	3 634 400
Middelen		3 634 400
Nadeelig saldo	f	3 634 400
Raming 1946 Uitgaven	f	1 579 400
Middelen		nihil
Nadeelig saldo		1 579 400
Meer	f	2 055 000

In de ontwerp-begroeting voor 1947 zijn ten laste van den
 Buitengewonen Dienst gebracht de uitgaven voor wederopbouw
 e.g. herstelling van monumenten van geschiedenis en kunst
 (f 2,5 miljoen) en die voor aankoop van natuurmonumenten
 (f 240 000), onder welken dienst deze uitgaven naar haar aard
 thuis hooren. De artikelen van den Gewonen Dienst, waaruit
 die uitgaven voor 1946 worden gekweten, zijn thans met de
 genoemde bedragen verminderd.

Daar de aankoop van een natuurreservaat thans memorie is geraamd, is de Buitengewone Dienst met het voor 1946 daarvoor bestemde bedrag (f 0,5 miljoen) verlaagd.

VII A. Nationale Schuld.

Raming 1947 Uitgaven	f	9 727 100	
Middelen		19 224 600	
Voordeelig saldo	f	9 497 500	
Raming 1946 Uitgaven	f	9 948 000	
Middelen		18 811 570	
Voordeelig saldo		8 863 570	
Verhooging van het voordeelig saldo	f	633 930	

Voor de berekening van de bedragen, welke voor 1947 en 1946 worden aangevraagd voor aflossing van opgenomen langlopende credieten in buitenlandsch geld, moge worden verwezen naar de desbetreffende Memories van Toelichting.

Onder de middelen zijn verantwoord de uitkeeringen van de Staatsbedrijven wegens aflossing van verstrekte kapitalen. De ramingen geven geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

VII B. Financiën.

Raming 1947 Uitgaven	f	774 997 288	
Middelen		237 175 342	
Nadeelig saldo	f	537 821 946	
Raming 1946 Uitgaven	f	1 156 863 858	
Middelen		375 965 813	
Nadeelig saldo		780 898 045	
Minder	f	243 076 099	

Bovengenoemde nadeelige saldi zijn in belangrijke mate beïnvloed door de opneming onder de middelen van de bijdrage van den Gewonen Dienst. Laat men deze bijdrage, welke voor 1946 ten gevolge van de ingediende Nota van Wijzigingen betreffende hoofdstuk VIII B (Marine) belangrijk is verminderd, buiten beschouwing, dan komt men tot de volgende opstelling:

Raming 1947 Uitgaven	f	774 997 288	
Middelen		112 800 000	
Nadeelig saldo	f	662 197 288	
Raming 1946 Uitgaven	f	1 156 863 858	
Middelen		358 306 000	
Nadeelig saldo		798 557 858	
Minder	f	136 360 570	

De vermindering van het nadeelig saldo van den Buitengewonen Dienst van dit hoofdstuk is het resultaat van verschillende factoren.

Ten einde de Herstelbank in staat te stellen om, zoolang nog niet via een emissie de noodige gelden waren aangetrokken, zorg te dragen voor de z.g. aanvullende herstellfinanciering, was in de ontwerp-begroeting 1946 f 212 miljoen aangevraagd, ten behoeve van aan die bank tot dit doel te verstrekken voorschotten. Nu inmiddels de bedoelde emissie heeft plaats gehad, behoeft in 1947 geen voorschotverleening door het Rijk plaats te vinden.

De bemoeiingen in zake het herstel van de land- en tuinbouwschade vertoonen, in het kader van de door den Rijksdienst voor het Landbouwherstel opgemaakte plannen, een sterk aflopend karakter. In verband hiermede kon het voor de financiering van het landbouwherstel aangevraagde krediet voor 1947 bijna f 205 miljoen lager zijn dan dat voor 1946.

Voor 1946 is voor vergoedingen militaire vorderingen f 200 miljoen uitgetrokken. In totaal zal voor deze vergoedingen naar raming f 250 miljoen nodig zijn. In verband hiermede wordt thans het resteerende bedrag, derhalve f 50 miljoen aangevraagd. Mocht het krediet van f 200 miljoen in 1946 even-

niet bestede bedrag ten laste van 1947 worden aangevraagd en teneel niet geheel tot uitkeering komen, dan zal suppletor het uitkeering komen, dan zal suppletor het niet bestede bedrag ten laste van 1947 worden aangevraagd en worden voorgesteld de begrooting 1946 dienovereenkomstig te verlagen.

Het herstel van het bedrijfsleven geeft aanleiding te mogen verwachten, dat van de zijde der groote ondernemingen in 1947 geen beroep op 's Rijks schatkist zal worden gedaan. In de ontwerp-begrooting voor 1946 was voor de verstrekking van bedrijfscredieten ruim f 52 miljoen geraamd.

De uitgaven voor defensieschade zijn thans voor memorie uitgetrokken. Vervacht wordt, dat in verband met het tempo van de uitkeeringen het voor 1946 geraamde bedrag ad f 18,4 miljoen, dat was aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet, mede voldoende zal zijn om de uitgaven in 1947 te dekken.

In verband met de gewijzigde omstandigheden kan thans worden volstaan met het opnemen van een memoriepost voor de aanschatting van textielgoederen, enz. door den keuningsdienst bij het Rijksinkoopbureau. Voor 1946 was hiervoor zoowel onder de uitgaven als onder de middelen f 5 miljoen geraamd.

Van het ten behoeve van oorlogsschade aan domeinen in de Wieringermeer voor 1946 aangevraagde bedrag ad f 3,8 miljoen zal een dusdanig gedeelte niet worden uitgegeven, dat voldoende gelden zullen resteren om, met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet de werkkamheden in 1947 te kunnen financieren. Volstaan is daarom met de opmerking van een memoriepost.

Voor uitgaven terzake van vernogenschade, geen schade aan goederen zijnde, als gevolg van bijzondere handelingen, enz. van den vijand geleden is voor 1946 f 18 miljoen aangevraagd en voor 1947 f 6 miljoen. Naar verwachting zullen de uitgaven zoowel in 1946 als in 1947 f 12 miljoen belopen. Eventueel zal t.z.t. een voorstel worden gedaan tot verhooging van de begrooting voor 1947 en verlaging van die voor 1946.

Nast voorgenomde verlagingen moesten andere artikelen worden verhoogd e.g. nieuwe artikelen worden opgenomen. Het voornaamste hiervan is wel het artikel betreffende de voorschotten ingevolge de wet op het Consumentencrediet, voor 1946 memorie uitgetrokken, doch voor 1947 geraamd op f 180 miljoen. Dit is het bedrag, dat naar verwachting in dat jaar aan de crediteurners ter beschikking zal worden gesteld. Opgemerkt wordt dat onder de middelen voor 1947 f 100 miljoen is geraamd wegens aflossingen.

Voor uitgaven voor de reconstructie van de koopvaardijvloot, noodig geworden in verband met de in den oorlog geleden verliesen, is voor 1947 een nieuwe post, groot f 40 miljoen, opgebracht.

Voorgesteld wordt den post wegens bijdragen ten behoeve van den wederopbouw van de aan andere publieke lichamen toebehorende eigendommen te verhooggen van f 9,5 miljoen voor 1946 tot f 50 miljoen voor 1947. Het betreft hier dien wederopbouw van publieke lichamen, welke niet reeds reeds door het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw wordt tot stand gebracht, maar onder beheer van de gemeenten wordt uitgevoerd. Als gevolg van de vergroting van de bouwtechnische werkzaamheden nemen zowel het tempo als de omvang, waarmede deze lichamen overgaan tot herstellingswerkzaamheden, toe.

Voor de bijdragen in oorlogsschade aan goederen van particulieren wordt eveneens een hooger crediet aangevraagd, en wel f 295,5 miljoen, tegen f 271 miljoen voor 1946. Door het te verwachten hogere tempo in de behandeling van de schadegevallen door het Commissariaat voor Oorlogsschade moet voor huisraad en andere roerende goederen voor 1947 op grotere uitgaven worden gerekend.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat onder de middelen de in 1946 opgenomen post wegens vergoedingen door de Geallieerde Regeeringen voor in Nederland geleverde goederen en vervoer diensten, waarop de Mutual Aid en Lend Lease overeenkomsten niet van toepassing zijn (f 100 miljoen) en de post wegens inkomsten, voortvloeiende uit de inbrekking van de bank- en muntpijljetten (f 200 miljoen) zijn komen te vervallen, terwijl de post aflossing van kasgelden aan gemeenten thans voor memorie is uitgetrokken (voor 1946 f 43 miljoen). Deze post betreft de aflossing op voorschotten, verleend ingevolge de Wet tot steun aan noodlijdende gemeenten. Omrent het bedrag, dat in 1947 zal worden terugontvangen, bestaat geen zekerheid, in verband waarmede het niet verantwoord werd geacht daarvoor een bedrag uit te trekken.

VIII A. Oorlog.

Raming 1947 Uitgaven	f 417 162 600
Middelen	140 000
Nadeelig saldo	f 417 022 600
Raming 1946 Uitgaven	f 512 709 044
Middelen	251 000
Nadeelig saldo	512 458 044
Minder	f 95 435 444

De opbouw van het leger, in 1945 en 1946 begonnen, wordt in 1947 verder voortgezet. Deze opbouw is in de eerste plaats gericht op de taken, welke het leger in Indië te verrichten heeft. De begroting van 1947 is derhalve als een voortzetting te beschouwen van die van 1946.

Het aantal onder de wapenen geroepen dienstplichtigen breidt zich voortdurend uit, mede omdat nog geen der opgeroepen lichtingen met groot verlof zal worden gezonden. Wel krimpt het aantal der oorlogsvrijwilligers in, doch deze vermindering is belangrijk geringer, dan de uitbreiding door het op-roepen van dienstplichtigen.

Door de uitbreiding van het leger is het bedrag, dat voor jaarwedden, soldijen en toelagen is uitgetrokken ongeveer f 56 miljoen hooger dan in 1946 (t.w. een verhooging van f 77 miljoen op den Buitengewonen en een verlaging van f 21 miljoen op den Gewonen Dienst).

De post reiskosten, enz. moest in verband met de troepen-uitzending naar Indië belangrijk, namelijk met f 42 miljoen, op den Buitengewonen Dienst worden verhoogd. In 1946 zullen deze kosten, welke echter geringer zijn doordat slechts 1 divisie wordt vervoerd, uit het buitengewoon crediet worden bestreden.

In tegenstelling tot de ontwerp-begroting voor 1946 zijn de kosten van verpleging van de troepen in Indië (hoofdzakelijk voeding) niet in de begroting voor 1947 geraamd. Deze kosten zullen ten laste van de Indische begroting moeten worden gebracht. Hierdoor is het artikel voeding in 1947 ruim f 44 miljoen lager dan in 1946 en wel op den Buitengewonen Dienst.

Het herstel van door oorlogsgeweld beschadigde en verloren gegane gebouwen, alsmede nieuwbouw en aanbouw van kazernes, garages, benevens het inhalen van achterstand zal eveneens in 1947 een grooter bedrag op den Buitengewonen Dienst vorderen dan in 1946, namelijk f 21 miljoen.

De aanschaffing van de oorlogsuitrusting, met uitzondering van de luchtmachtkrachten van het leger, heeft voor een belangrijk deel in 1946 plaats gevonden en wel ten laste van het artikel materieeluitrusting (f 150 miljoen) en voor een nog niet bekend gedeelte ten laste van het buitengewoon crediet (f 100 miljoen). Voor 1947 is uitgetrokken op materieeluitrusting een bedrag van f 96 miljoen en ten laste van het buitengewoon crediet f 10 miljoen. De vermindering hierdoor bedraagt resp. f 54 en f 90 miljoen, in beide gevallen op den Buitengewonen Dienst.

Met de aanschaffing van vliegtuigen zal in 1947 een bescheiden begin worden gemaakt. Het aanschaffen en bouwen van hangars en de aanleg van vliegvelden zullen worden voortgezet, terwijl met den aanleg van een radarinstallatie voor Nederland zal worden begonnen. Dientengevolge zullen de kosten der luchtmachtkrachten in vergelijking met 1946 met ongeveer f 50 miljoen stijgen, waarvan f 39 miljoen op den Gewonen en f 11 miljoen op den Buitengewonen Dienst, waardoor deze uitgaven komen op f 80 miljoen. Hierin is begrepen het aandeel der kosten, welke te zamen met Marine worden gedragen.

Door een belangrijke liquidatie van het Bureau te Londen, opgenomen onder den Buitengewonen Dienst, zullen de kosten van f 42 miljoen in 1946 tot f 7 miljoen in 1947 dalen.

VIII B. Marine.

Raming 1947 Uitgaven	f 84 200 000
Middelen	nihil
Nadeelig saldo	f 84 200 000
Raming 1946 ¹⁾ Uitgaven	f 53 848 280
Middelen	nihil
Nadeelig saldo	63 848 280
Meer	f 30 351 720

¹⁾ Met inachtneming van de inmiddels bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediende Nota van Wijzigingen.

De aandacht wordt er op gevestigd, dat ook voor 1947 nog alle marine-uitgaven, welke voorheen ten laste van de Indische begrooting kwamen, ten laste van dit hoofdstuk zijn gebracht in afwachting van een regeling, waarbij ook de overzeesche gebieden een bijdrage in de maritieme defensie zullen leveren.

De stijging van de uitgaven van den Buitengewonen Dienst vindt voor een voornaam deel haar oorzaak in het overbrengen van belangrijke aanbouwbedragen, zoowel voor schepen en vaartuigen als voor gebouwen en terreinen, naar dien dienst. De desbetreffende artikelen zijn respectievelijk met f 12,8 miljoen en met f 20 miljoen verhoogd. Daarnaast is een nieuwe post ad f 4,5 miljoen ingevoerd voor openningsvaartuigen. Daarbij is, zooals vanzelf spreekt, rekening gehouden met den geschat- ten levensduur van de in aanbouw zijnde schepen, gebouwen, enz.

Voorts is thans f 8 miljoen ten laste van den Buitengewonen Dienst gebracht wegens uitrusting van schepen, vaartuigen en inrichtingen aan den wal, terwijl voor het Marine-Etablisse- ment te Batavia f 4 miljoen meer is aangevraagd.

Bovendien is opgenomen een buitengewoon credit ad f 10 miljoen, zulks ten einde de zich snel wijzigende omstandig- heden in het Verre Oosten, welke zelfs bij de meest nauw- keurige raming onmogelijk tijdig kunnen worden voorzien, onmiddellijk het hoofd te kunnen bieden.

Tegenover deze verhoogingen en nieuwe uitgaven staat o.a. dat, terwijl voor 1946 een bedrag van f 20 miljoen was opge- bracht voor Marine-personeelskosten, welke een allopand karakter hebben, thans daarvoor geen post behoefde te worden opgenomen, omdat, naar mag worden verwacht, de hierbedoelde uitgaven in 1947 niet behoeven te worden gedaan.

IX A. Openbare Werken en Wederopbouw.

Raming 1947 Uitgaven	f 256 726 050
Middelen	1 887 978
Nadeelig saldo	f 254 838 072
Raming 1946 Uitgaven	f 360 212 200
Middelen	7 530 167
Nadeelig saldo	352 682 033
Minder	f 97 843 961

Ook ten aanzien van den Buitengewonen Dienst van dit be- grootingshoofdstuk geldt, dat bij de ramingen in ernstige mate is rekening gehouden met den finantieel toestand des lands. Verwezen moge worden naar hetgeen ter zake bij de bespreking van den Gewonen Dienst is opgemerkt.

Bij een beschouwing van de cijfers dezer begrooting blijft, dat voor den Wederopbouw het verschil tusschen de geraande bedragen in totaal f 149 miljoen ten gunste van 1947 bedraagt. Deze verlagings is het gevolg van een vermindering der werk- uitgaven Wederopbouw van publiekrechtelijke lichamen (d.w.z. de wederopbouwwerkzaamheden, welke rechtstreeks onder be- heer van het Ministerie van Openbare Werken en Weder- opbouw plaats hebben), der werkuitslagen Wederopbouw voor particulieren, alsmede van de vermindering der uitgaven in verband met de puinruiming en die der uitgaven ten behoeve van arbeiders in de getroffen gebieden. Voorts zijn onder de kapitaalsuittgaven de crediten voor woningwettbouw in verwoeste gebieden voor 1947 f 19,5 miljoen lager geraamd.

Intusschen dient daarbij in aanmerking te worden genomen, dat de middelenopbrengst betreffende den wederopbouw belang- rijk, namelijk met ruim f 6 miljoen, is verlaagd. Minder is ge- raamd wegens ontvangsten in verband met de puinruiming, ontvangsten in verband met de tewerkstelling van arbeiders in getroffen gebieden en ontvangsten in verband met den verkoop van bouwmaterialen.

Ter tegemoetkoming in het tekort aan woonruimte is het woningbouwprogramma van de Volkshuisvesting uitgebreid van 10 000 tot 32 500 woningen, hetgeen voor deze afdeling een verhooging veroorzaakt ten opzichte van 1946 van f 58 miljoen. De raming voor den Buitengewonen Dienst van de afdeling Rijkswaterstaat is met bijna f 12 miljoen verminderd. Dit is eenzijdig het gevolg van de verlaging der uitgaven ten behoeve van den wederopbouw van Rijkseigendommen met f 20 miljoen en anderzijds van een verhooging met f 5,6 miljoen van het Rijkswegenplan. Er kan worden opgemerkt, dat door den Rijkswaterstaat het herstel van door den oorlog beschadigde werken

wordt voortgezet, terwijl in 1947 de onderhoudswerken met meer kracht zullen worden ter hand genomen.

De Dienst Uitvoering Werken geeft, behalve voor den Gewonen Dienst ook een verlaging voor den Buitengewonen Dienst te zien, hetgeen een gevolg is van het feit, dat in 1947 aanzienlijk minder arbeiders worden tewerkgesteld.

IX B. Verkeer.

Raming 1947 Uitgaven	f	87 901 500
Middelen		nihil
Nadeelig saldo	f	87 901 500
Raming 1946 ¹⁾ Uitgaven	f	195 861 300
Middelen		350 000
Nadeelig saldo		195 511 300
Minder	f	107 609 800

Bij een vergelijking van de ramingen voor beide dienstjaren dient in het oog te worden gehouden, dat ingevolge de herindeeling der Ministeries voor 1947 f 54,8 miljoen is geraamd voor kapitaalverstrekking aan de P.T.T. (voor 1946 is hiervoor onder hoofdstuk V (Binnenlandsche Zaken) f 54,7 miljoen uitgetrokken), doch dat daartegenover de uitgaven voor mijnwezen en energievoorziening (voor 1946 te zamen bedragende f 21,1 miljoen) naar hoofdstuk X (Economische Zaken) zijn overgegaan. Houdt men met een en ander rekening, dan bedraagt de verlaging van den Buitengewonen Dienst f 141 miljoen.

Deze vermindering is in de eerste plaats veroorzaakt door het vervallen van de uitkeering aan het Scheepvaartfonds van het nadeelig saldo der kapitaalsbegroting van dat fonds. Daarnaast kon door het aflopen van werkzaamheden, verbonden aan de exploitatie van de gevorderde koopvaardijvloot, voor 1947 minder worden geraamd dan voor 1946.

Voorts is in de ontwerp-begroting voor 1946 een post van f 48,5 miljoen opgenomen wegens vergoeding voor in 1945 geleden bedrijfsschade, als gevolg van de spoorwegstaking, voor welk doel in 1947 geen bedrag meer behoefde te worden opgenomen.

Een nieuwe post groot f 15 miljoen is in 1947 uitgetrokken wegens kosten voor het in gereedheid brengen van luchtvaartterreinen. In beginsel is besloten, dat de kosten van aanleg van de burgerlijke luchtvaartterreinen in haar geheel voor rekening van het Rijk zullen worden genomen.

Ook is een nieuw artikel opgenomen, groot f 2,3 miljoen, wegens termijnbetaling van door derden gekochte zeeschepen. Voor bijzonderheden moge worden verwezen naar de Memorie van Toelichting.

De uitgaven verband houdende met het herstel van de Rijn- en binnenvloot, konden — in de verwachting, dat de Commissies, die belast zijn met de terugvoering van Nederlandsche schepen uit het buitenland, haar taak vóór 1947 goeddeels zullen hebben beëindigd — thans memorie worden geraamd.

De voorschotbetalingen voor vervoer ten behoeve van geallieerde landen, waarvoor in 1946 f 2,5 miljoen was geraamd, zijn thans eveneens voor memorie opgenomen.

Ten slotte wordt nog opgemerkt, dat de uitkeeringen, welke door het Rijk ter zake van reconstructie van de koopvaardijvloot moeten worden gedaan, wel over de begroting van Verkeer worden geleid, doch uiteindelijk drukken op hoofdstuk VII B (Financiën).

X. Economische Zaken.

Raming 1947 Uitgaven	f	96 982 600
Middelen		26 802 800
Nadeelig saldo	f	70 179 800
Raming 1946 Uitgaven	f	382 420 600
Middelen		329 210 529
Nadeelig saldo		53 210 071
Meer	f	16 969 729

¹⁾ Met inbegrip van het inmiddels opgeheven hoofdstuk X A (Scheepvaart).

Zoals bij hoofdstuk IX B (Verkeer) reeds is medegedeeld, is als gevolg van de gewijzigde Departementale indeling, de zorg voor het mijnwezen en de energievoorziening overgegaan van Verkeer en Energie naar Economische Zaken. In de begroting van Verkeer en Energie was voor 1946 voor die onderdeelen f 21,1 miljoen uitgetrokken. Houdt men hiernede rekening, dan blijkt dat het nadeelig saldo van den Buitengewonen Dienst van het onderhavige hoofdstuk in feite niet met f 16,9 miljoen is verhoogd, doch met ruim f 4 miljoen is verminderd.

De uitgaven voor het Centraal Distributiekantoor (de uitkeeringen aan de gemeenten hieronder begrepen) zijn in vergelijking met de raming voor 1946 met ruim f 3 miljoen verlaagd. Een bijzondere commissie is belast met een onderzoek naar de mogelijkheid de kosten van de distributie te verlagen. Vooruitloopende op dit onderzoek is het moeilijk reeds thans een definitief bedrag van de te bereiken bezuiniging te noemen.

Voor de uitgaven van de Rijksbureaux van Handel en Nijverheid kon een aanzienlijk lager bedrag worden geraamd. De oorzaak hiervan is voornamelijk gelegen in de onstandigheid, dat de benoeijingen van de Rijksbureaux met de productie en distributie van industrieele grondstoffen en eindproducten geleidelijk aan verminderen. Houdt men rekening met de uitgaven van den Centralen Dienst voor de Economische Controle, waarvoor op de begrooting voor 1947 een afzonderlijk artikel is opgenomen, dan bedraagt de verlaging f 7,4 miljoen. De raming van de opbrengst van de heffingen der Rijksbureaux is vermindert met f 2,2 miljoen.

Voor 1947 wordt door den Dienst van den Commissaris-Generaal voor de Nederlandsche Economische Belangen in Duitschland f 2,2 miljoen minder aangevraagd, aangezien aangenomen mag worden, dat de werkzaamheden medio 1947 zullen zijn beëindigd. De raming van de ontrangensten van den dienst is met f 1,5 miljoen vermindert.

Hoewel op dit moment moeilijk kan worden bepaald, welk bedrag in 1947 noodig zal zijn voor den steun van den prijs van bepaalde goederen, kan wel worden gezegd, dat, mede door het wegvallen van den toetslag op de steenkolenprijzen, de uitgaven voor prijssubsidies (Fonds voor de Prijspolitiek) voor 1947 lager zullen zijn dan voor 1946. Voorloopig is de raming met f 35 miljoen vermindert. Daarentegen moest f 20 miljoen meer worden aangevraagd voor kapitaalverstrekking aan de Staatsmijnen. Deze hoogere raming houdt verband met het uitvoeren van belangrijke aanlegwerken.

De raming van de boeten, op te leggen door het economische berechtingsapparaat kon, gezien de ter zake bestaande verwachtingen, met ruim f 2 miljoen worden verhoogd. Hier staat evenwel tegenover, dat de post voor nog te ontvangen boeten, opgelegd in den bezettingstijd, welke post voor 1946 oorspronkelijk is geraamd op f 27 miljoen, thans is komen te vervallen.

Ten slotte zij er nog de aandacht op gevestigd, dat de posten betreffende den aan- en verkoop van grondstoffen en producten, waarvoor in 1946 in ontrangst en uitgaaf f 275 miljoen was geraamd, thans voor memore konden worden uitgetrokken.

XI. Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

Raming 1947 Uitgaven	f	81 885 060
Middelen		17 200 000
Nadeelig saldo	f	64 685 060
Raming 1946 Uitgaven	f	107 034 935
Middelen		16 120 000
Nadeelig saldo		90 914 935
Minder	f	26 229 875

In de ontwerp-begrooting voor 1946 was wegens voorschotten aan de Stichting Landelijke Bezettingsschade f 17,5 miljoen aangevraagd. In totaal zal naar raming in verband met de verdeling van gronden voor vliegvelden f 22 à 23 miljoen nodig zijn. Thans wordt voor voorschotten aan de Stichting Beheer Landbouwgronden (waarin eerstgenoemde stichting inmiddels is overgegaan) het restant ad f 5 miljoen voldoende geacht.

De raming van de uitgaven van den Rijksdienst voor Landbouwherstel, voor zoover die ten laste van dit hoofdstuk komen, konden ruim f 10 miljoen lager worden geraamd. Dit houdt verband met de afnemende bemoeijingen van dezen dienst, waarop

reeds is gewezen bij de bespreking van den Buitengewonen Dienst van hoofdstuk VII B (Financiën).

Aldaar is ook reeds medegedeeld, dat de uitgaven voor de financiering van het Landbouwherstel uiteindelijk ten laste van laatstgenoemd hoofdstuk komen en dat voor die uitgaven voor 1947 bijna f 205 miljoen minder is uitgetrokken.

Ten gevolge van een gewijzigde indeeling der begrooting zijn de bedragen, die op de onderscheidene artikelen voor 1946 en 1947 voor Landbouwherstel zijn aangevraagd, onderling niet wel vergelijkbaar. Ten einde aan dit bezwaar tegemoet te komen, volgt hier een overzicht van de uitgaven voor beide dienstjaren (met inbegrip van die, welke ten laste van hoofdstuk VII B komen), waarin de uitgaven voor 1946 zijn gerangschikt naar de indeeling van de begrooting 1947.

Art.	Omschrijving	1947	1946	Meer	Minder
144	Personeelsuitgaven	1 725 000	1 340 240	384 760	—
145	Materieele behoeften	1 138 800	1 518 260	—	379 460
146	Bijkomende kosten in verband met verstrekkingen in natura aan gedupeerden	—	7 740 000	—	7 740 000
147	Uitgaven in verband met aankleding landschap	2 000 000	—	2 000 000	—
148	Kosten wetenschappelijk onderzoek	213 000	261 500	—	48 500
149	Rente vergoeding aan gedupeerden	2 160 000	—	2 160 000	—
150	Schadevoorkomende voorzieningen	—	6 050 000	—	6 050 000
151	Subsidiën	64 500	250 000	—	185 500
153	Cultuurtechnisch herstel van de gronden . . .	43 300 000	69 000 000	—	25 700 000
154	Overig herstel van gronden en graslanden . .	8 800 000	8 500 000	300 000	—
155	Verstrekking van structuurherstellende middelen	10 610 000	30 325 000	—	19 715 000
	Bijdrage in kapitaalschade aan				
156	a. Grond	—	—	—	—
157	b. Boomen en boomgaarden	—	12 000 000	—	12 000 000
158	c. Bosschen	2 000 000	6 000 000	—	4 000 000
159	d. Veestapel	—	64 530 000	—	64 530 000
160	e. Bedrijfsinventaris	8 000 000	16 000 000	—	8 000 000
161	f. Bedrijfsmiddelen	—	—	—	—
162	g. Producten en gewassen	10 000 000	40 200 000	—	30 200 000
163	Pachtvergoedingen	9 000 000	25 500 000	—	16 500 000
164	Vergoeding van levensonderhoud	—	25 840 000	—	25 840 000
	Totaal minder	99 011 300	315 055 000	4 844 760	220 888 460
		—	—	—	216 043 700

Ten aanzien van het Bureau Oogstvoorziening zij ten slotte nog opgemerkt, dat de uitgaven, verband houdende met de voorziening in de behoefte aan arbeidskrachten, paarden en werktuigen, ongeveer voor hetzelfde bedrag zijn uitgetrokken als in 1946, doch dat het, nu allengs meer inzicht in deze materie is verkregen, verantwoord wordt geacht wegens ontvangsten ruim f 1 miljoen meer te ramen.

XII. Sociale Zaken.

Raming 1947 Uitgaven	f	17 692 125
Middelen		1 123 450
Nadeelig saldo	f	16 568 675
Raming 1946 Uitgaven	f	84 375 755
Middelen		1 847 638
Nadeelig saldo		82 528 117
Minder	f	65 959 442

De Buitengewone Dienst van dit hoofdstuk vertoont in vergelijking met 1946 een verlaging van bijna f 66 miljoen. De

belangrijkste bijdrage tot deze verlagings vormt de lagere raming voor overbruuggingssteun (f 40 miljoen minder). Dit werd mogelijk geacht op grond van de overweging, dat in 1947 ongeveer alle beschikbare arbeidskrachten door het bedrijfsleven zullen zijn geabsorbeerd. In verband hiermede konden ook de uitgaven voor wachtgelden met f 15 miljoen worden verlaagd. Voorts behoeden thans geen gelden meer te worden uitgetrokken voor Nederlandsch Volksherstel, terwijl voor de H.A.R.K., uitsluitend ter tegemoetkoming in de kosten van het centrale apparaat, een bedrag van f 300 000 is uitgetrokken. Voor 1946 was voor beide instellingen te zamen nog f 3 miljoen aangevraagd.

De uitgaven voor de verstrekking van goedkope levensmiddelen aan behoeftige personen konden eveneens belangrijk worden verlaagd en zijn overgebracht naar den Gewonen Dienst.

In verband met de verbetering van de groentenvoorziening is f 1 miljoen minder geraamd voor verschaffing van vitaminetabletten.

Voorts kon voor reparatieering met een belangrijk lager bedrag worden volstaan. In 1947 zal de afdeling Reparatieering zich uitsluitend hebben bezig te houden met de administratieve afwikkeling van den dienst.

Ten slotte behoeden thans geen gelden te worden aangevraagd voor plaatsing en inrichting van barakken, waarvoor in de ontwerp-beegroting voor 1946 ruim f 3 miljoen was geraamd.

XIII. Overzeesche Gebiedsdeelen.

Raming 1947 Uitgaven	f	9 400 000
Middelen	nihil	
Nadeelig saldo	f	9 400 000
Raming 1946 Uitgaven	f	143 300
Middelen	nihil	
Nadeelig saldo		143 300
Meer	f	9 256 700

In den Buitengewonen Dienst werden een tweetal nieuwe artikelen ingevoegd. In de eerste plaats een post wegens „Terugbetaling aan Suriname van door dit gebiedsdeel ten behoeve van de algemeene oorlogvoering gedane uitgaven (eerste termijn) f 1,4 miljoen”. Dit betreft de terugbetaling van gelden welke gedurende de oorlogsjaren door Suriname tot een totaal van Sur. f 5 000 000 vrijwillig aan de Nederlandsche Regering te Londen werd afgedragen. Een en ander werd mogelijk gemaakt door de korte periode van voorspoed, welke Suriname in die jaren beleefde. Thans is de economische situatie van dit gebiedsdeel zoodanig verslechterd, dat wederom ernstig met begrotingsstekorten rekening moet worden gehouden. Op grond van deze overweging bestaat het voornemen tot geleidelijke restitutie van het indertijd ter beschikking gestelde bedrag over te gaan.

Verder werd ingelascht een artikel wegens „Bijdrage aan het Welvaarstfonds Suriname”, ten bedrage van f 8 miljoen. Het ligt in het voornemen in totaal een bedrag van f 40 miljoen ter beschikking van dit fonds te stellen, waardoor uitvoering kan worden gegeven aan een Welvaarstplan, hetwelk beoogt de opheffing van Suriname uit de sinds menschenheugenis bestaanden toestand van noodlijdendheid, hetgeen bereikt zou kunnen worden, indien dit gebiedsdeel een zekere economische zelfstandigheid verkrijge. Een wetsontwerp tot stichting van een „Welvaarstfonds Suriname” zal binnenkort bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden ingediend.

In het volgend overzicht van den Buitengewonen Dienst zijn de uitgaven, middelen en saldi niet hoofdstuksgewijs weergegeven, doch met het oog op het inzicht in den materieleen inhoud van dezen dienst gerangschikt naar uitgavengroepen en in vergelijkings gebracht met de overeenkomstige gegevens van den dienst 1946.

Vergelijkend overzicht van den Buitengewonen Dienst.
(in miljoenen guldens)

OMSCHRIJVING	1947			1946		
	Uitgaven	Middelen	Saldo b = batig n = nadeelig	Uitgaven	Middelen	Saldo b = batig n = nadeelig
<i>Expeditie voor herstel van orde en rust in Indië en liquidatie oorlogvoering, waaronder begrepen uitgaven voor resp. inkomsten van de Geallieerden en nadeelig saldo Scheepvaartfonds</i>	350,0	3,1	n. 346,9	689,2	102,3	n. 586,9
<i>Steun bij den herbouw, waaronder verstaan de uitgaven in verband met oorlogsschade, andere schadevergoedingen, Zee- en Luchtaarverzekeringswet, landbouwherstel, reconstructie van de koopvaardijvloot, op gang brengen bedrijven (waaronder de uitgaven voor herstel Rijn- en binnenvloot, uitkeering Nederlandse Spoorwegen voor bedrijfsschade als gevolg van de spoorwegstaking) . . .</i>	625,9	0,5	n. 625,4	944,2	7,1	n. 937,1
<i>Noodhulp, waaronder verzorging oorlogsslachtoffers, bijzondere uitkeeringen aan gemeenten, aflossing langlopende buitenlandse credieten, steunverleenng aan gesloten bedrijven, oogstwerkzaamheden, subsidieering N.V.H. en H.A.R.K., kinderuitzending naar het buitenland, vitamineverstreking, repatriëring, ondersteuning uitgeweken Nederlanders</i>	53,3	13,0	n. 40,3	103,9	11,4	n. 92,5
<i>Uitgaven in verband met de uitvoering van de Wet op het Consumentencrediet</i>	183,5	100,0	n. 83,5	Memorie	Memorie	—
<i>Voorzieningen in afwachting en ten behoeve van de wederinschakeling van arbeiders in het productieproces, t. w. wachtgeldregelingen, overbruggingssteun en andere sociale bijstand</i>	15,7	—	n. 15,7	72,7	1,4	n. 71,3
<i>Overheidsbenoeming met distributie en prijsregeling, t. w. C.D.K., tegemoetkoming gemeentelijke distributiekosten, Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid, prijsstoelagen, aan- en verkoop van grondstoffen en producten (hierin echter niet begrepen het nadeelig saldo van het Landbouwerisfonds)</i>	91,4	26,4	n. 65,0	413,9	327,2	n. 86,7
<i>Bijdrage aan het Welvaartsfonds Suriname</i>	8,0	—	n. 8,0	—	—	—
<i>Bijzondere rechtspleging c.a., zuiveringsmaatregelen en herstel rechtsverkeer</i>	88,8	19,2	n. 69,6	129,6	5,2	n. 124,4
<i>Afwikkeling Arbeidsdienst</i>	—	—	—	9,5	11,1	b. 1,6
<i>Uitgaven/Inkomsten, voortvloeiende uit de geldaanwering . .</i>	—	—	—	—	200,0	b. 200,0
<i>Bijdrage van den Gewonen Dienst van Hoofdstuk VII B der Rijksbegrooing</i>	—	124,4	b. 124,4	—	17,7	b. 17,7
<i>Overige posten</i>	0,2	—	n. 0,2	—	—	—
Totaal zonder kapitaalsuitgaven	1416,8	286,6	n. 1130,2	2363,0	683,4	n. 1679,6
Kapitaalsuitgaven						
Kapitaalsverstreking en creditverleening aan Staatsbedrijven, -fondsen en -instellingen	141,1	29,2	n. 111,9	150,8	23,8	n. 127,0
Creditverleening aan particuliere bedrijven	4,4	—	n. 4,4	52,6	—	n. 52,6
Voorschotten aan de Maatschappij tot financiering van het Nationaal Herstel N.V. ten behoeve van aanvullende herstelfinanciering	—	—	—	212,6	—	n. 212,6
Aanschaffing van materiele uitrusting leger en vloot. .	206,6	—	n. 206,6	191,0	—	n. 191,0
Overige kapitaalposten	178,4	6,9	n. 171,5	144,6	59,3	n. 85,3
Totaal van den Buitengewonen Dienst	1947,3	322,7	n. 1624,6	3114,6	766,5	n. 2348,1

Rijksfondsen en -bedrijven.

Ingevolge het bepaalde in artikel 87 der Comptabiliteitswet en artikel 11 der Bedrijvenwet worden bij de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1947 gelijktijdig ingediend de begrotingen der afzonderlijke fondsen en der Staatsbedrijven voor gemeld dienstjaar, te weten van:

- A. het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds;
- B. het Zuiderzeefonds;
- C. het Landbouwerisisfonds;
- D. het Gemeentefonds;
- E. het Scheepvaartfonds;
- F. het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij;
- G. het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;
- H. het Staatsmuntbedrijf;
- I. het Staatsvischershavenbedrijf;
- J. de Staatsmijnen in Limburg.

De resultaten dezer begrotingen, voor zooveel leidende tot uitgaven ten laste van of inkomsten ten bate van de Rijksbegrooting, zijn opgenomen eenerzijds in de hoofdstukken der Rijksbegrooting van uitgaven, anderzijds verwerkt in de Middelen.

Voor zoover daarnaast deze begrotingen tot algemeene opmerkingen aanleiding geven, moge het volgende dienen:

A. Algemeen Burgelijk Pensioenfonds.

De begroting wijst in ontvang en uitgaaf een bedrag aan van f 324 083 362.

In de begroting van uitgaven is geraamd voor algemeen beheer f 1 107 835; voor pensioenbetalingen f 114 000 000; voor definitieve beleggingen f 133 753 314 en voor tijdelijke beleggingen f 75 000 000.

Onder de ontvangsten is begrepen het batig slot der rekening van het fonds over het jaar 1946, groot f 69 000 000, terwijl voor ontvangsten uit beleggingen, pensioenbijdragen en uitkeeringen bedragen zijn opgenomen van respectievelijk f 142 000 000, f 70 715 800 en f 42 305 162.

B. Zuiderzeefonds.

De Gewone Dienst sluit met een totaalbedrag aan ontvangsten en uitgaven van f 1 805 400. Voor 1946 was dit f 4 599 370, gevende alzoo een vermindering van f 2 793 970.

De Buitengewone Dienst is geraamd voor f 58 136 100 (vorig jaar f 62 980 410). Deze lagere raming ad f 4 844 310 is voornamelijk een gevolg van het feit, dat voor de Noordoostelijke Polder met f 56 302 000 is volstaan, terwijl voor 1946 f 61 402 100 was uitgetrokken.

C. Landbouwcrisisfonds.

In den aanvang van deze Nota is er reeds de aandacht op gevestigd, dat, aangezien voor het nadeelig saldo van het Landbouwcrisisfonds in feite geen dekking aanwezig is, het nadeelig saldo van den Buitengewonen Dienst der Rijksbegrooting met het nadeelig saldo van dat fonds behoort te worden vermeerderd.

Vergeleken met de ontwerp-begroting voor 1946, toen het tekort van het Landbouwcrisisfonds op f 376 240 000 is begroot, is het geraamde tekort van het fonds voor 1947 belangrijk lager, nl. f 316 282 913.

In het algemeen gedeelte van de Memorie van Toelichting op de ontwerp-begroting van het fonds voor 1947 is een uiteenzetting gegeven van de richtlijnen, welke ten grondslag hebben gelegen aan de berekening van de in de begroting opgenomen bedragen. Daarin is ook medegedeeld, dat het in de bedoeling ligt, om, zoodra de omstandigheden zulks toelaten, voor de voedingsmiddelen prijzen te berekenen, die overeenkomen met den kostprijs van het product. Voor 1947 moest echter nog rekening worden gehouden met een matige subsidieering voor brood, vleesch en zuivelproducten.

D. Gemeentefonds.

Het Gemeentefonds is ingesteld bij de Wet op de Financiële Verhouding van 1929. Deze wettelijke regeling werd geheel gewijzigd bij het Besluit Financiële Verhouding van 15 Juli 1943 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 Augustus 1943,

no. 167), bij welk besluit de thans nog geldende voorschriften zijn vastgesteld voor de inkomsten en uitgaven van het fonds.

De begroting is gesplitst in twee afdeelingen; Afdeeling I bevat de inkomsten en uitgaven, voortvloeiende uit de oude wet op de Financiële Verhouding, betreft dus uitkeeringen van *alle* gemeenten, terwijl Afdeeling II is bestemd voor het geven van bijdragen aan noodlijdende gemeenten.

Het totaal der uitkeeringen uit Afdeeling I bedraagt f 84 miljoen, waartegenover een gelijk bedrag aan ontvangsten staat uit belastingopbrengsten.

De uitkeeringen uit Afdeeling II belopen tezamen f 60 miljoen, waartegenover staat een gelijke bijdrage ten laste van hoofdstuk V der Rijksbegroting.

E. Scheepvaartfonds.

De bezitsvordering der Nederlandsche Koopvaardijvloot op grond van het „Zeeschepenbesluit 1942” is in 1946 geëindigd. De afwikkeling der werkzaamheden, verband houdende met de exploitatie gedurende de vorderingsperiode, zal ten deele in 1947 plaats vinden. De hieruit voortvloeiende kosten, alsmede de lasten en baten in zake de exploitatie van schepen in eigendom van den Staat, zijn opgenomen in de eerste afdeeling der begroting van het Scheepvaartfonds. Het nadeelig saldo van deze afdeeling bedraagt f 115 450.

Ten laste van de tweede afdeeling (begroting der kapitaalsuitgaven en -ontvangsten) zijn gebracht de kosten van aankoop van schepen (gedeeltelijk voor rekening van derden), alsmede de door het Rijk te dragen kosten verbonden aan de reconstructie van de koopvaardijvloot. Voor zoover deze kosten niet kunnen worden bestreden uit de ten gunste van het Scheepvaartfonds verantwoorde verzekeringspenningen wegens verloren gegane schepen of door toewijzing van Duitsche herstelbetalingsschepen, komen zij ten laste van de Rijksbegroting (hoofdstuk VII B, Financiën).

F. Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij.

De lasten van de exploitatie bedragen f 4 660 890 tegen f 4 117 980 in 1946. Deze stijging van de lasten vindt voornamelijk haar oorzaak in verhooging van het geraamde „materiaalverbruik” met f 400 000.

Onder de baten van de exploitatie is de post „opbrengst drukwerk” verhoogd met een bedrag van f 543 710.

De kapitaalsuitgaven bedragen f 256 900 tegen f 170 500 in 1946. Dit is in hoofdzaak een gevolg van den in bezettingstijd ontstane achterstand in de vernieuwing van machines en gereedschappen, welke geleidelijk moet worden ingehaald en waartoe een bedrag van f 168 000 is uitgetrokken tegen f 100 000 in 1946.

G. Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie.

Door middel van ingevoerde en voorgenomen tariefsverhogingen en toenemenden verkeersomvang zijn de baten der exploitatie voor 1947 f 28 263 000 hoger geraamd en in overeenstemming gebracht met de daartegenoverstaande lasten.

Hierdoor was het mogelijk, ondanks een stijging van deze lasten — o.a. door verhooging van het prijs-niveau — met f 11 216 000 een sluitende exploitatie-rekening te verkrijgen, zulks in tegenstelling met 1946, toen een nadeelig saldo van f 17 047 000 ten laste van hoofdstuk V van de Rijksbegroting moest worden gebracht.

Het op peil brengen van de bedrijfsmiddelen, zoowel door het inhalen van door den oorlogstoestand ontstane achterstand als door noodzakelijke uitbreiding ter voorziening in dringende verkeersbehoeften eischt wederom belangrijke kapitaalsuitgaven. Voor vervanging en uitbreiding van bedrijfsmiddelen wordt voor 1947 f 53 256 000 aangevraagd, dat is f 8 052 000 meer dan voor 1946.

H. Staatsmuntbedrijf.

Op het tijdstip, waarop de begroting van het Staatsmuntbedrijf moest worden opgesteld, bestond nog geen zekerheid of en in welken omvang in den loop van het jaar 1947 tot aamunting zal worden overgegaan.

Met een eventueel muntprogram kon dan ook geen rekening worden gehouden, in verband waarmee deze begroting dient te worden beschouwd als een minimum-begroting.

Mocht opdracht tot aanruiming worden gegeven, dan zullen de hiervoor benodigde gelden t.z.t. suppletor worden aangevraagd.

Het tekort op de exploitatie van het Muntbedrijf wordt geraamd op f 452 796.

Van dit bedrag komt de helft ad f 226 398 ten laste van het Nederlandsche Muntfonds, welke som uit dien hoede wordt aangevraagd onder de Kapitaalsuitgaven van den Buitengewonen Dienst van hoofdstuk VII B der Rijksbegrooting.

I. Staatsvisserijshavenbedrijf.

Voor 1947 werd een sluitende exploitatie-rekening verkregen. Dit is een aanzienlijk gunstiger resultaat dan vorig jaar, toen een nadellig saldo van f 106 000, ten laste van het Rijk moest worden gebracht.

De lasten der exploitatie worden voor 1947 geraamd op f 619 870 (vorig jaar f 579 730).

Niettegenstaande deze stijging van de uitgaven kon een sluitende begrooting worden verkregen, voornamelijk door een belangrijk gunstiger exploitatie van de hallen (voorellig saldo f 186 985, vorig jaar f 107 180). Ook de exploitatie van het elektriciteitsnet, van de terreinen enz. en van het drijvend droogdok geeft aanleiding tot gunstiger rammingen.

De kapitaaldienst sluit met een bedrag aan ontvangsten en uitgaven groot f 150 000 (vorig jaar f 230 000), welke daling een gevolg is van het wegvallen van een post voor vernieuwing van een hal, welke voor f 90 000 op de begrooting 1946 was gebracht.

J. Staatsmijnen.

Voor aanlegwerken is in 1947 f 40 miljoen geraamd tegen f 19,3 miljoen voor 1946. De hoogere ramming vindt voornamelijk haar verklaring in de voorgenomen uitbreiding van het Stikstofbindingsbedrijf.

Het bedrag der begroote afschrijvingen voor 1947 bedraagt f 5 miljoen tegen f 3,6 miljoen voor 1946. Dit laatste houdt mede verband met de voorgenomen uitbreiding der aanlegwerken.

Een wettelijke regeling wordt thans voorbereid, op grond waarvan het nadellig saldo over 1944 niet door het Rijk zal behoeven te worden uitgekeerd. In de ontwerp-begrooting voor 1947 is hiermede reeds rekening gehouden.

D. RIJKSBEGROTING EN HET NATIONAAL BUDGET 1947.

In samenwerking met het Centraal Planbureau i.o. zijn de rammingen van de Rijksbegrooting 1947 geplaast tegen den achtergrond van het Nationaal Budget van de Nederlandsche Volkshuishouding voor 1947.

Dit budget wordt voorafgegaan door een confrontatie van middelen en behoeften. Het geeft een overzicht van de geldstromen, welke zich vermoedelijk zullen bewegen tusschen de volgende groepen van huishoudingen:

1. de gezinshuishoudingen,
2. de collectieve inkomensstrekkers,
3. de bedrijfshuishoudingen,
4. de overheidshuishoudingen, en
5. het buitenland.

Buitendien zijn de geldstromen van en naar de kapitaalmarkt in dit budget opgenomen.¹⁾

Ten slotte zijn twee tabellen aan het Nationaal Budget toegevoegd, waarin de relatie tusschen de verschillende begrippen van nationaal inkomen is weergegeven.

¹⁾ Voor de speciale betekenissen, welke in dit verband aan het woord „kapitaalmarkt” wordt gehecht, zie men de toelichting bij de rekening van dien naam.

TABEL 1.

Global Plan = Confrontatie van middelen en behoeften (in miljarden guldens) ¹⁾

Middelen:	Bedrag:	Behoeften:	Bedrag:
1. Nationaal product tegen binnenlandse productie-kosten (prijzen 1947) (90 en 104)	8,3	5. Consumptie gekocht bij bedrijven (17 en 32)	6,1
2. Herstelleveringen en recuperatie (77)	0,1	6. Consumptie in het buitenland (18 en 71)	0,1
3. Buitenlandse crediten en verkoop van buiten-landsch bezit (81 en 76)	1,4	7. Overheid, exclusief overgedragen inkomens (62 plus 66 plus 69)	2,7
		8. Netto-investeeringen van het bedrijfsleven (53b) ...	1,7
		9. Steun aan het bedrijfsleven (36, 67 en 94)	0,3
		10. Minus kostprijsverhoogende belastingen (47, 57 en 93)	- 1,1
4. Totaal beschikbare middelen (11)	9,8	11. Totale behoeften (4)	9,8

TABEL 2:

Begroting van de Nederlandse Volkshuishouding (in miljarden guldens)

I. Gezinshuishoudingen.	
Ontvangsten:	Bedrag:
12. Productieve inkomens van de bedrijven (44 en 96)	6,2
13. Productieve inkomens van de overheid (62 en 101)	1,3
14. Overgedragen inkomens (63)	0,8
15. Pensioenen (29)	0,3
16. Totaal (23 en 86)	8,6
Uitgaven:	
17. Consumptie gekocht bij bedrijven (5 en 32)	6,1
18. Consumptie in het buitenland (6 en 71)	0,1
19. Premien (24)	0,2
20. Belastingen (55)	1,3
21. Betaling van overheidsdiensten en terugbetaling consumentenerediet (56)	0,1
22. Te besparen (79)	0,8
23. Totaal (16 en 86)	8,6

II. Collectieve inkomensstrekkers.

Ontvangsten:	Bedrag:	Uitgaven:	Bedrag:
24. Premien (19)	0,2	29. Pensioenen (15)	0,3
25. Bijdragen van bedrijven (na aftrek van administra-tiekosten en winst) (45 en 97)	0,1	30. Te beleggen saldo (80)	0,3
26. Bijdragen van de overheid (64)	0,1		
27. Rente van de overheid (65)	0,2		
28. Totaal (31)	0,6	31. Totaal (28)	0,6

III. Bedrijfshuishoudingen (inclusief overheidsbedrijven en wederopbouw).**A. Exploitatierkening.**

Ontvangsten:	Bedrag:	Uitgaven:	Bedrag:
32. Leveranties aan gezinnen (5 en 17)	6,1	44. Beloning van productiefactoren (12 en 96)	6,2
33. Leveranties aan de overheid (66)	1,0	45. Pensioenbijdragen (25 en 97)	0,1
34. Leveranties aan het buitenland (uitvoer) (75)	1,3	46. Leveranties van het buitenland (invoer inclusief recuperatie) (72)	2,4
35. Leveranties aan andere bedrijven (53)	2,8	47. Kostprijsverhoogende belastingen (10, 57 en 93) ...	1,1
36. Steun van de overheid (9, 67 en 94)	0,3	48. Winstbelastingen (58)	0,2
37. Rente van de overheid (68)	0,1	49. Overige betalingen aan de overheid (59)	0,3
		50. Afschrijvingen (42)	1,1
		51. Reserveeringen (41 en 99 minus 48)	0,3
38. Totaal (52)	11,7	52. Totaal (38)	11,7

B. Kapitaalrekening.

Ontvangsten:	Bedrag:	Uitgaven:	Bedrag:
39. Opgenomen „crediet” (83)	1,3	53. Investeeringen (35):	
40. Herstelleveringen en recuperatie (2 en 77)	0,1	a. Vervangingsinvesteeringen (91)	1,1
41. Reserveeringen (51)	0,3	b. Nieuwe investeeringen (8)	1,7
42. Afschrijvingen (50)	1,1		
43. Totaal (54)	2,8	54. Totaal (43)	2,8

¹⁾ De tussen haakjes geplaatste getallen verwijzen naar de corresponderende posten in de tabellen 1 tot en met 4.

²⁾ Verschil in verband met afronding.

IV. Overheid (exclusief overheidsbedrijven en wederopbouw).

Ontvangsten:	Bedrag:	Uitgaven:	Bedrag:
55. Belastingen van gezinnen (20)	1,3	62. Productieve inkomens (13 en 101)	1,3
56. Betaling van overheidsdiensten en terugbetaling van consumentencrediet (21)	0,1	63. Overgedragen inkomens (14)	0,8
57. Kostprijsverhoogende belastingen (inclusief vereveningsheffing) (10, 47 en 93)	1,1	64. Pensioenbijdragen (26)	0,1
58. Winstbelastingen (48)	0,2	65. Rente aan collectieve inkomenstrekken (27)	0,2
59. Overige betalingen van bedrijven (49)	0,3	66. Leveranties van bedrijven (33)	1,0
60. Leeningen (84)	1,2	67. Steun aan bedrijven (9, 36 en 94)	0,3
		68. Rente aan bedrijven (37)	0,1
		69. Aankopen in het buitenland (73)	0,4
61. Totaal (70)	4,2	70. Totaal (61)	4,2

V. Buitenland.

Ontvangsten:	Bedrag:	Uitgaven:	Bedrag:
*71. Consumptie van gezinnen (6 en 18)	0,1	75. Uitvoer (in ruimen zin) (34)	1,3
72. Invoer (inclusief recuperatie) (46)	2,4	76. Credieten en verkoop van bezit (3 en 81)	1,4
73. Leveranties aan de overheid (69)	0,4	77. Herstelleveranties en recuperatie (2 en 40)	0,1
74. Totaal (78)	2,9	78. Totaal (74)	2,9 ¹⁾

VI. Kapitaalmarkt.

Ontvangsten:	Bedrag:	Uitgaven:	Bedrag:
79. Besparingen van gezinnen (22)	0,8	83. Crediet aan bedrijven (39)	1,3
80. Te beleggen saldi der collectieve inkomenstrekken (30)	0,3	84. Leeningen aan de overheid (60)	1,2
81. Buitenlandsche credieten en verkoop van buitenlandsch bezit (3 en 76)	1,4		
82. Totaal (85)	2,5	85. Totaal (82)	2,5

TABEL 3:

Het Nationaal Inkomen volgens de subjectieve methode (in milliarden guldens).

Omschrijving:	Bedrag:
86. Persoonlijk inkomen vóór belasting* (16)	8,6
87. Overige particuliere inkomens vóór belasting (niet-uitgekeerde winsten van N.V.'s) (99)	0,5
88. Particulier inkomen vóór belasting (86 plus 87) ...	9,1
89. Pensioenbijdragen (van bedrijven en overheid als werkgever) plus vereveningsheffing minus overgedragen inkomens (door overheid en collectieve inkomenstrekken aan gezinnen uitgekeerd) (97 plus 98 plus 102 minus 14 minus 15)	0,8
90. Nationaal inkomen of nationaal product tegen binnenlandsche productiekosten (88 plus 89, 1 en 104)	8,3
91. Afschrijvingen (53a)	1,1
92. Bruto nationaal product tegen binnenlandsche productiekosten (90 plus 91)	9,4
93. Kostprijsverhoogende belastingen (10, 47 en 57) ...	1,1
94. Minus steun aan bedrijfsleven (9, 36 en 67)	0,3
95. Bruto nationaal product tegen marktprijzen (92 plus 93 plus 94)	10,2

¹⁾ Verschil in verband met afrondingen.

I. Gezinshuishoudingen.

12. Productieve inkomens, uitgedrukt door de bedrijven.

Deze inkomens vormen den belangrijkste post aan de zijde der ontvangsten, welke post als volgt is bepaald:

De netto-productie van de afzonderlijke groepen van bedrijven is geschat met behulp van de verwachtingen omtrent het bij inspanning van alle krachten bereikbare productievolumen en het niveau der binnenlandse productiekosten, beiden uitgedrukt in een percentage van 1938. Na bijtelling van de inkomens uit het buitenland bedraagt de aldus bepaalde bijdrage tot het nationaal product f 7 mld. Hier-van is bestemd voor:

a. pensioenbijdragen	f 0,1 mld
b. vereveningsheffing	0,2
c. winstbelastingen	0,2
d. reserveeringen	0,3
	f 0,8 mld

Besteert voor nitkeering aan gezinnen f 7 mld — f 0,8 mld = f 6,2 mld. Dit bedrag ad f 6,2 mld omvat dus de loonen en salarissen, de belooning voor kapitaal en het ondernemers-inkomen

13. De productieve inkomens, uitgedrukt door de Overheid.

Deze post omvat de loon- en salarismittgaven, de rente van de schuld v66r 1940 en de rente van de schuld, welke na de bevrjdding is ontstaan. De schuld, welke in den oorlog is ontstaan, draagt geen productief karakter, reden waarom de rente dezer schuld tot de overgedragen inkomens is gerekend.

14. Overgedragen inkomens.

Deze inkomens bestaan uit de volgende onderdelen:

Communentenrediet	f 180 mln
Kosten noodvoorziening ouden van dagen ...	150
Overbruggingsuitkeering	10
Wachtgelden	5
Indische pensioenen	50
Rente op Indische leeningen	30
Ondersteuning door de gemeenten	130
Rente Nederlandsche Staatsschuld, in den oorlog ontstaan	200
Steen aan oorlogsslachtoffers	50

Bij de kosten noodvoorziening ouden van dagen is reeds rekening gehouden met de in voorbereiding zijnde wet, welke deze materie zal regelen. *)

15. Pensioenen.

Deze post behoeft geen toelichting.

17. Consumptie, gekocht bij bedrijven.

Bij de raming van dezen post is uitgegaan van de veronderstelling, dat de subsidies circa 0,2 mld minder zullen bedragen dan in 1946. Zouden in het geheel geen subsidies meer worden gegeven, dan zouden de uitgaven voor consumptie stijgen tot f 6,4 mld. In prijzen van 1946 was de consumptie voor 1946 geraamd op f 6,2 mld, waarbij nog f 0,5 mld aan subsidies moet worden opgeteld om de waarde in ongesubsidieerde prijzen te verkrijgen. Het laat zich thans echter aanzien, dat de consumptie in prijzen van 1947 niet meer dan f 5,4 mld plus f 0,5 mld subsidies = f 5,9 mld zal bedragen. Het hier gegeven plancijfer van f 6,4 mld beteekent derhalve een consumptiestijging van ca 8 % ten opzichte van 1946.

1) Deze post komt niet voor op de Rijksbegrooting. Hij betreft een uitgave, welke door de Nederlandsche schatkist voor rekening van Nederlandsch-Indië geschiedt en waardoor de vordering van Nederland op Nederlandsch-Indië toeneemt.

2) Deze post is in de Rijksbegrooting nog slechts pro memorie opgenomen.

18. *Consumptie in het buitenland.*

De consumptie in het buitenland betreft het tijdelijke verblijf van Nederlanders in het buitenland, het personeel van den Buitenlandschen Dienst en de militairen in het buitenland.

19. *Premiën.*

Deze post omvat de betalingen aan de collectieve inkomens-trekkers, zoowel die, welke rechtstreeks door de gezinnen worden betaald, als die, welke op het loon in mindering worden gebracht en via den werkgever worden afgedragen.

20. *Belastingen.*

Hiermede zijn bedoeld de belastingen, welke op het inkomen drukken, zoowel de Rijksbelastingen als de gemeente- en provinciale belastingen. De vermogensaanwasbelasting en de algemeene vermogensheffing zijn in dezen post niet begrepen, omdat deze belastingen een overheveling van vermogen van de particulieren naar den Staat te weeg brengen en derhalve niet in een budget van loopende inkomsten en uitgaven behooren. Voor zoover de vermogensaanwasbelasting en de algemeene vermogensheffing een daling van de rentebedragen zullen veroorzaken, is hiermede rekening gehouden bij de bepaling van de overgedragen inkomens.

21. *Betaling van overheidsdiensten en terugbetaling consumentencrediet.*

De betaling van overheidsdiensten omvat o.m. boeten, school- en collegegelden en leges. Van het onder de overgedragen inkomens opgenomen consumentencrediet zal naar schatting f 60 mln worden terugbetaald.

22. *De besparingen* vormen den sluitpost van de rekening der gezinshuishoudingen. Het genoemde bedrag omvat niet het gunstig verschil tusschen de inkomsten en uitgaven van de collectieve inkomens-trekkers.

II. *Collectieve inkomens-trekkers.*

De collectieve inkomens-trekkers nemen vooral bij de kapitaalvorming een zoodanige plaats in, dat het wenschelijk is, deze groep van huishoudingen apart te beschouwen.

Onder de collectieve inkomens-trekkers zijn begrepen de sociale fondsen, voor zoover deze niet volgens een omslagstelsel worden gefinancierd, de particuliere pensioenfondsen en de verzekeringsmaatschappijen, voor zoover het hun beleggende functie betreft. Hieronder vallen dus niet de ziekenfondsen en het kinderbijslagfonds.

24. *Premiën.*

Zie onder post 19.

25. *Bijdragen van bedrijven* (na aftrek van administratiekosten en winst).

De werkelijke bijdragen van de bedrijven vormen naar raming een bedrag van ca. f 200 mln.

De onder de collectieve inkomens-trekkers gerangschikte lichamen ressorteeren, voor zoover zij andere dan beleggende functies uitoefenen, onder de bedrijfshuishoudingen.

De door de collectieve inkomens-trekkers uitgekeerde loonen en winsten ad ca. f 100 mln zijn derhalve begrepen in de bijdrage tot het nationaal product van de bedrijfshuishoudingen, zoodat tegenover een stroom van ca. f 200 mln van de bedrijfshuishoudingen naar de collectieve inkomens-trekkers een stroom van ca. f 100 mln van de collectieve inkomens-trekkers naar de bedrijfshuishoudingen staat. Per saldo is er dus een stroom van ca. f 100 mln van de bedrijfshuishoudingen naar de collectieve inkomens-trekkers.

26. *Bijdragen van de overheid.*

Deze post omvat zoowel de bijdragen van de overheid als werkgever, als de bijdragen, welke de overheid ten behoeve van andere werknemers stort bij het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds en andere collectieve inkomens-trekkers.

27. *Rente van de Overheid.*

Verondersteld is, dat alle rente-inkomsten van de collectieve inkomstenstrekkingen worden verkregen uit overheidsschuld. Geheel juist is dit niet. De hiervoor vereischte correctie is echter gering.

29. *Pensioenen.*

Deze post behoeft geen toelichting.

30. *Te beleggen saldo.*

Het te beleggen saldo vormt den sluitpost.

III. **Bedrijfshuishoudingen** (inclusief overheidsbedrijven en wederopbouw van particuliere eigendommen).

De ontvangsten en uitgaven zijn al naar hun aard of op de exploitatie of op de kapitaalrekening gebracht.

32. *Leveranties aan gezinnen.*

Zie post 17.

33. *Leveranties aan de overheid.*

Deze leveranties zijn gelijk aan de materiele behoeften van de overheid, voor zoover deze door aankopen in het binnenland worden bevredigd. Hierin zijn o.m. begrepen de uitgaven voor nieuwbouw, wederopbouw en herstel van overheids-eigendommen ad f 200 mln en militaire uitgaven ad f 250 mln.

34. *Leveranties aan het buitenland.*

Deze post is als volgt samengesteld:

a. uitvoer van goederen	f 1000 mln
b. uitvoer van diensten	250 mln
c. rente uit het buitenland	130 mln

Men bedenke, dat dit uitvoercijfer niet dan met zeer groote inspanning zal kunnen worden bereikt. Het belang echter, dat in de realisatie ervan is gelegen, kan niet genoeg naar voren worden gebracht. Immers een achterblijven bij dit cijfer zou een onvermijdelijke beperking van den invoer en daarmee van consumptie en investering tengevolge moeten hebben, dan wel moeten leiden tot het opnemen van meer buitenlandsche credieten c.q. sterkere liquidatie van Nederlandsch bezit in het buitenland.

35. *De leveranties aan andere bedrijven.*

Hieronder zijn alleen begrepen de investeringen, welke uitenvallen in:

- a. nieuwe investeringen ad f 1,7 mld, en
- b. vervangingsinvesteringen ad f 1,1 mld.

De vervangingsinvesteringen zijn f 0,2 mld hoger geraamd dan die voor 1946. Deze verbetering kon worden aangebracht, nadat was gebleken, dat de vervangingen in 1938, waarop de raming van 1946 was gebaseerd, geringer zijn geweest dan in verband met de economische slijtage van het productieapparaat noodig was.

Het bedrag van f 1,7 mld voor nieuwe investeringen is mede gegrond op het feit, dat de investeringen in 1946 beneden de verwachtingen zijn gebleven.

36. *Steun van de overheid.*

Deze post bestaat voor een belangrijk deel uit de uitkeering aan het Landbouwcrisisfonds.

37. *Rente van de overheid.*

Deze post betreft voornamelijk rente over schatkistpapier.

39. *Opgenomen „crediet”.*

Restpost. Het vermelde bedrag is een netto-bedrag, na aftrek van de reserveeringen van N.V.'s verkregen. Voor zoover de Staat in de financieringsbehoefte voorziet door oorlogsschade-uitkeringen en aanvullende credietfinanciering is op de werkelijke kapitaalmarkt de credietbehoefte van de bedrijven kleiner en die van de overheid groter.

40. *Herstelleringen en recuperatie.*

Deze post behoeft geen toelichting.

41. *Reserveeringen.*

Deze post vormt de sluitpost van de exploitatierekening der bedrijfshuishoudingen.

42. *Afschrijvingen.*

Het hiervoor genoemde bedrag is gelijk aan dat der vervangingsinvesteeringen. Zie post 35.

44. *Belooning van productiefactoren.*

Zie post 12.

45. *Pensioenbijdragen.*

Zie post 25.

46. *Leveranties van het buitenland.*

Deze post omvat den totalen goedereninvoer, voor zoover bestemd voor bedrijven, benevens het saldo van andere diensten dan rente, scheepvaart en havenverkeer. Van deze laatste posten is het saldo namelijk positief en daarom begrepen in post 34, leveranties aan het buitenland.

47. *Kostprijsverhoogende belastingen.*

In deze post zijn begrepen de belastingen, welke worden doorberekend in de prijzen. Het zijn voornamelijk de invoerrechten, de omzetbelasting, de accijnzen, de vereveningsheffing, de heffingen van Rijksbureaux en Landbouwcrisisfondsen, eenige gemeentelijke belastingen en de grondbelasting.

48. *Winstbelastingen.*

Deze post omvat de belastingen, welke niet in de prijzen worden doorberekend. Het betreft hier de vennootschapsbelasting en de ondernemingsbelasting (ten deele).

49. *Overige betalingen aan de overheid.*

Deze post omvat boeten en andere baten in verband met de prijscontrole, van de overheid gekochte goederen, huren en pachten van gemeente-eigendommen en diverse andere betalingen voor diensten, door de overheid verricht.

50. *Afschrijvingen.*

Zie post 42.

51. *Reserveeringen.*

Sluitpost.

53. *Investeeringen.*

Zie post 35.

IV. **Overheid** (exclusief overheidsbedrijven en wederopbouw van particuliere eigendommen).

Evenals bij de andere huishoudingen is geen rekening gehouden met vermogensmutaties, zooals aflossing op gevestigde schuld en uitkeering van oorlogsschadevergoeding; onderlinge betalingen van publiekrechtelijke lichamen zijn evenmin opgenomen. Het totaal der inkomsten en uitgaven is daarom belangrijk lager dan het totaal van de begrotingen der publiekrechtelijke lichamen.

55. *Belastingen van gezinnen.*

Zie post 20.

56. *Betaling van overheidsdiensten en terugbetaling van consumentencrediet.*

Zie post 21.

57. *Kostprijsverhoogende belastingen (inclusief vereveningsheffing).*

Zie post 47.

58. *Winstbelastingen.*

Zie post 48.

59. *Overige betalingen van bedrijven.*

Zie post 49.

60. *Leeningen.*
Sluippost.

62. *Productieve inkomens.*

Zie post 13.

63. *Overgedragen inkomens.*

Zie post 14.

64. *Pensioenbijdragen.*

Zie post 26.

65. *Rente aan collectieve inkomstenstrekkers.*

Zie post 27.

66. *Leveranties van bedrijven.*

Zie post 33.

67. *Steen aan bedrijven.*

Zie post 36.

68. *Rente aan bedrijven.*

Zie post 37.

69. *Aankopen in het buitenland.*

Deze post heeft hoofdzakelijk betrekking op aankopen van militair materieel. De uitgaven voor het personeel van den Buitenlandischen Dienst en voor militairen in het buitenland komen voor in post 62 „productieve inkomens” en vervolgens in de posten 13 en 18.

V. Buitenland.

71. *Consumptie van gezinnen.*

Zie post 18.

72. *Invoer (inclusief recuperatie en herstellerevingen).*

Zie post 46.

73. *Leveranties aan de overheid.*

Zie post 69.

75. *Uitvoer (in ruimen zin).*

Zie post 34.

76. *Credieten en verkoop van bezit.*

Deze post fungeert als sluitpost. Gehoopt wordt, dat minstens de helft van dit bedrag zal kunnen worden gedeckt door buitenlandse credieten.

77. *Herstellerevingen en recuperatie.*

Zie post 40.

VI. Kapitaalmarkt.

Op deze rekening zijn opgenomen de besparingen en de credietbehoeften, welke op de rekeningen der onderscheiden groepen van huishoudingen voorkomen.

De geldstroomen van en naar de kapitaalmarkt in verband met vermogensverschuivingen, komen op deze rekening niet voor, aangezien zij in het kader van het Nationaal Budget niet passen.

Het Nationaal Inkomen 1947.

Ter toelichting op de tabellen 3 en 4 (het Nationaal Inkomen 1947, volgens de subjectieve en de objectieve methode) kan het volgende worden opgemerkt:

86. *Persoonlijk inkomen vóór belasting.*

Dit inkomen is het totaal van alle gezinsinkomens, dus inclusief de overgedragen inkomens.

87. *Overige particuliere inkomens vóór belasting.*

Deze post betreft de niet-nitgekeerde winsten van N.V.'s (vóór belasting, dus een grooter bedrag dan de reserveeringen van N.V.'s).

88. *Particulier inkomen vóór belasting.*

Deze post vormt het totaal van de inkomens der particuliere sectoren.

89. Uit het totale inkomen der particuliere sectoren is het geproduceerde *Nationale Inkomen* te bepalen, door vermeerdering met de niet rechtstreeks aan gezinnen uitgekeerde bijdragen voor de sociale verzekering en door vermindering met de overgedragen inkomens.

90. *Nationaal inkomen of nationaal product tegen binnenlandse productiekosten.*

Deze post is het totale geproduceerde nationale inkomen, na aftrek van afschrijvingen en tegen binnenlandse productiekosten, d.w.z. exclusief kostprijsverhoogende belastingen, maar inclusief de subsidies aan het bedrijfsleven, welke mede de beloning van de productiefactoren verhoogen.

91. *Afschrijvingen.*

De afschrijvingen en de vervangingsinvesteeringen zijn aan elkaar gelijkgesteld. Beide berusten op den economischen levensduur van het productieapparaat.

92. *Bruto nationaal product tegen binnenlandse productiekosten.*

Het hiervoor gevonden bedrag moet als uitgangspunt worden genomen om het bruto nationaal product tegen marktprijzen te bepalen. Dit heeft plaats door het onder post 92 gevonden bedrag te vermeerderen met de kostprijsverhoogende belastingen (93) en te verminderen met de subsidies aan het bedrijfsleven (post 94).

De verdere posten behoeven — mede in verband met de in den tekst daarvan tusschen haakjes opgenomen verwijzingen naar andere posten — geen afzonderlijke toelichting.

Conclusies.

Ofschoon ontegenzegglijk de economische toestand van Nederland in 1946 is verbeterd, zijn de aan het begin van het jaar gekoesterde verwachtingen omtrent het tempo van het economisch herstel niet ten volle in vervulling gegaan. Met name is het herstel en de uitbreiding van het productie-apparaat bij de gemaakte veronderstellingen ten achter gebleven, terwijl het met het bestaande productie-apparaat bereikte productievolume niet ten volle bevredigend is geweest.

Eenerzijds zijn er voor deze ontwikkeling oorzaken aan te wijzen, welke door het Nederlandsche volk en zijn Regeering niet of nauwelijks kunnen worden beïnvloed. De leveringstermijnen voor investeringsgoederen, welke moeten worden geïmporteerd, zijn uitermate lang en ook de import van grondstoffen en halffabrikaten laat ten gevolge van de algemeene schaarschte veel te wenschen over.

Tot de oorzaken echter, welke het Nederlandsche volk wel kan beïnvloeden, behooren het nog steeds lage peil der arbeidsproductiviteit en het feit, dat de besparingen nog niet den voor een regelmatig herstel noodzakelijken omvang hebben aangenomen.

Ondergeteekende had gaarne nu reeds in een na-calcuatie over het jaar 1946 de prognose er van, zooals deze in de Milliöennota voor 1946 is vervat, vergeleken met het werkelijk verloop der verschillende inkomensstromen. Evenwel is een statistische contröle der verschillende posten over het eerste halfjaar van 1946 slechts in enkele gevallen mogelijk. Intuschen blijft het streven der Regeering er op gericht om in samenwerking met het Centraal Planbureau i.o. tot verdergaande onderzoekingen op dit gebied te geraken.

Als opgemerkt is ook zonder deze statistische contröle al wel duidelijk, dat 1946 vergeleken met de verwachtingen een eenigszins teleurstellende ontwikkeling vertoont, zij het dat dit jaar op zich zelf beschouwd en ook gelet op de economische ontwikkeling in andere landen resultaten van beteekenis te zien geeft. Toch behoeft het geen betoog, dat de ontwikkeling gedurende 1946 van invloed zal zijn op die van 1947.

Deze ontwikkeling wordt wellicht het best gekarakteriseerd door de hoogte van een drietal posten van het globale plan (tabel 1) nl. „Buitenlandse credieten en verkoop van buitenlandse bezit” ad f 1,4 mld., „Overheid, exclusief overgedragen inkomens” ad f 2,7 mld. en „Netto-investeeringen van het bedrijfsleven” ad f 1,7 mld.

Het is van nationaal standpunt bezien een zeer ernstig feit, dat de hoogte van de overheidsuitgaven, de geringe productie

en de daarmee samenhangende geringe export ons land ook in 1947 in een ongunstiger financiële verhouding tot het buitenland zullen brengen.

De hoogte van het bedrag der overheidsuitgaven blijkt zoowel uit de hiervoor verstrekte plan-cijfers, als uit het geheele voorgaande overzicht van den toestand van 's Rijks financiën. Reeds werd er op gewezen, dat het totaalbedrag der Rijksuitgaven van f 5,5 mld. werd verlaagd tot f 4,25 mld., welke vermindering geheel werd verkregen door een verlaging van den Buitengewonen Dienst met name van de uitgaven daarop met aflopend karakter.

Zooals reeds vermeld in vorige Millioenennota's hebben deze uitgaven — naast de aanhoudende efficiency-controle op den Gewonen Dienst — de zeer bijzondere belangstelling van het Ministerie van Financiën. Hieronder laat de ondergeteekende volgen een overzicht van de wijze waarop hij deze uitgaven in de volgende jaren hoopt te verminderen.

Liquidatie-schema van den Buitengewonen Dienst
(in millioenen guldens)

OMSCHRIJVING	Uitgaven					
	1946	1947	1948	1949	1950	1951
1. <i>Expeditie voor herstel van orde en rust in Indie en liquidatie oorlogvoering</i> , waaronder begrepen uitgaven voor resp. inkomsten van de Geallieerden en nadeelig saldo Scheepvaartfonds	689,2	350,0	175,0	<i>Memorie</i>	—	—
2. <i>Steun bij den herbouw</i> , waaronder verstaan de uitgaven in verband met oorlogsschade, andere schadevergoedingen, Zee- en Luchtvaartverzekeringwet, landbouwherstel, reconstructie van de koopvaardijvloot, op gang brengen bedrijven (waaronder de uitgaven voor den wederopbouw wagenpark en herstel Rijn- en binnenvloot, uitkeering Nederlandsche Spoorwegen voor bedrijfsschade als gevolg van de spoorwegstaking	944,2	621,6	500,0	400,0	375,0	375,0
3. <i>Noodhulp</i> , waaronder verzorging oorlogsslachtoffers, bijzondere uitkeeringen aan gemeenten, aflossing langlopende buitenlandse credieten, steunverleening aan gesloten bedrijven, oogstwerkzaamheden, subsidieering N.V.H. en H.A.R.K., kinderuitzending naar het buitenland, vitamineverstreking, repatriëring, ondersteuning uitgeweken Nederlanders	103,9	53,3	25,0	10,0	10,0	—
4. <i>Uitgaven in verband met de uitvoering van de Wet op het Consumentencrediet</i>	—	183,5	60,0	—	—	—
5. <i>Voorzieningen in afwachting en ten behoeve van de wederinschakeling van arbeiders in het productieproces</i> , t.w. wachtgeldregelingen, overbruggingssteun en andere sociale bijstand	72,7	15,7	—	—	—	—
6. <i>Overheidsbemoeiing met distributie en prijsregeling</i> , t.w. C.D.K., tegemoetkoming gemeentelijke distributiekosten, Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid, prijstoeslagen, aan- en verkoop van grondstoffen en producten (hierin echter niet begrepen het nadeelig saldo van het Landbouwcrisisfonds)	413,9	91,4	50,0	20,0	—	—
7. <i>Bijdrage aan het Welvaartsfonds Suriname</i>	—	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
8. <i>Bijzondere rechtspleging c.a.</i> , zuiveringsmaatregelen en herstel rechtsverkeer	129,6	88,8	31,0	—	—	—
9. <i>Afwikkeling Arbeidsdienst</i>	9,5	—	—	—	—	—
	2 363,0	1 412,3	849,0	438,0	393,0	383,0

Toelichting op het liquidatie-schema van den
Buitengewonen Dienst.

1. Verwacht mag worden, dat het herstel van orde en rust in Indië in 1947 en 1948 geleidelijk zal vorderen en eind 1948 geheel zal zijn voltooid.

In verband hiermede zullen de uitgaven voor 1948 belangrijk lager zijn dan voor 1947 noodig wordt geoordeeld, terwijl voor 1949 met een memoriepost kan worden volstaan.

Voor het Scheepvaartfonds behoeven na 1947 geen gelden meer te worden uitgetrokken.

2. De daling in de eerstvolgende jaren wordt veroorzaakt door de aflopende kosten voor landbouwherstel, reconstructie van de koopvaardijvloot, uitkeeringen op grond van de Zee- en Luchtvaartverzekeringwet 1939, alsmede het voor 1948 en volgende jaren niet meer opvoeren van bedragen voor puinoprui- ming en taxatie van schade aan onroerend goed.

Het verloop van de uitkeeringen in oorlogsschade aan goe- deren zal evenwel in eerstkomende jaren geen daling te zien geven

3. Verschillende onder deze groep opgenomen posten zullen na 1947 geen uitgaven meer vergen, terwijl voor andere de uit- gaven geleidelijk zullen verminderen. Na 1948 zullen de uit- gaven voor deze groep zich in hoofdzaak bepalen tot die, verbonden aan de verzorging van oorlogsslachtoffers.

4. In 1948 zal voor het verleen van voorschotten ingevolge artikel 1, eerste lid, van de Wet op het Consumentencrediet nog moeten worden gerekend met het beschikbaar stellen van een bedrag van f 60 000 000. Daarna zullen geen voorschotten meer worden toegekend.

5. Deze uitgaven kunnen voor 1947 reeds belangrijk lager worden geraamd dan voor 1946. De wederinschakeling van arbeiders in het productieproces zal in eerstgenoemd jaar naar wordt vertrouwd volledig haar beslag krijgen. Hiervan uit- gaande, zullen in 1948 voor wachtgeldregelingen, overbruggings- steun en anderen socialen bijstand geen gelden meer uitge- trokken behoeven te worden.

6. Het voor deze groep voor 1948 opgenomen bedrag is ge- grond op de veronderstelling, dat de overheidsbemoeiing met distributie en prijsregeling ten gevolge van het ruimer ter be- schikking komen van levensmiddelen, verbruiksartikelen, grond- stoffen, enz., in dat jaar geleidelijk zal kunnen worden inge- krompen. Aangenomen is voorts, dat de periode van schaarschte aan eerste levensbehoeften aan het einde van 1948 zal zijn overwonnen, zoodat in 1949 de deswege ingestelde Overheids- diensten volledig zullen kunnen worden geliquideerd.

7. Voor dezen post moge worden verwezen naar de toe- lichting gegeven bij den Buitengewonen Dienst van hoofdstuk XIII (Overzeesche Gebiedsdeelen).

8. De werkzaamheden verband houdende met de bijzondere rechtspleging, de zuivering en het herstel rechtsverkeer zullen in 1947 belangrijk vorderen, waarom voor 1948 naar schatting voor deze doeleinden met een bedrag van f 30 miljoen zal kunnen worden volstaan. Het streven zal er op gericht dienen te zijn, dat na laatstgenoemd jaar ter zake geen gelden meer behoeven te worden uitgetrokken.

Een en ander wordt mede hier vermeld ter voldoening aan de toezegging, vervat in het slot van de laatst verschenen Millioenennota.

Naast deze uitgaven met aflopend karakter heeft de Gewone Dienst recht op even groote belangstelling. Opvallend is het feit, dat het totaal der uitgaven op den Gewonen Dienst in 1947 ad f 2,3 mld. practisch gelijk is aan dat voor 1946.

Een nadere analyse van het totaal voor 1947 leert het volgende:

Samenvatting van de uitgaven op den Gewonen Dienst.

Omschrijving:		In miljoenen
guldens		
50	Uitgaven van de Politie	50
	Gevangeniszen; Rijkswerkinrichtingen; Rijkstucht- en	
26	Opvoedingswezen	26
60	Steen aan noodlijdende gemeenten	60
15	Bijdrage in de kosten van gemeentepolitie (door Bin-	15
	nenlandsche Zaken)	
10	Uitkeering aan het Gemeentefonds	10
44	Hulpverlening Oorlogsslachtoffers	44
203	Onderwijs	203
780	Nationale Schuld (rente en aflossing)	780
76	Dienst der Belastingen	76
222	Militaire uitgaven (Oorlog)	222
293	„ „ (Marine)	293
59	Rijkswaterstaat	59
41	Dienst Uitvoering Werken	41
	Vervoer: Spoorwegen (17 mln), Zeescheepvaart	
	(5 mln), Luchtvaart (11 mln), Vervoer en Ver-	
38	keerdiensten (5 mln)	38
40	Grondgebruik en Landbouwherstel	40
23	Landbouw	23
75	Sociale verzekering	75
10	Volksgezondheid	10
32	Rijksarbeidsbureaux	32
33	Departementals uitgaven (personeel en materieel)	33
	Bijdrage aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	
	ex art. 168a der Pensioenwet 1922 (<i>Staatsblad</i>	
27	no. 240) en bijdragen voor inkoop van diensttijd e.d.	27
151	Andere uitgaven	151
Totaal		f 2308

De grootste post hiervan, welke bijna 1/3 van het totaal uit-
maakt, is de dienst der Staatsleeningen. Deze post is zonder
meer niet voor vermindering vatbaar. Integendeel, het verloop
der Rijkstijmaandien maakt, dat met een verdergaande verhooging
er van moet worden rekening gehouden.
Op een andere plaats, nl. in de Memorie van Toelichting op
het dezer dagen bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal in
te dienen wetsonwerp voor een heffing ineen, zal de onder-
geteekende nader ingaan op de beteekenis van de uitermate
hooge Staatsschuld en op de wijze, waarop hij zich voorstelt,
dat dit probleem tot een oplossing kan worden gebracht. Maar
hier kan hij reeds verklaren, dat op korten termijn ter zake
maatregelen tot conversie der schuld zullen noodig zijn, waar-
voor hij de wettelijke voorzieningen hooft spoedig aanhangig te
kunnen maken. Door het laag houden van de rente en met name
door het verlengen van den looptijd en het verschuiven van de
aflossingstermijnen, hooft hij den last der na de heffingen res-
teerende schuld zooveel mogelijk te verlichten.
Ook de andere posten van den Gewonen Dienst zullen bij-
zonder aandaacht vragen. De militaire uitgaven, die bijna 1/4
van het totaal bedragen, eischen een ernstige bezinning op de
taak, die binnen het kader van het Koninkrijk en van de Ver-
eenigde Naties voor ons land is weggelegd. De kosten van het
departementale apparaat en van alle andere Rijksdiensten zul-
len in 1947 terdege onder de loupe worden genomen. Hier toe
zullen de reeds spoedig na de bevrijding ontworpen maatregelen,
welke daarna verder zijn uitgewerkt, tot rationalisatie en effi-
ciency-controlé, waarover vroeger reeds het een en ander is
medegedeeld, in belangrijke mate kunnen medewerken.
Ook het vraagstuk van den steun aan noodlijdende gemeenten
dient nader tot zijn oplossing te worden gebracht.
Al deze maatregelen, welke zoowel den Gewonen als den
Buitengewonen Dienst zullen betreffen, hebben de strekking tot
een vermindering van het totaal der Rijksuitgaven te geraken,
dit, ten einde zoo spoedig mogelijk tot een sluitend budget te
komen.
Over het belang hiervan wenschte de ondergeteekende hier
eenige opmerkingen te maken.

Te voren is het noodig eenig inzicht te verkrijgen in de beteekenis van het begrotingstekort, dat ook voor 1947 nog moet worden geraamd.

De beteekenis daarvan ligt onder de huidige economische omstandigheden vooral in het inflatoire effect van dat tekort op de volkhuishouding.

Dit inflatoire effect kan niet zonder meer worden afgelezen uit de hoogte van het geraamde tekort voor 1947 ad f 1,9 mld.

Indien zou mogen worden aangenomen, dat alle Rijksmiddelen uit vrij geld binnen komen en dat alle uitgaven evenzeer in vrij geld plaats vinden, en voorts, dat de feitelijke ontvangsten en uitgaven van het Rijk in 1947 volkomen samenvallen met de ontvangsten en uitgaven, die op grond van de begrooting zullen plaatsvinden, zou inderdaad het inflatoire effect, gelijk zijn aan genoemd tekort. In de praktijk is aan deze vereenvoudigende onderstellingen evenwel niet voldaan. Eenerzijds zal een deel der ontvangsten en uitgaven zich in de geblokkeerde sfeer voltrekken; aan den anderen kant zal een aantal kasuitgaven en -inkomsten in 1947 in belangrijke mate afwijken van bedragen vermeld in de begrooting.

Bij gevolg dienen op het bedrag ad f 1,9 mld tal van correcties te worden aangebracht ter benadering van het inflatoire effect, dat in verband met deze begrooting zal optreden.

Vooreerst zijn daar de onderscheidene uitgaven welke nog in de begrooting voor memorie moesten worden geraamd als b.v. de verschillende wederopbouwcredieten en de uitgaven voor de ontworpen ouderdomsvoorzieningen. Het is waarschijnlijk dat deze posten het begrotingstekort zullen verhoogen en daarmee het inflatoire effect. Hoewel de grootte daarvan moeilijk kan worden geschat, moet toch uit dien hoofde met een bedrag van f 200 à f 300 miljoen worden gerekend.

Vervolgens speelt het geblokkeerde geld voor dit effect uiteraard ook een groote rol. Deze komt tot uiting zoowel bij de ontvangsten als bij de uitgaven. Een deel der ontvangsten, met name van de achterstallige belastingen, zal ook in 1947 nog uit geblokkeerde tegoeden worden voldaan. Naar verwachting zal dit bedrag echter ruimschoots worden gecompenseerd door het feit, dat in 1947 belangrijk meer aan belastinginkomsten zal binnen komen dan volgens de Comptabiliteitswet op 1947 betrekking heeft. (Dit betreft vooral de belastingen, welke volgens kohier worden geheven.)

Het resultaat van een globale raming is, dat op de volgens kohier te heffen belastingen f 80 mln méér uit vrij geld binnen zal komen dan de begrooting 1947 aan baten uit deze belastingen vermeldt. Het inflatoire effect van deze begrooting kan derhalve met dit bedrag worden verminderd.

Maar ook onder de uitgaven zijn er een aantal, welke in geblokkeerd geld geschieden, hetgeen uiteraard hetzelfde resultaat heeft. Dit betreft een gedeelte van de uitgaven in verband met oorlogsschade, Zee- en Luchtvaartverzekeringwet en landbouwherstel.

In totaal kan het deflatoire effect hiervan worden geraamd op ongeveer f 100 mln.

Buiten de begrooting om zijn er echter nog belangrijke krachten werkzaam, welke de deflatoire effecten in de volkshuishouding versterken. Zooals in vroegere nota's reeds is uiteengezet, zijn de buitenlandsche kredieten en de verkoop van buitenlandsch bezit (voor zoover de opbrengst in guldens in geblokkeerd geld wordt uitgekeerd) hiervoor van groote beteekenis. Voor de beteekenis van het begrotingstekort mag hiervan slechts worden genomen dat deel, hetwelk dient tot dekking van de behoefte van den Staat aan deviezen, welke grootendeels voor militaire uitgaven zullen dienen. De raming dezer deviezen-uitgaven kan worden gesteld op ongeveer f 600 mln, hetgeen het inflatoire effect van het tekort vermindert. Daarnaast staat buiten het begrotingstekort de financiering van het invoersaldo, waarvan het deflatoire effect op f 750 mln kan worden gesteld.

Omgekeerd zal de voortgaande credietverleening van Nederland aan Nederlandsch-Indië het inflatoire effect vergrooten. Het bedrag er van is moeilijk te ramen, maar wordt hier gesteld op f 500 mln.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat het inflatoire effect van de begrooting 1947 in aanzienlijke mate zal worden verminderd door de komende heffingen, voor zoover deze uit vrije middelen voldaan zullen worden.

Wanneer de voornaamste in het voorgaande vermelde correcties worden samengevat ontstaat het volgende resultaat.

Omschrijving		in mill. guldens	
		Inflator	Deflator
Tekort begrooting 1947 Correcties: voor memorie geraamde posten . . . belastingen uitbetalingen in geblokkeerd geld . deviezenbehoefte van de overheid . Inflatoir effect van het begrootings- tekort	1 900	—	—
	250	—	80
	—	—	100
	—	—	600
	1 370	—	—
	2 150	—	—
	1 370	—	—
	500	—	—
	—	—	—
	—	—	1 120

Volgens deze opstelling is per saldo sprake van een inflatoir effect van het begrootingsstekort ad f 1370 mln, welk effect door twee andere bedragen, welke een in dit opzicht tegengestelde uitwerking hebben, wordt verminderd tot f 1120 mln, waarbij de deflatoire werking van dat gedeelte van de zware heffingen, dat in vrije middelen zal worden opgebracht, buiten beschouwing is gelaten.

Er dient met nadruk op te worden gewezen, dat dit cijfer niet groote voorzichtigheid dient te worden gehanteerd, gezien de vele onzekerheden, die in het voorgaande werden vermeld. Ook kan, gezien de onoverzichtelijkheid van het geheel, niet worden gegarandeerd, dat de voorgaande opsomming der correcties volledig is.

Der vermindering van misverstand vermeldt de ondergeteekende hier nog uitdrukkelijk zijn opvatting, dat de vraag of een inflatoir of deflatoir effect der Rijksbegrooting gewenscht is er voor hem een is van economische opportuniteit. De quantitative betoekenis van dit effect heeft hij in het voorgaande gepoogd aan te geven. Qualitatief stelt hij dit effect in het licht van dezelfde betoekenis voor de ontwikkeling van het maatschappelijk leven. Zonder hier op deze quaste in te gaan, waarvoor deze Nota ook niet de plaats is, stelt hij evenwel als zijn vaste overtuiging, dat het inflatoir effect der huidige Rijksbegrooting als schadelijk voor de maatschappelijke ontwikke-ling moet worden beschouwd. Mede op dien grond sluit hij zich dan ook aan bij al diegenen, die, om welke redenen dan ook, betoogen, dat een aanzienlijke vermindering van het begrootingsstekort zoo spoedig mogelijk dient te worden bereikt. Voeger en ook weer in deze Nota heeft hij zijn vaste voor-nemen uitgesproken om in 's Lands belang hieraan zijn beste krachten te geven.

Voor zoover en zoolang nog een begrootingsstekort moet worden aanvaard, zal de financiering daarvan er op moeten worden gericht om de inflatoire effecten er van zooveel mogelijk te verminderen. Ter dekking van het in 1947 optredende tekort zal op de een of andere wijze moeten worden geleend. Voor zoover de geleende bedragen worden verkregen uit reële spaar-gelden is op zich zelf van een inflatoire werking van het tekort geen sprake. Weliswaar blijft ook dan het nadeel bestaan van een verzwaring van den schuldendienst, maar dit vraagtstuk — hoe belangrijk op zich zelf ook — is niet van zoo acute betoekenis als het inflatoire effect van dat tekort. Als voornaamste moge-lijkheden voor leeningen van de vermeldde hoedanigheid moeten de ondergeteekende het onderbrengen van langlopende leen-ingen bij het publiek en de onderbrenging van kortlopende schuld bij anderen dan banken, inzonderheid bij de institutio-nelle beleggers.

Niettemin gaat het niet aan om, voor zoover deze mogelijk-heden baat geven, te spreken van een vermindering van het inflatoire effect der begrooting 1947 in het gehele maatschap-pelijke kader. Immers wanneer de Overheid de vrije spaargelden tot zich trekt, vervalt voor het bedrijfsleven de mogelijkheid om deze tot zich te trekken. Hierdoor is het bedrijfsleven in versterkte mate aangewezen op bankcrediet, zoodat het inflatoire effect zich slechts blijkt te hebben verplaatst.

Met deze conclusie is men teruggekeerd tot het uitgangs-punt, waar naast elkaar werden gesteld de in het globale plan

vermelde bedragen voor Overheidsuitgaven, bedrijfsinvesteringen en buitenlandse credieten.

Een enkele blik op dat globale plan maakt duidelijk, waartoe het voorgaande betoog leidde, nl. dat de hoge Overheidsuitgaven gaan ten koste van de netto-investeringen van het bedrijfsleven. Zeker, ook de bedragen voor consumptie en binnenlandse productie daar vermeld, zijn van beteekenis, maar de inperking van de eerste en de opvoering van de tweede ligt minder in de hand van de Overheid dan het bepalen van het totaal harer eigen uitgaven.

Toch zijn de beide eerstgenoemde factoren ook van het grootste belang, waarom er hier nog eens de aandacht op moge worden gevestigd. Van hun ontwikkeling is tevens afhankelijk in hoeverre ons land zich nog verder jegens het buitenland in de schuld zal moeten steken.

Een werkelijke verbetering van den toestand in dit opzicht zal slechts kunnen worden verkregen door:

a. opvoering van de arbeidsproductiviteit en daarmee van het nationaal product;

b. opvoering van het kwantum voor export geschikte goederen en diensten;

c. toeneming der besparingen, bij voorkeur door vrijwillige consumptiebeperking.

ad a. De arbeidsproductiviteit blijkt zich in langzamer tempo en minder automatisch te herstellen dan veelal is aangenomen. Een zekere mate van arbeidsonlust, ontscholing en gebrek aan energie, grondstoffen en halffabrikaten waren er de oorzaak van, dat voor de industrie als geheel eerst in Mei 1946 een peil van 70 pct. van dat van 1938 kon worden bereikt. Bij de opstelling van het Nationaal Budget voor 1947 is uitgegaan van een arbeidsproductiviteit in de industrie van 78 pct. ten opzichte van 1938 en in de totale productie van 80 pct. van 1938. Men bedenke, dat dit peil slechts bij inspanning van alle krachten bereikbaar kan worden geacht.

ad b. Van den export zal het afhankelijk zijn, of uit eigen middelen die goederen in het buitenland kunnen worden aangekocht, welke voor het volledig in werking stellen en voor de zoo noodzakelijke uitbreiding van ons productie-apparaat, alsmede voor de meest dringende consumptie onmisbaar zijn.

ad c. Voor 1947 zal met een niet onaanzienlijke prijsdaling voor agrarische producten en een waarschijnlijk voorloopig geringe daling van de prijzen voor industriele goederen op de wereldmarkt rekening moeten worden gehouden. Het moet daarom mogelijk worden geacht de tot dusverre gegeven subsidies op de prijzen der eerste levensbehoeften in den loop van het jaar 1947 op te heffen, zonder de kosten van levensonderhoud in eenigszins belangrijke mate te doen stijgen. Van een blijvende stabilisatie van deze kosten kan een toeneming der besparingen worden verwacht. In het budget van 1946 zijn de besparingen der gezinshuishoudingen gesteld op f 1,2 mld., doch in werkelijkheid zal het bedrag waarschijnlijk belangrijk bij deze raming ten achter blijven. Om de raming van 1947 te vergelijken met die van 1946 dienen de besparingen van de gezinshuishoudingen en het te beleggen saldo van de collectieve inkomensstrekkers samengevoegd te worden, welke te zamen een bedrag van f 1,1 mld. uitmaken. Dit bedrag vormt ca. 13 pct. van het verwachte gezinsinkomen van 1947. Waar deze verhouding voor den oorlog ca. 10 pct. bedroeg, moet deze besparing in 1947 redelijkerwijze mogelijk worden geacht, wanneer het Nederlandsche volk den ernst van den economischen toestand, waarin het verkeert, voldoende beseft en een ieder bereid is een zeker offer in den vorm van minder consumptie te brengen.

Slechts wanneer het Nederlandsche volk er in slaagt de overheidsuitgaven terug te brengen tot een lager niveau dan werd geraamd, ten minste zoo productief te werken, zooveel te exploiteeren en zooveel te sparen als in het Nationaal Budget is aangegeven, zal het, mede met behulp van buitenlandsche credieten en liquidatie van buitenlandsch bezit, de zoo noodzakelijke nieuwe investering ten bedrage van f 1,7 mld in ons door den oorlog geschonden en in zijn herstel en moderniseering belemmerde productie-apparaat kunnen doen. Op grond van de berekeningen van het Centraal Planbureau i.o. zal dit bedrag in 1947 ten minste noodig zijn om den vereischten grondslag te leggen voor een sterk en aan de veranderde omstandigheden aangepast nationaal productie-apparaat en het volledig herstel binnen een redelijk aantal jaren te doen plaats vinden.

De Minister van Financiën,

RIJKSBEGROTING

voor het dienstjaar

1946

LIJST VAN OVERGELEGDE STUKKEN.

LIJST DER STUKKEN,

overgelegd bij de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1946.

getoetene exemplaar: verzonden: 13-4-46
No. 1. Nota betreffende den toestand van 's Lands financiën, met bijlagen. *verzonden: 13-4-46*

Hoofdstuk I.

No. 1. Ontwerp van wet.
„ 2. Memorie van Toelichting. *verzonden: 10-4-46*

Hoofdstuk II.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 11-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk II A.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 10-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk III.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 10-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk IV.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 12-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk V.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 11-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk VI.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 10-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk VII A.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 13-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.
„ 4. Overzicht van de wijzigingen, welke de Nationale Schuld gedurende het tijdvak van 1 Januari 1850 tot en met den 30sten Juni 1945 heeft ondergaan; overzicht der Nationale Schuld op 1 Juli 1945.

Hoofdstuk VII B.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 13-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk VIII A.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 10-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk VIII B.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 13-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.
„ 4. *Bijlage bij de M. v. Toelichting.*

Hoofdstuk IX A.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 13-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk IX B.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 12-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk X.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 13-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk X A.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 13-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk XI.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 13-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk XII.

No. 1. Ontwerp van wet. *verzonden: 11-4-46*
„ 2. Memorie van Toelichting.
„ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

Hoofdstuk XIII.

- No. 1. Ontwerp van wet.
 „ 2. Memorie van Toelichting.
 „ 3. Uitgewerkte en toelichtende staat.

*verzonden: 11-4-'46***Hoofdstuk XIV.**

- No. 1. Ontwerp van wet.
 „ 2. Memorie van Toelichting.

*verzonden: 10-4-'46***Middelen.**

- No. 1. Ontwerp van wet.
 „ 2. Memorie van Toelichting.
 „ 3. Ramingstaat en vergelijkende staat.

*verzonden: 13-4-'46***De afzonderlijke begrotingen van:**

- A. Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. *verzonden: 11-4-'46*
 B. Het Zuiderzeefonds. *verzonden: 13-4-'46*
 C. Het Landbouwerisiefonds. *verzonden: 13-4-'46*
 D. Het Gemeentefonds. *verzonden: 13-4-'46*
 E. Het Scheepvaartfonds. *verzonden: 11-4-'46*
 F. Het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij. *verzonden: 11-4-'46*
 G. Het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie. *verzonden: 13-4-'46*
 H. Het Staatsmuntbedrijf. *verzonden: 13-4-'46*
 I. Het Staatsvischershavenbedrijf. *verzonden: 11-4-'46*
 J. De Staatsmijnen in Limburg. *verzonden: 13-4-'46*

Van der Laan

BIJLAGEN,

behoorende bij de Nota, betreffende den toestand van 's Rijks financiën, overgelegd bij de ontwerp-Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1946.

- A. Algemeene verzamelstaat der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1946.
- B. Beknopt vergelijkend overzicht van de raming der middelen van de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1946.
- C. Overzicht der uitgaven van den Buitengewonen Dienst van de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1946.
- D. Overzicht der ontvangsten van den Buitengewonen Dienst van de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1946.

Bijlage A.

ALGEMEENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGRÖTING VOOR HET DIENSTJAAR 1946.

TITEL A. GEWONE DIENST.

Omschrijving	Raming voor 1946	Raming 2de halfjaar 1945 (verdubbeld)
Uitgaven.		
I. Huis der Koningin	f 1 580 000,—	f 1 580 000,—
II. Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	2 821 788,—	2 528 758,—
IIA. Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk	2 489 095,—	1 621 608,—
III. Buitenlandsche Zaken	15 749 165,—	22 496 140,—
IV. Justitie	75 016 531,—	112 771 198,— ¹⁾
V. Binnenlandsche Zaken	234 789 619,—	147 054 445,—
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	235 114 508,—	190 843 698,—
VIIA. Nationale Schuld	716 852 577,—	656 398 909,—
VII B. Financiën	275 492 676,— ²⁾	98 114 187,—
VIIIA. Oorlog	193 338 848,—	421 662 605,—
VIII B. Marine	248 776 531,—	181 436 714,—
IXA. Openbare Werken en Wederopbouw	123 322 555,—	149 846 996,—
IX B. Verkeer en Energie	59 898 906,—	55 496 394,—
X. Handel en Nijverheid	28 071 726,—	24 531 662,— ³⁾
XA. Scheepvaart	6 563 393,—	7 904 186,—
XI. Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening	61 447 722,—	58 803 670,—
XII. Sociale Zaken	107 391 175,—	130 856 158,—
XIII. Overzeesche Gebiedsdeelen	5 277 927,—	5 769 790,—
XIV. Onvoorziene Uitgaven	30 000,—	30 000,—
Middelen	f 2 394 024 742,— 2 394 024 742,—	f 2 269 747 118,— 1 098 639 581,—
Nadeelig saldo	—	f 1 171 107 537,—

¹⁾ Hierin begrepen f 76 156 946,— zijnde het totaal van het thans opgeheven Hoofdstuk IV A (Politie).

²⁾ Met inbegrip van de bijdrage van de middelen van den Buitengewonen dienst ad f 163 047 648,—.

³⁾ Hierin begrepen f 8 402 162,— zijnde het totaal van het thans opgeheven Hoofdstuk X B (Directoraat-Generaal van de Prijzen).

TITEL B. BUITENGEWONE DIENST.

Omschrijving.	Raming voor 1946.		Totaal.	Raming 2e halfjaar 1945 (verdubbeld).
	A. Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten	B. Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter, voortvloeiende uit de bijzondere omstandigheden.		
Uitgaven				
I. Huis der Koningin	f 258 750	—	f 258 750	—
II. Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	55 000	—	55 000	—
IIA. Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk.	—	f 2 279 100	2 279 100	—
IV. Justitie	—	129 511 777	129 511 777	f 3 282 400
V. Binnenlandsche Zaken	55 043 000	62 493 000	117 536 000	127 001 570
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	744 400	835 000	1 579 400	Memorie
VIIA. Nationale Schuld	—	9 948 000	9 948 000	—
VII B. Financiën	331 565 758	825 298 100	1 156 863 858	251 743 850
VIIIA. Oorlog	151 722 000	360 987 044	512 709 044	207 209 220
VIII B. Marine	39 300 000	37 931 800	77 231 800	38 000 000
IXA. Openbare Werken en Wederopbouw	125 056 700	235 155 500	360 212 200	509 762 694
IX B. Verkeer en Energie	21 810 300	55 165 000	76 975 300	51 915 000
X. Handel en Nijverheid	270 000	382 150 600	382 420 600	147 019 427 ⁴⁾
XA. Scheepvaart	—	118 886 000	118 886 000	15 000 000
XI. Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening	25 700 000	81 334 935	107 034 935	237 190 430
XII. Sociale Zaken	77 000	84 298 755	84 375 755	329 841 628
XIII. Overzeesche Gebiedsdeelen	—	143 300	143 300	2 120 000
	f 751 602 908	f 2 386 417 911	f 3 138 020 819	f 1 920 086 219
Middelen	83 112 737	828 773 815	911 886 552	180 054 152
Nadeelige saldi	f 668 490 171	f 1 557 644 096	f 2 226 134 267	f 1 740 032 067

Overzicht eindcijfers van den Buitengewonen Dienst.

Uitgaven van aflopend karakter, voortvloeiende uit de
bijzondere tijdsomstandigheden f 2 386 417 911 ⁵⁾
De daartegenover staande middelen belopen 665 726 167

f 1 720 691 744

Bijdrage van den Gewonen Dienst aan de middelen van den
Buitengewonen Dienst 163 047 648

Nadeelig saldo van den Buitengewonen Dienst, zonder
inachtneming van de kapitaalsuitgaven en -ontvangsten f 1 557 644 096

Kapitaalsuitgaven f 751 602 908

Kapitaalsinkomsten 83 112 737

Nadeelig saldo Kapitaalsuitgaven en -ont-
vangsten 668 490 171

Nadeelig saldo Buitengewone Dienst f 2 226 134 267 ⁵⁾

⁴⁾ Hierin begrepen f 119 900 682 zijnde het totaal van het thans opgeheven Hoofdstuk X B (Directoraat-Generaal van de Prijzen).

⁵⁾ Hierin is niet begrepen het nadeelig saldo van het Landbouwerisissfonds ad f 376 240 000,—

Bijlage B.

BEKNOPT VERGELIJKEND OVERZICHT VAN DE RAMING DER

HOOFDSTUK.		R A M I N G voor 1946.	
TITEL A. GEWONE DIENST.			
I.	Huis der Koningin		Memorie
II.	Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	f	100 800
II A.	Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk		160 000
III.	Buitenlandsche Zaken		916 680
IV.	Justitie		16 430 464
V.	Binnenlandsche Zaken		13 672 605
VI.	Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen		22 483 625
VII A.	Nationale Schuld		44 359 872
VII B. Financiën:			
	Inkomstenbelasting	f	890 000 000
	Loonbelasting		250 000 000
	Dividendbelasting		8 000 000
	Saldo van de opbrengst van herkapitalisatie en superdividendbelasting		
	Voorheffing op in het buitenland geaccumuleerde inkomsten		55 000 000
	Vermogensbelasting natuurlijke personen		100 000 000
	Vermogensbelasting voor lichamen		33 000 000
	Vennootschapsbelasting		115 000 000
	Commissarissenbelasting		1 000 000
	Vereveningsheffing		110 000 000
	Motorrijtuigenbelasting		15 000 000
	Invoerrechten		25 000 000
	Statistiekrecht		1 300 000
	Accijns op zout		6 500 000
	Accijns op wijn		600 000
	Bijzondere wijnbelasting		300 000
	Accijns op gedistilleerd		22 000 000
	Accijns op bier		25 000 000
	Accijns op suiker		50 000 000
	Accijns op tabak		120 000 000
	Belasting op gouden en zilveren werken		600 000
	Omzetbelasting		300 000 000
	Rechten van zegel		8 000 000
	Rechten van registratie		10 000 000
	Rechten van successie		60 000 000
		f	2 206 300 000
	Overige middelen betreffende Financiën		52 174 615
Totaal Hoofdstuk VII B			2 258 474 615

MIDDELEN VAN DE RIJKSBEGRÖÖTING VOOR HET DIENSTJAAR 1946.

R A M I N G voor 1945.		V E R S C H I L tusschen de raming voor 1946 en die voor 1945.			
		Meer.		Minder.	
	Memorie				
	f 66 000		f 34 800		
	17 000		143 000		
	156 886		759 794		
	13 571 367 ¹⁾		2 859 097		
	12 727 405		945 200		
	17 013 775		5 469 850		
	42 207 072		2 152 800		
f 480 000 000 ²⁾		f 410 000 000			
		250 000 000			
		8 000 000			
Memorie		55 000 000			
10 000 000		90 000 000			
10 000 000		23 000 000			
100 000 000		15 000 000			
1 000 000					
90 000 000		20 000 000			
— ³⁾		15 000 000			
1 000 000		24 000 000			
Memorie		1 300 000			
3 000 000		3 500 000			
		600 000			
60 000		240 000			
7 000 000		15 000 000			
10 000 000		15 000 000			
20 000 000		30 000 000			
24 000 000		96 000 000			
80 000		520 000			
100 000 000		200 000 000			
5 000 000		3 000 000			
6 000 000		4 000 000			
45 000 000		15 000 000			
f 912 140 000		f 1 294 160 000			
54 443 019				f 2 268 404	
	966 583 019		1 291 891 596		

¹⁾ Waarin begrepen een bedrag van f 8 488 000 betreffende het Directoraat-Generaal van Politie.

²⁾ Hieronder begrepen loon- en dividendbelasting.

³⁾ In 1945 geraamd onder Hoofdstuk IX A (f 5 500 000).

HOOFDSTUK.	R A M I N G voor 1946.
VIII A. Oorlog VIII B. Marine IX A. Openbare Werken en Wederopbouw IX B. Verkeer en Energie X. Handel en Nijverheid X A. Scheepvaart XI. Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening XII. Sociale Zaken XIII. Overzeesche Gebiedsdeelen XIV. Onvoorziene ontvangsten	f 15 397 060 3 288 455 3 311 110 5 670 359 3 034 925 86 055 3 218 933 2 622 474 796 710 Memorie
Totaal Titel A. Gewone Dienst Verschil tusschen de raming voor 1946 en die voor 1945 meer	f 2 394 024 742 f 1 295 385 161
TITEL B. BUITENGEWONE DIENST.	
II A. Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk IV. Justitie V. Binnenlandsche Zaken VII A. Nationale Schuld VII B. Financiën: Middelen Bijdrage van den Gewonen Dienst VIII A. Oorlog IX A. Openbare Werken Wederopbouw IX B. Verkeer en Energie X. Handel en Nijverheid X A. Scheepvaart XI. Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening XII. Sociale Zaken XIII. Overzeesche Gebiedsdeelen	Memorie f 5 250 000 11 162 000 18 811 570 358 306 000 163 047 648 251 000 7 530 167 350 000 329 210 529 Memorie 16 120 000 1 847 638
Totaal Titel B. Buitengewone Dienst Verschil tusschen de raming voor 1946 en die voor 1945 meer	f 911 886 552 f 731 832 400

R A M I N G voor 1945.		V E R S C H I L tusschen de raming voor 1946 en die voor 1945.			
		Meer.		Minder.	
	f 5 330 665		f 10 066 395		
	1 207 271		2 081 184		
	15 270 990			f 11 959 880	
	5 262 103		408 256		
	11 542 062 ¹⁾			8 507 137	
	52 215		33 840		
	3 276 582			57 649	
	3 387 126			764 652	
	968 043			171 333	
	Memorie				
	f 1 098 639 581		f 1 316 845 812		f 21 460 651
			f 1 295 385 161		
			5 250 000		
	f 280 000		10 882 000		f 2 072 530
	20 884 100				
			344 500 000		78 749 000
	13 806 000		163 047 648		11 457 833
	79 000 000		200 000		
	18 988 000		292 510 529		
	150 000				
	36 700 000				
	Memorie				
	10 200 000		5 920 000		
			1 847 638		
	46 052				46 052
	f 180 054 152		f 824 157 815		f 92 325 415
			f 731 832 400		

¹⁾ Waarin begrepen een bedrag van f 8 402 162 betreffende het Directoraat-Generaal voor de Prijzen.

Bijlage C. OVERZICHT DER UITGAVEN VAN DEN BUITENGEWONEN DIENST VAN DE
RIJKSBEGRUOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1946.

A. KAPITAALSUITGAVEN.

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
I		Huis der Koningin.		
	6	Oorlogsschaden aan de Koninklijke Paleizen		f 258 750,—
II		Hooge Colleges van Staat en het Kabinet der Koningin.		
	39	Kosten van herstel van door oorlogsgeweld aan Rijkseigendommen toegebrachte schade		55 000,—
IV		Justitie.		
	193	Kosten van herstel van door oorlogsgeweld aan Rijkseigendommen toegebrachte schade		Memorie
V		Binnenlandsche Zaken.		
	125	Uitkeering aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij: a. van het bedrag, waarmede de waarde der voorraden bij het einde van het dienstjaar 1946 de waarde bij den aanvang daarvan overtreft Memorie b. wegens verstrekking van kapitaal over het jaar 1946 f 100 000	f 100 000,—	
	126	Uitkeering aan het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie: a. van het bedrag, waarmede de waarde der voorraden bij het einde van het dienstjaar 1946 de waarde bij den aanvang daarvan overtreft Memorie b. wegens verstrekking van kapitaal over het jaar 1946 f 54 712 000	54 712 000,—	
	126bis	Kosten van herstel van door oorlogsgeweld aan Rijkseigendommen toegebrachte schade	231 000,—	
		Totaal hoofdstuk V		55 043 000,—
VI		Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.		
	375	Kosten van herstel van door oorlogsgeweld aan Rijkseigendommen toegebrachte schade		744 400,—
VII B		Financiën.		
	158	Uitkeering aan het Staatsmuntbedrijf: a. van het bedrag, waarmede de waarde der voorraden bij het einde van het dienstjaar 1946 de waarde bij den aanvang daarvan overtreft Memorie b. wegens verstrekking van kapitaal f 52 000	52 000,—	
	159	Kosten, vallende op de aanmuntingen voor rekening van het Rijk	235 998,—	
	160	Aankoop van muntmetalen ten dienste van de aanmuntingen voor rekening van het Rijk	500 000,—	
	161	Aan ingetrokken en ter vermunting voor rekening van het Rijk bestemde munten	Memorie	
	162	Kosten, vallende op ontmunten	Memorie	
		Transporteeren	f 787 998,—	f 56 101 150,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
VII B		Transport	f 787 998,—	f 56 101 150,—
	163	Aan ingetrokken en ter ontmuting bestemde munten	Memorie	
	164	Aankoop van Staatsschuld voor het Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk	Memorie	
	165	Verbetering van gronden; overeenkomsten te dier zake met derden; overeenkomsten, verband houdende met het beheer; afkopprijzen van rechten en vergoedingen van schade; koop-prijzen voor aankoop van gronden, enz. (Dienst der Domeinen)	1 060 000,—	
	166	Bouw van boerderijen en andere opstallen, ter verbetering of bevordering van exploitatie van Staatsgronden (Dienst der Domeinen)	250 000,—	
	167	Voorzieningen aan boerderijen en andere gebouwen en opstallen (Rentambt Wieringermeer)	22 000,—	
	168	Herstel van geringe oorlogsschade aan domeinen, met uitzon-dering van de Wieringermeer	120 000,—	
	169	Herstel van oorlogsschade aan domeinen in de Wieringermeer	3 828 450,—	
	170	Stortingen wegens deelneming van den Staat in het kapitaal van de naamlooze vennootschap Bank voor Nederlandsche Gemeenten	Memorie	
	171	Bedrijfscrediet aan de naamlooze vennootschap Philips Gloei-lampenfabrieken te Eindhoven	18 137 000,—	
	172	Bedrijfscrediet aan de Koninklijke Maatschappij „De Schelde” te Vlissingen	2 500 000,—	
	173	Bedrijfscrediet aan de Mijnindustrie	12 000 000,—	
	174	Bedrijfscrediet aan het Rijkskolenbureau ter voldoening van naslepende betalingen in verband met de kolenproductie . .	Memorie	
	175	Bedrijfscrediet aan het Rijkskolenbureau ter overbrugging van liquiditeitsmoeilijkheden in de bruinkoolindustrie.	240 000,—	
	176	Bedrijfscrediet aan de Naamlooze Vennootschap Nederlandsche Vliegtuigenfabriek Fokker te Amsterdam	500 000,—	
	177	Bedrijfscrediet aan de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij te 's-Gravenhage	19 000 000,—	
	178	Voorschotten, ingevolge artikel 56 der Woningwet	1 000 000,—	
	179	Voorschotten aan gemeenten, ingevolge artikel 7, eerste lid, der Landarbeiderswet	250 000,—	
	180	Voorschotten aan gemeenten, teneinde deze in staat te stellen aan particuliere bouwers geldleeningen onder hypothecair ver-band te verstrekken voor den bouw van arbeiderswoningen	200 000,—	
	181	Voorschotten aan provinciën en gemeenten voor den aanleg van drinkwaterleidingen, overeenkomstig de wet van 19 September 1919 (<i>Staatsblad</i> n°. 582).	Memorie	
	182	Voorschotten voor den aanleg van drinkwaterleidingen in onren-dabele gebieden	Memorie	
	183	Uitkeering aan de Artillerie-Inrichtingen wegens verstrekking van kapitaal	5 000 000,—	
	184	Verstrekking van kapitaal aan het Zuiderzeefonds	48 646 310,—	
	185	Uitkeering aan het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1946 voor rentedragende voorschotten ten behoeve van de crediet-verleening, bedoeld in de Zuiderzeesteunwet 1925 (<i>Staatsblad</i> n°. 290)	100 000,—	
		Transporteeren	f 113 641 758,—	f 56 101 150,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
VII B		Transport	f 113 641 758,—	f 56 101 150,—
	186	Uitkeering aan het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1946 voor rentedragende voorschotten in verband met de uitkeering van contante waarden in zake waardevermindering, als bedoeld in artikel 6a der Zuiderzeesteunwet 1925 (<i>Staatsblad</i> n°. 290)	50 000,—	
	187	Uitkeering aan het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1946 voor rentedragende voorschotten in verband met de uitkeering van toelagen tot een bedrag in eens, als bedoeld in artikel 6 der Zuiderzeesteunwet 1925 (<i>Staatsblad</i> n°. 290)	25 000,—	
	188	Rentedragende voorschotten ter voorziening in de kasbehoeften van gemeenten	Memorie	
	189	Rentedragende voorschotten aan de Maatschappij tot behartiging van de Nationale Scheepvaartbelangen N.V. te 's-Gravenhage	Memorie	
	190	Rentedragende voorschotten voor de financiering van aankopen van vast goed ter afronding of uitbreiding van het Staatsboschbezit	Memorie	
	191	Voorschotten aan de Maatschappij tot financiering van het Nationaal Herstel N.V. ten behoeve van aanvullende herstel-financiering	212 574 000,—	
	192	Verstrekking van gelden aan den keuringsdienst bij het Rijksinkoopbureau ten behoeve van de aanschaffing van textielgoederen, enz.	5 000 000,—	
	193	Kosten van herstel van door oorlogsgeweld aan Rijkseigendommen toegebrachte schade	275 000,—	
		Totaal hoofdstuk VII B		331 565 758,—
VIII A		Oorlog.		
	119	Personeele en materiele uitgaven, welke aanvankelijk ten laste van den Gewonen dienst worden voldaan en vóór het afsluiten van den dienst overgebracht worden naar den Buitengewonen dienst (zie ook overzicht B, Uitgaven, andere dan Kapitaalsuitgaven)		151 722 000,—
VIII B		Marine.		
	148	Aanbouw en aanschaffing van schepen en vaartuigen	30 000 000,—	
	156	Loods- en afhaalvaartuigen	7 500 000,—	
	157	Betonnings- en verlichtingsvaartuigen; lichtschepen	1 800 000,—	
		Totaal hoofdstuk VIII B		39 300 000,—
IX A		Openbare Werken en Wederopbouw.		
	207	Credieten, ingevolge art. 56 der Woningwet	f 28 500 000,—	
	208	Credieten onder hypothecair verband voor verdere woningbouwvoorzieningen	11 500 000,—	
	209	Aankoop en bouw van panden ten behoeve van den Rijksgebouwendienst	Memorie	
	210	Onderzoekingen en werkzaamheden op het gebied der landaanwinning	3 288 700,—	
	211	Aanleg van kanalen, vaarten, sluiswerken en bruggen c.a.	2 300 000,—	
	212	Aanleg van wegen, welke voorkomen op het Rijkswegenplan	6 200 000,—	
		Transporteeren	f 51 788 700,—	f 578 688 908,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
IX A		Transport	f 51 788 700,—	f 578 688 908,—
	213	Uitkeering aan het Staatsvischershavenbedrijf: a. van het bedrag, waarmede de waarde der voorraden bij het einde van het jaar 1946, de waarde bij den aanvang daarvan overtreft Memorie b. wegens vertrekking van kapitaal over het jaar 1946 f 120 000	120 000,—	
	214	Uitgaven ten behoeve van den wederopbouw van de aan het Rijk toebehorende eigendommen, zoonede met dien weder- opbouw verband houdende kosten (Rijkswaterstaat)	41 510 000,—	
	215	Uitgaven ten behoeve van den wederopbouw en het herstel van de aan het Rijk toebehorende eigendommen (D.U.W.) . . .	1 138 000,—	
	216	Credieten onder verband van hypotheek ten behoeve van bouw, herstel of herbouw, alsmede de vervanging van onroerend goed, dat oorlogsschade geleden heeft, uitgezonderd schepen	Memorie	
	217	Credieten voor woningwetbouw in verwoeste gebieden . . .	30 500 000,—	
		Totaal hoofdstuk IX A		125 056 700,—
IX B		Verkeer en Energie.		
	152	Kosten van herstel van door oorlogsgeweld aan Rijkseigendom- men toegebrachte schade en daarmede verband houdende uitgaven	f 302 800,—	
	155	Verbetering van spoorwegtoestanden aan de oostzijde van Amsterdam	Memorie	
	156	Aanbrengen van automatische lichtseinen en bakens bij over- wegen	100 000,—	
	157	Omhoogbrengen emplacement Leiden H.S. en wijziging Leiden S.S.	300 000,—	
	158	Spoorwegwerken in en om Rotterdam in verband met den wederopbouw	Memorie	
	159	Verbetering spoorweg- en verkeerstoestanden te Eindhoven .	Memorie	
	160	Bouw van een 150 k.V.-koppelverbinding van Geertruidenberg naar Dordrecht	17 500,—	
	161	Kosten in verband met de electriciteitsvoorziening	1 690 000,—	
	162	Kosten in verband met de gasvoorziening	Memorie	
	163	Uitkeering aan de Staatsmijnen in Limburg wegens verstrekk- ing van kapitaal over het jaar 1946	19 400 000,—	
		Totaal hoofdstuk IX B		21 810 300,—
X		Handel en Nijverheid.		
	113	Geldleening aan de N.V. Mij. voor Industrie-financiering . . .	Memorie	
	114	Kosten van herstel van door oorlogsgeweld aan Rijkseigendom- men toegebrachte schade	f 270 000,—	
		Totaal hoofdstuk X		270 000,—
XI		Landbouw, Vischerij en Voedselvoorziening.		
	140	Kosten voor het tot stand brengen van ruilverkavelingen . .	f 3 000 000,—	
	141	Voorschotten voor uitvoering van „vrij werk“-objecten over 1946 en afgesloten dienstjaren	5 000 000,—	
	142	Renteloze voorschotten aan kleine boerenbedrijven	200 000,—	
		Transporteeren	f 8 200 000,—	f 725 825 908,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
XI		Transport	f 8 200 000,—	f 725 825 908,—
	143	Voorschotten aan de Stichting Landelijke Bezettingsschaden .	17 500 000,—	
	144	Kosten van herstel van door oorlogsgeweld aan Rijkseigendommen toegebrachte schade	Memorie	
		Totaal hoofdstuk XI		25 700 000,—
XII		Sociale Zaken.		
	160	Kosten van herstel van door oorlogsgeweld aan Rijkseigendommen toegebrachte schade		77 000,—
		Totaal der Kapitaalsuitgaven		f 751 602 908,—

B. UITGAVEN, ANDERE DAN KAPITAALSUITGAVEN.

IIA		Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk.		
	24	Personeelsuitgaven (Regeringsdienst „Oog en Oor”, in liquidatie)	f 248 200,—	
	25	Materieele behoeften en overige uitgaven (Regeringsdienst „Oog en Oor”, in liquidatie)	150 200,—	
	26	Representatiekosten (Regeringsdienst „Oog en Oor”, in liquidatie)	700,—	
	27	Personeelsuitgaven (Bureau Nationale Veiligheid, in liquidatie)	1 330 000,—	
	28	Materieele behoeften en overige uitgaven (Bureau Nationale Veiligheid, in liquidatie)	450 000,—	
	29	Geheime uitgaven (Bureau Nationale Veiligheid, in liquidatie)	100 000,—	
	30	Representatiekosten (Bureau Nationale Veiligheid, in liquidatie)	Memorie	
	31	Uitkeeringen aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, verschuldigd ingevolge de Pensioenwet 1922 (<i>Staatsblad</i> n°. 240), alsmede uitkeeringen als bedoeld in artikel 63 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en artikel 95a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (Regeringsdienst „Oog en Oor”, in liquidatie en Bureau Nationale Veiligheid, in liquidatie)	Memorie	
		Totaal hoofdstuk II A		f 2 279 100,—
IV		Justitie.		
	194	Personeelsuitgaven (Oorlogspleegkinderen)	f 136 500,—	
	195	Materieele behoeften (Oorlogspleegkinderen)	1 763 500,—	
	20	Personeelsuitgaven (Directoraat-Generaal voor de Bijzondere Rechtspleging)	800 000,—	
	21	Materieele behoeften en overige uitgaven (Directoraat-Generaal voor de Bijzondere Rechtspleging)	200 000,—	
	22	Personeelsuitgaven (Bijzondere Raad van Cassatie)	150 000,—	
	23	Materieele behoeften en overige uitgaven (Bijzondere Raad van Cassatie)	40 000,—	
	24	Personeelsuitgaven (Bijzondere Gerechtshoven)	2 200 000,—	
	25	Materieele behoeften en overige uitgaven (Bijzondere Gerechtshoven)	550 000,—	
	26	Personeelsuitgaven (Hooge Autoriteiten als bedoeld in artikel 4 van het Koninklijk Besluit van 23 December 1944 (<i>Staatsblad</i> n°. E 153)	80 000,—	
		Transporteeren	f 5 920 000,—	f 2 279 100,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
IV		Transport . . .	f 5 920 000,—	f 2 279 100,—
	27	Materieele behoeften en overige uitgaven (Hooge Autoriteiten als bedoeld in artikel 4 van het Koninklijk Besluit van 23 December 1944 (<i>Staatsblad</i> n°. E 153)	220 000,—	
	28	Personeelsuitgaven (Tribunalen)	3 250 000,—	
	29	Materieele behoeften en overige uitgaven (Tribunalen) . . .	810 000,—	
	30	Personeelsuitgaven (P.O.D.)	11 000 000,—	
	31	Materieele behoeften en overige uitgaven (P.O.D.)	9 000 000,—	
	32	Personeelsuitgaven (inbewaringstelling kampen)	19 220 000,—	
	33	Materieele behoeften en overige uitgaven (inbewaringstelling kampen)	43 780 000,—	
	33a	Kosten, voortvloeiende uit de bewaking van de kampen door Gezagstroepen	Memorie	
	33b	Gerechtskosten in strafzaken en overige uitgaven betreffende de bijzondere rechtspleging	1 272 310,—	
	34	Kosten, voortvloeiende uit het besluit opsporing oorlogsmisdrijven (Koninklijk besluit van 29 Mei 1945, <i>Staatsblad</i> n°. F 85)	500 000,—	
	35	Kosten voorlichting bijzondere gerechtshoven en tribunalen over en toezicht op politieke delinquenten	500 000,—	
	36	Uitkeeringen aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, verschuldigd ingevolge de Pensioenwet 1922 (<i>Staatsblad</i> no. 240), voor zoover niet opgenomen onder afdeeling VII (artikel 197), alsmede uitkeeringen ingevolge artikel 63 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en artikel 95a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (Bijzondere Rechtspleging)	10 000,—	
	37	Personeelsuitgaven (Herstel Rechtsverkeer)	7 071 300,—	
	37a	Materieele behoeften en overige uitgaven (Herstel Rechtsverkeer)	3 604 000,—	
	126	Personeelsuitgaven (Inspectie Bijzondere Jeugdzorg)	500 000,—	
	127	Materieele behoeften en overige uitgaven (Inspectie Bijzondere Jeugdzorg)	330 000,—	
	128	Personeelsuitgaven (Kindertehuizen)	2 200 000,—	
	129	Materieele behoeften en overige uitgaven (Kindertehuizen) . .	4 200 000,—	
	130	Kosten van verpleging in gezinnen en in niet door bijzondere jeugdzorg geëxploiteerde tehuizen	8 000 000,—	
	130a	Uitkeeringen aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, verschuldigd ingevolge de Pensioenwet 1922 (<i>Staatsblad</i> no. 240), voor zoover niet opgenomen onder afdeeling VII (artikel 197), alsmede uitkeeringen ingevolge artikel 63 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en artikel 95a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (Bijzondere Jeugdzorg)	Memorie	
	202	Personeelsuitgaven (Hulppolitie)	5 915 213,—	
	203	Materieele behoeften en overige uitgaven (Hulppolitie) . . .	558 954,—	
	174	Kosten, voortvloeiende uit het besluit van 20 November 1945, houdende herziening van tijdens de bezetting verleende ontslagen en andere maatregelen ten aanzien van personen in Overheidsdienst (<i>Staatsblad</i> n°. F 298)	1 500 000,—	
	175	Kosten, verband houdende met de instelling van Zuiveringsraden en andere Colleges, welke zich bezig houden met de zuivering van het personeel, ressorteerende onder het Ministerie van Justitie	Memorie	
		Transporteeren . . .	f 129 361 777,—	f 2 279 100,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
IV				
	196	Transport Kosten, voortvloeiende uit het besluit van 17 November 1945, houdende vaststelling van het Besluit gevolgen van het huwelijk met vijandelijke onderdanen No. II	f 129 361 777,—	f 2 279 100,—
	197	Uitkeering aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds ter vol- doening aan de artikelen 40, 42 <i>a</i> , 42 <i>b</i> , 135 en 137 der Pen- sioenwet 1922 (<i>Staatsblad</i> n°. 240)	150 000,— Memorie	
		Totaal hoofdstuk IV		129 511 777,—
V				
		Binnenlandsche Zaken.		
	127	Uitkeeringen en vergoedingen ten behoeve van evacué's over 1946 en afgesloten dienstjaren	f 19 372 500,—	
	128	Uitkeeringen in eens en vergoedingen aan overige oorlogsslacht- offers (niet-evacué's)	15 000 000,—	
	129	Uitgaven ten behoeve van de aanschaffing, enz. van Inten- dance-goederen (hulpverleening aan oorlogsslachtoffers)	150 000,—	
	131	Hulpverleeningcolonnes voor het opruimen en vervoeren van mijnen en munitie	870 000,—	
	132	Uitkeering aan gemeenten wegens suppletie-opbrengst grond- belasting en personeele belasting	10 000 000,—	
	133	Vergoeding aan gemeenten wegens derving van schoolgelden .	7 000 000,—	
	134	Jaarwedden, zakgelden en vergoeding wegens gemis van levens- middelen van zieken (afwikkeling Opbouwdienst)	2 500,—	
	135	Kosten van verpleging van zieken (afwikkeling Opbouwdienst)	3 000,—	
	136	Schadevergoedingen, pensioenvervangende gratificatiën, ver- voer en dergelijke uitgaven (afwikkeling Opbouwdienst)	5 000,—	
	137	Kosten afwikkeling Nederlandsche Arbeidsdienst	9 500 000,—	
	138	Kosten zuivering Overheidspersoneel	300 000,—	
	139	Bureau Perszuivering en Papiertoewijzing	140 000,—	
	140	Identificatie en berging van tijdens den oorlog onwettig be- gravenen	150 000,—	
		Totaal hoofdstuk V		62 493 000,—
VI				
		Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.		
	372	Aankoop van een natuurreservaat	f 500 000,—	
	373	Subsidie aan de Stichting Nederlandsch Kunstbezit	185 000,—	
	374	Subsidien aan gemeenten voor bouw en aanleg van eenvoudige oefengelegenheden (lichamelijke opvoeding en sport)	150 000,—	
		Totaal hoofdstuk VI		835 000,—
VII A				
		Nationale schuld.		
	45	Aflossing van opgenomen langlopende credieten in buiten- landsch geld, afgesloten krachtens het Koninklijk Besluit van 13 September 1945 (<i>Staatsblad</i> n°. F 174)		9 948 000,—
VII B				
		Financiën.		
		Uitgaven voor schadeloosstellingen op grond van de:		
	194	I. Wet van den 15den April 1896 (<i>Staatsblad</i> n°. 71) (Militaire Inundatiën); II. Wet van den 23sten Mei 1899 (<i>Staatsblad</i> n°. 128) (Staat van Oorlog en Beleg); III. Wet van den 30sten September 1938 (<i>Staatsblad</i> n°. 634) (Algemeene Vorderingswet 1938);		
		Transporteeren		f 205 066 877,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
VII B		Transport		f 205 066 877,—
		IV. Wet van den 24sten Juni 1939 (<i>Staatsblad</i> n°. 631) (Algemeene Vorderingswet 1939);		
		V. Wet van den 14den September 1866 (<i>Staatsblad</i> n°. 138) (Inkwartieringswet)	18 400 000,—	
	195	Bijdragen in oorlogsschade aan goederen	271 000 000,—	
	196	Financiering van het Landbouwherstel als bedoeld in de arti- kelen 149 tot en met 152 van hoofdstuk XI	299 070 000,—	
	197	Uitgaven wegens te betalen renten over door derden verstrekte credieten ten behoeve van aanvullende herstellfinanciering	2 000 000,—	
	198	Uitgaven ter zake van vermogensschade, geen schade aan goe- deren zijnde, als gevolg van bijzondere handelingen, maat- regelen of beschikkingen van den vijand geleden	18 000 000,—	
	199	Bijdrage in de kosten van tegemoetkomingen aan de ingeschre- venen in het Grootboek voor de Rijn- en Binnenvloot, inge- volge art. 6 van het Besluit Herstel Rijn- en Binnenvaart- vloot II (Besluit n°. 178/1941)	1 500 000,—	
	200	Uitgaven wegens steunverleening aan ondernemingen, welker bedrijven gesloten zijn	4 500 000,—	
	201	Uitgaven ter zake van schaderegelingen in verband met tewerk- stelling in Duitschland of elders van personen, die voor die tewerkstelling geheel of gedeeltelijk hun bestaan vonden in de uitoefening van een zelfstandig beroep hier te lande	100 000,—	
	202	Bijdragen ten behoeve van den wederopbouw van de aan andere publiekrechtelijke of daarmede gelijk te stellen lichamen toe- behoorende eigendommen, alsmede voorloopige betalingen daarop	9 500 000,—	
	203	Verliezen geleden op oorlogsmolestcredieten	Memorie	
	204	Uitgaven te doen aan de Nederlandsche Middenstandsbank N.V. wegens door deze bank te lijden verliezen op door haar voor rekening en risico van het Rijk te verleen herbevoorradings- credieten, mitsgaders wegens kosten	Memorie	
	205	Voorschotten op uitkeeringen van de Vereeniging Molestrisico te Amsterdam	Memorie	
	206	Personeelsuitgaven (Centraal Bureau Vergoeding Militaire Vor- deringen)	740 600,—	
	207	Materieele behoeften en overige uitgaven (Centraal Bureau Ver- goeding Militaire Vorderingen)	487 500,—	
	208	Vergoedingen (Centraal Bureau Vergoeding Militaire Vorde- ringen)	200 000 000,—	
	209	Personeelsuitgaven in verband met de uitvoering van de Wet op het Consumentencrediet	Memorie	
	210	Materieele behoeften en overige uitgaven in verband met de uitvoering van de Wet op het Consumentencrediet	Memorie	
	211	Voorschotten ingevolge artikel 1, 1ste lid, van de Wet op het Consumentencrediet	Memorie	
		Totaal hoofdstuk VII B		825 298 100,—
VIII A		Oorlog.		
	84	Personeelsuitgaven (Beheer en administratie Bureau Londen)	f 1 273 800,—	
	85	Materieele behoeften en overige uitgaven (Beheer en admini- stratie Bureau Londen)	148 700,—	
		Transporteeren	f 1 422 500,—	f 1 030 364 977,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geramd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
VIII A	86	Transport	f 1 422 500,—	f 1 030 364 977,—
	87	Uitkeeringen aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, verschuldigd ingevolge de Pensioenwet 1922 (<i>Staatsblad</i> n°. 240), alsmede uitkeeringen als bedoeld in art. 63 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en art. 95a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (Beheer en administratie Bureau Londen)	Memorie	
	88	Personeelsuitgaven (Opleiding ten behoeve van Nederland; voormalige Expeditionnaire Macht)	17 711 450,—	
	89	Materieele behoeften en overige uitgaven (Opleiding ten behoeve van Nederland; voormalige Expeditionnaire Macht)	8 422 200,—	
	90	Personeelsuitgaven (Luchtstrijdkrachten)	4 433 625,—	
	91	Materieele behoeften en overige uitgaven (Luchtstrijdkrachten)	6 655 700,—	
	92	Personeelsuitgaven (Missie opzending militair personeel N.O.I.)	157 600,—	
	93	Materieele behoeften en overige uitgaven (Missie opzending militair personeel N.O.I.)	20 000,—	
	94	Personeelsuitgaven (Overig personeel in Engeland)	656 800,—	
	95	Materieele behoeften en overige uitgaven (Overig personeel in Engeland)	838 900,—	
	96	Personeelsuitgaven (Schermbeldfotografische Dienst)	63 100,—	
	97	Materieele behoeften en overige uitgaven (Schermbeldfotografische Dienst)	36 800,—	
	98	Personeelsuitgaven („Netherlands Military Commission" te Washington)	34 300,—	
	99	Materieele behoeften en overige uitgaven („Netherlands Military Commission" te Washington)	32 200,—	
	100	Personeelsuitgaven („Militair Bureau New York")	245 000,—	
	101	Materieele behoeften en overige uitgaven („Militair Bureau New York")	46 000,—	
	102	Uitkeeringen aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, verschuldigd ingevolge de Pensioenwet 1922 (<i>Staatsblad</i> n°. 240), alsmede uitkeeringen, als bedoeld in artikel 63 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en artikel 95a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (Militaire uitgaven)	Memorie	
	103	Uitkeeringen aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, verschuldigd ingevolge de Militaire Weduwenwet 1922 (<i>Staatsblad</i> n°. 337) (Militaire uitgaven)	59 400,—	
	104	Geestelijke verzorging	Memorie	
	105	Begraveniskosten (Begraveniskosten en onderhoud graven in het buitenland)	15 000,—	
	106	Ontwikkeling en ontspanning	93 700,—	
	107	Kosten oefening en opleiding	23 000,—	
	108	Representatiekosten	10 000,—	
	109	Aanschaffing medailles en andere eereteekenen	10 000,—	
	110	Wachtgelden, pensioenen, onderstanden en uitkeeringen bij demobilisatie	1 125 000,—	
	111	Geheime Dienst	82 000,—	
		Transporteeren	f 42 200 335,—	f 1 030 364 977,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
VIII A		Transporteeren	f 42 200 335,—	f 1 030 364 977,—
	112	Schade veroorzaakt door rollend materieel	10 000,—	
	113	Verloren gegane gelden of goederen	10 000,—	
	114	Vorderingen over afgesloten dienstjaren	20 000,—	
	115	Onvoorziene uitgaven	100 000,—	
	116	Personeelsuitgaven (Militair Gezag, in liquidatie)	430 000,—	
	117	Materieele behoeften en overige uitgaven (Militair Gezag, in liquidatie)	1 070 000,—	
	118	Uitgaven krachtens de wet van 4 April 1940 (<i>Staatsblad</i> n°. 520) (Voorziening in verband met beschadiging waterstaatswerken)	100 000,—	
	119	Personeele en materieele uitgaven, welke aanvankelijk ten laste van den Gewonen Dienst worden voldaan en vóór het afsluiten van den dienst overgebracht worden naar den Buitengewonen Dienst	217 046 709,—	
	120	Buitengewoon crediet in verband met de onvoorziene omstandigheden, welke zich bij den wederopbouw van het leger en bij de in Nederlandsch-Indië te vervullen taken voordoen . .	100 000 000,—	
		Totaal hoofdstuk VIII A		
VIII B		Marine.		360 987 044,—
	149	Gebouwen en terreinen	f 556 800,—	
	150	Kosten van herstel, vestiging en inrichting van de Marinebasis in Soerabaja, welke aanvankelijk ten laste van artikel 17 (Gewone Dienst) worden voldaan en vóór het afsluiten van den dienst op dit artikel zullen worden overgebracht	7 500 000,—	
	151	Kosten van aanschaffing van automobielen, welke aanvankelijk ten laste van artikel 18 (Gewone Dienst) worden voldaan en vóór het afsluiten van den dienst op dit artikel zullen worden overgebracht	3 000 000,—	
	152	Marine-personeelskosten, welke een aflopend karakter hebben, aanvankelijk ten laste van de artikelen 45, 46, 52 en 58 (Gewone Dienst) worden voldaan en vóór het afsluiten van den dienst op dit artikel zullen worden overgebracht . . .	20 000 000,—	
	153	Kosten van demobilisatie van het personeel der zeemacht . .	6 475 000,—	
	154	Verplichtingen, voortvloeiende uit het Mutual Aid Agreement	Memorie	
	155	Kosten van het Commandement der Marine te Londen, welke aanvankelijk ten laste van de artikelen 105 en 106 (Gewone Dienst) worden voldaan en vóór het afsluiten van den dienst op dit artikel zullen worden overgebracht	400 000,—	
		Totaal hoofdstuk VIII B		
XI A		Openbare Werken en Wederopbouw.		37 931 800,—
	166	Uitgaven, gedaan voor rekening van den polder Walcheren ten behoeve van het herstel en den wederopbouw van het eiland Walcheren	f 8 000 000,—	
	167	Uitgaven, gedaan voor rekening van het Heemraadschap de Wieringermeer en andere lichamen ten behoeve van het herstel en den wederopbouw van de Wieringermeer	21 777 000,—	
	168	Uitgaven in verband met de puinopruiming	38 500 000,—	
	169	Bijdragen in de kosten verbonden aan het bouwrijp maken van gronden ten behoeve van den woningbouw voor Helderse vluchtelingen	Memorie	
		Transporteeren	f 68 277 000,—	
				f 1 429 283 821,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
IX A	170	Transport Uitgaven en credieten ten behoeve van den wederopbouw van de aan andere publiekrechtelijke of daarmede gelijk te stellen lichamen toebehoorende eigendommen en voor bijkomende kosten	f 68 277 000,—	f 1 429 283 821,—
	173	Bouwprenies ter stimuleering van den wederopbouw	37 036 000,—	
	174	Extra-bijdrage à fonds perdu voor den bouw en het herstel van onroerend goed, uitgezonderd schepen	1 600 000,—	
	175	Kosten van door particulieren uitgevoerden herbouw, voor zoover deze niet op de belanghebbende-getroffenen kunnen worden verhaald	776 000,—	
	176	Kosten van door het Rijk uitgevoerden woningbouw, voor zoover deze niet op de belanghebbende-getroffenen kunnen worden verhaald	50 000,—	
	177	Tegenwoordiging in de kosten van herbouw van niet door oorlogsgeweld getroffen, op grond van het besluit Wederopbouw II en het Koninklijk besluit van 7 Mei 1945 (<i>Staatsblad</i> n°. F 67) onteigende panden, voor zoover de kosten niet uit de onteigeningsvergoeding kunnen worden bestreden	Memorie	
	178	Extra bijdragen à fonds perdu voor herstel of vervanging van schepen	30 000,—	
	179	Bijdragen in de kosten van vervanging van provisionische electrische geleidingen	Memorie	
	181	Credieten voor bouw van noodwoningen en noodwinkels, zoodmede het treffen van verdere noodvoorzieningen	22 121 000,—	
	182	Credieten voor bouw van semi-permanente woningen	2 338 000,—	
	184	Voorloopige voorzieningen aan onroerend goed, uitgezonderd schepen	2 600 000,—	
	185	Uitgaven in verband met de beschikbaarstelling van noodwoningen en noodwinkels, zoodmede het treffen van verdere noodvoorzieningen	13 553 000,—	
	186	Personeelsuitgaven (Bouwbureaux)	7 000 000,—	
	187	Materieele behoeften en overige uitgaven (Bouwbureaux) . .	4 150 000,—	
	188	Personeelsuitgaven (Adviesbureau Stadsplan Rotterdam [A.S. R.O.])	264 000,—	
	189	Materieele behoeften en overige uitgaven (Adviesbureau Stadsplan Rotterdam [A.S. R.O.])	72 000,—	
	190	Personeelsuitgaven (Adviesbureau Financiering Opbouw (A.F. O.]) (Rotterdam)	33 000,—	
	191	Materieele behoeften en overige uitgaven (Adviesbureau Financiering Opbouw [A.F. O.]) (Rotterdam)	5 500,—	
	192	Adviescommissie Grondtoewijzing Rotterdam	3 000,—	
	193	Personeelsuitgaven (Stichting herbouw Walcheren)	51 000,—	
	194	Materieele behoeften en overige uitgaven (Stichting herbouw Walcheren)	29 000,—	
	195	Personeelsuitgaven in verband met de huisvesting en de geestelijke en cultureele verzorging van arbeiders, te werk gesteld in getroffen gebieden ten behoeve van den Wederopbouw . .	214 000,—	
	196	Materieele uitgaven in verband met de huisvesting en de geestelijke en cultureele verzorging van arbeiders, te werk gesteld in getroffen gebieden ten behoeve van den Wederopbouw . . .	140 000,—	
		Transporteeren	f 160 342 500,—	f 1 429 283 821,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
IX A		Transport	f 160 342 500,—	f 1 429 283 821,—
	197	Uitgaven voor sociale en cultureele verzorging van arbeiders, te werk gesteld in getroffen gebieden ten behoeve van den wederopbouw	2 000 000,—	
	198	Bijzondere uitgaven ten behoeve van arbeiders te werk gesteld in getroffen gebieden in verband met het herstel en den wederopbouw	57 750 000,—	
	199	Kosten voor bouw, verbouw en inrichting van verblijven voor huisvesting van arbeiders, te werk gesteld in getroffen gebieden ten behoeve van den wederopbouw	5 950 000,—	
	200	Uitgaven voor de exploitatie van verblijven voor huisvesting van arbeiders, te werk gesteld in getroffen gebieden ten behoeve van den wederopbouw	3 900 000,—	
	201	Uitgaven voor aankoop en opslag van bouwmaterialen	2 471 000,—	
	202	Uitgaven ter stimuleering van de materiaalvoorziening	1 010 000,—	
	203	Voorziening electrotechnisch materiaal (V.E.M.).	42 000,—	
	204	Uitgaven verbonden aan het taxeren van oorlogsschade aan onroerende goederen, zoomede de contrôle op het herstel daarvan	1 500 000,—	
	205	Uitgaven in verband met den wederopbouw en het onderhoud van de Koorkerk en de Nieuwe Kerk te Middelburg	70 000,—	
	206	Credieten in verband met den herbouw van de St. Laurenskerk te Rotterdam	120 000,—	
		De kosten, bedoeld in de artikelen 171 en 172, verband houdende met bouw en herstel van onroerende goederen, enz. welke uiteindelijk ten laste van Hoofdstuk VII B komen en hier „Nihil” bedragen, zijn in dezen staat niet opgenomen.		
		Totaal hoofdstuk IX A		
				235 155 500,—
IX B		Verkeer en Energie.		55 165 000,—
	149	Uitkeeringen aan de N.V. Nederlandsche Spoorwegen wegens vergoeding voor in 1945 geleden bedrijfsschade als gevolg van de spoorwegstaking	f 48 500 000,—	
	150	Uitkeering aan de Staatsmijnen in Limburg wegens nadeelig saldo over het jaar 1946	Memorie	
	151	Kosten ingevolge het bijzonder Mijnbesluit	Memorie	
	153	Uitgaven verband houdende met den wederopbouw van het wagenpark en het herstel van de Rijn- en binnenvloot	4 165 000,—	
	154	Voorschotbetalingen voor vervoer ten behoeve van de geallieerde landen	2 500 000,—	
X		Totaal hoofdstuk IX B		55 165 000,—
		Handel en Nijverheid.		
	80	Personeelsuitgaven van het C.D.K. f 3 600 000		
		Hiervan wordt terugontvangen van het Departement van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening 1 560 000		
			f 2 040 000,—	
	81	Materieele behoeften en overige uitgaven van het C.D.K. f 5 150 000		
		Hiervan wordt terugontvangen van het Departement van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening 1 960 000		f 1 719 604 321,—
			3 190 000,—	
		Transporteeren	f 5 230 000,—	

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
X		Transport	f 5 230 000,—	f 1 719 604 321,—
	82	Tegemoetkoming aan de gemeenten in de kosten van de uitvoering van de „Distributiewet 1939” over 1946 en afgesloten dienstjaren f 33 000 000 Hiervan wordt terugontvangen van het Departement van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening 11 480 000	21 520 000,—	
	83	Personeelsuitgaven van de Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid over 1946 en afgesloten dienstjaren	14 317 000,—	
	84	Materieele behoeften en overige uitgaven van de Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid over 1946 en afgesloten dienstjaren	6 881 000,—	
	85	Nadeelig saldo bij verkoop van grondstoffen en producten . .	Memorie	
	86	Personeelsuitgaven van het Bureau Aanvoer Goederen Overzee	60 000,—	
	87	Materieele behoeften en overige uitgaven van het Bureau Aanvoer Goederen Overzee	278 000,—	
	88	Personeelsuitgaven Dienst van den Commissaris-Generaal voor de Nederlandsche Economische Belangen in Duitschland . .	1 558 500,—	
	89	Materieele behoeften en overige uitgaven Dienst van den Commissaris-Generaal voor de Nederlandsche Economische Belangen in Duitschland	1 655 000,—	
	90	Kosten Zuiveringsraden voor het Bedrijfsleven	1 000 000,—	
	91	Vergoeding aan de Nederlandsche Middenstandsbank N.V. wegens verliezen door deze instelling geleden, op door haar ten behoeve van door de oorlogsomstandigheden in moeilijkheden geraakte middenstandsbedrijven, verleende herstelcredieten	Memorie	
	92	Kosten der Adviescommissie voor de toewijzing van herstelcredieten aan Middenstandsbedrijven	7 500,—	
	93	Kosten van het Centraal Bureau voor Sloopmaterialen . . .	2 000,—	
	94	Overige uitgaven voortvloeiende uit de uitvoering van wettelijke en andere maatregelen verband houdende met de buitengewone omstandigheden	100 000,—	
	95	Uitkeeringen als bedoeld in art. 63 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en art. 95a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement	300 000,—	
	96	Kosten van de Commissie voor Aangehouden Lading	200 000,—	
	97	Personeelsuitgaven (Tuchtrechters voor de Prijzen)	564 100,—	
	98	Materieele behoeften en overige uitgaven (Tuchtrechters voor de Prijzen)	336 500,—	
	99	Personeelsuitgaven (Afwikkelingsbureaux Directoraat-Generaal van de Prijzen)	216 200,—	
	100	Materieele uitgaven (Afwikkelingsbureaux Directoraat-Generaal van de Prijzen)	108 000,—	
	101	Schadevergoedingen (Afwikkelingsbureaux Directoraat-Generaal van de Prijzen)	Memorie	
	102	Uitkeering aan personeel ingevolge art. 3, 5de lid, van het Zuiveringsbesluit (Directoraat-Generaal van de Prijzen) . .	275 200,—	
	103	Uitkeeringen, als bedoeld in artikel 63 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en artikel 95a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (Directoraat-Generaal van de Prijzen) . . .	20 000,—	
	104	Personeelsuitgaven Administratie voor Relief en Rehabilitation	388 000,—	
		Transporteeren	f 55 017 000,—	f 1 719 604 321,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
X		Transport . . .	f 55 017 000,—	f 1 719 604 321,—
	105	Materieele behoeften en overige uitgaven (Administratie voor Relief en Rehabilitation)	112 000,—	
	106	Personeelsuitgaven van de Economische Missie van het Koninkrijk voor het westelijk halfrond	513 000,—	
	107	Materieele behoeften en overige uitgaven (Economische Missie van het Koninkrijk voor het westelijk halfrond)	258 500,—	
	108	Kosten van de Netherlands Purchasing Commission in Amerika	586 300,—	
	109	Personeelsuitgaven vertegenwoordiging in Zweden	26 600,—	
	110	Materieele behoeften en overige uitgaven (vertegenwoordiging in Zweden)	20 700,—	
	111	Bijdrage U.N.N.R.A.	556 500,—	
	112	Kosten huisvesting personeel te Londen	60 000,—	
	115	Uitkeering aan den Buitengewonen Dienst van het dienstjaar 1945 ten bedrage van het nadeelig verschil tusschen de ontvangsten en uitgaven van het Fonds voor de prijspolitiek van dat jaar	Memorie	
	116	Uitgaven, als bedoeld in artikel 1, 3de lid, onder a, van het Besluit tot vorming van het Fonds voor de Prijspolitiek . .	50 000 000,—	
	117	Uitkeering aan den Buitengewonen Dienst van het dienstjaar 1947 ten bedrage van het voordeelig verschil tusschen de ontvangsten en uitgaven van het Fonds voor de Prijspolitiek van het dienstjaar 1946	Memorie	
	118	Kosten van aankoop van grondstoffen en producten, benevens waarde van den voorraad bij den aanvang van het dienstjaar	275 000 000,—	
		Totaal hoofdstuk X . . .		382 150 600,—
X A		Scheepvaart.		
	59	Schadevergoedingen, voortvloeiende uit de Zee- en Luchtvaart-verzekeringswet 1939 (<i>Staatsblad</i> no. 637) over 1946 en afgesloten dienstjaren	f 15 000 000,—	
	61	Uitkeering aan het Scheepvaartfonds ten bedrage van het nadeelig saldo der lasten en baten van dat fonds over 1946 . .	11 012 000,—	
	62	Uitkeering aan het Scheepvaartfonds ten bedrage van het nadeelig saldo der kapitaalsuitgaven en -ontvangsten van dat fonds over 1946	92 874 000,—	
		Totaal hoofdstuk X A . . .		118 886 000,—
XI		Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening.		
	129	Bijdrage aan het Landbouw-Crisisfonds in de kosten van maatregelen ten behoeve van de visscherij in verband met de buitengewone omstandigheden	Memorie	
	130	Bijdrage aan het Landbouw-Crisisfonds in de kosten van Distributie en Contrôle in verband met de buitengewone omstandigheden	f 10 000 000,—	
	131	Bijdrage aan het Departement van Handel en Nijverheid in de kosten van het Centraal Distributiekantoor	15 000 000,—	
	132	Kosten en subsidiën in verband met de verwerking van stedelijke afvalstoffen voor landbouwkundige doeleinden	Memorie	
	133	Overige uitgaven, voortvloeiende uit de uitvoering van wettelijke en andere maatregelen, verband houdende met de buitengewone omstandigheden	Memorie	
		Transporteeren . . .	f 25 000 000,—	f 2 220 640 921,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
XI		Transport	f 25 000 000,—	f 2 220 640 921,—
	134	Personeelsuitgaven (Centrale Contrôledienst)	9 723 700,—	
	135	Materieele behoeften en overige uitgaven (Centrale Contrôledienst)	4 102 500,—	
	136	Uitkeering aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, verschuldigd ingevolge de Pensioenwet 1922 (<i>Staatsblad</i> n°. 240), voor zoover niet opgenomen onder Afdeling V, alsmede uitkeeringen, als bedoeld in artikel 63 van het Arbeids-overeenkomstenbesluit en artikel 95a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (Centrale Contrôledienst)	Memorie	
	137	Schadeloosstellingen (Centrale Contrôledienst)	Memorie	
	138	Personeelsuitgaven van het Netherlands Government Food Purchasing Bureau	189 748,—	
	139	Materieele behoeften en overige uitgaven van het Netherlands Government Food Purchasing Bureau	66 812,—	
	145	Personeelsuitgaven van de Afdelingen Secretariaat en Algemeene Zaken van Grondgebruik en Landbouwherstel	74 000,—	
	146	Materieele behoeften en overige uitgaven van de Afdelingen Secretariaat en Algemeene Zaken van Grondgebruik en Landbouwherstel	47 000,—	
	147	Personeelsuitgaven (Rijksdienst voor Landbouwherstel)	1 952 000,—	
	148	Materieele behoeften en overige uitgaven (Rijksdienst voor Landbouwherstel)	1 168 000,—	
	153	Kosten van schadevoorkomende voorzieningen	12 615 000,—	
	154	Overige uitgaven van den Rijksdienst voor Landbouwherstel	Memorie	
	155	Subsidie aan de Stichting Landelijke Bezettingsschaden	250 000,—	
	156	Personeelsuitgaven (Agrarische Planologie)	26 000,—	
	157	Materieele behoeften en overige uitgaven (Agrarische Planologie)	11 000,—	
	158	Personeelsuitgaven (Beheer van Vijandelijke Agrarische Vermogens)	64 000,—	
	159	Materieele behoeften en overige uitgaven (Beheer van Vijandelijke Agrarische Vermogens)	22 000,—	
	160	Personeelsuitgaven (Bureau Oogstvoorziening)	168 165,—	
	161	Materieele behoeften en overige uitgaven (Bureau Oogstvoorziening)	110 000,—	
	162	Uitgaven verband houdende met de voorziening in de behoeften aan arbeidskrachten, paarden en werktuigen ten behoeve van de oogstwerkzaamheden	20 745 010,—	
	163	Herbebosschingskosten	5 000 000,—	
	164	Uitgaven wegens kastekorten door oorlogsomstandigheden (c.q. diefstal) ontstaan	Memorie	
		De kosten, bedoeld in de artt. 149 tot en met 152, verband houdende met het herstel van schade ten gevolge van inundatie, enz. (welke uiteindelijk ten laste van Hoofdstuk VIIB komen en op deze begroting „nihil” bedragen) zijn in dezen staat <i>niet</i> opgenomen.		
		Totaal hoofdstuk XI		81 334 935,—
		Transporteeren		f 2 301 975 856,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
XII		Transport		f 2 301 975 856,—
		Sociale Zaken.		
	161	Bijdrage in de kosten van het bestuursapparaat van de Stichting Nederlands Volksherstel en de Stichting Nationale Hulpactie Roode Kruis (H.A.R.K.)	3 000 000,—	
	162	Kosten van plaatsing en inrichting van 300 barakken (Volksgezondheid, sanatoria)	3 214 000,—	
	163	Uitgaven in verband met de uitzending van kinderen naar het buitenland	285 000,—	
	163a	Uitgaven voor in Engeland gemaakte kosten in verband met de uitzending van Nederlandsche kinderen	802 000,—	
	164	Kosten van verstrekking van vitamine C	1 000 000,—	
	165	Kosten van verstrekking van vitamine D	50 000,—	
	165a	Kosten in verband met de Commissie voor Sociale Hulpverlening	9 525,—	
	166	Bijdragen aan gemeenten wegens door haar verstrekte subsidiën in de kosten van wachtgeldregelingen over 1946 en afgesloten dienstjaren	6 700 000,—	
	167	Bijdrage van het Rijk wegens subsidiën in de kosten van wachtgeldregelingen.	13 300 000,—	
	168	Bijdragen aan wachtgeldfondsen wegens dekking van daarin ontstane tekorten	100 000,—	
	169	Teruggave aan gemeenten van door haar verstrekte subsidiën in wachtgeld over 1941	5 000,—	
	170	Financieele tegemoetkomingen aan elders werkende arbeiders (Rijksarbeidsbureaux)	Memorie	
	171	Uitgaven ten behoeve van overbruggings- en ander uitkeeringen aan werkloze arbeiders, sociaal-economische hulpverlening aan kleine zelfstandigen en subsidie in de gemeentelijke contrôlekosten over 1946 en afgesloten dienstjaren	50 490 000,—	
	172	Personeelsuitgaven verband houdende met de distributie van levensmiddelen aan gesteunde werklozen	136 000,—	
	173	Materieele uitgaven verband houdende met de distributie van levensmiddelen aan gesteunde werklozen	1 450 000,—	
	174	Kosten ter zake van schoolvoeding gedurende het tijdvak 1 September 1941—1 September 1945	700 000,—	
	175	Kosten van centrale keukens ten behoeve van burgergezinnen en individueele burgerpersonen over 1946 en afgesloten dienstjaren	500 000,—	
	176	Steun aan academisch gevormden	2 000,—	
	177	Coördineeren en stimuleeren van sociaal werk	10 000,—	
	178	Wachtgeldregeling voor afgevoerde schepelingen	160 340,—	
	179	Kosten ter bevordering van het sociaal welzijn van het personeel der handelsvloot in binnen- en buitenland	300 000,—	
	180	Commissie in zake huishoudelijke voorlichting en gezinsleiding	21 850,—	
	181	Commissiën en overige uitgaven	8 000,—	
	182	Uitkeeringen aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, verschuldigd ingevolge de Pensioenwet 1922 (<i>Staatsblad</i> n°. 240), voor zoover niet opgenomen onder afdeeling VIII (Gewone Dienst), alsmede uitkeeringen, als bedoeld in artikel 63 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en artikel 95a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement	19 600,—	
		Transporteeren	f 82 263 315,—	f 2 301 975 856,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der uitgaven	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
XII		Transport	f 82 263 315,—	f 2 301 975 856,—
	183	Personeelsuitgaven van het bureau te Londen (Repatriëering van in Engeland verblijvende Nederlanders)	20 000,—	
	184	Materieele behoeften en overige uitgaven van het bureau te Londen (Repatriëering van in Engeland verblijvende Nederlanders)	5 000,—	
	185	Kosten in verband met de repatriëering van personen	50 000,—	
	186	Kosten in verband met de goederen en verzekering van bagage van repatriëerenden	22 500,—	
	187	Kosten in verband met de ondersteuning van vluchtelingen (repatriëerenden)	40 000,—	
	188	Kosten in verband met de repatriëering van in het buitenland (Duitschland en andere landen, behalve Engeland) verblijvende Nederlanders over 1946 en afgesloten dienstjaren . .	981 040,—	
	189	Kosten in verband met de ondersteuning van en hulpverlening aan uitgeweken en gestrande Nederlanders	810 000,—	
	190	Kosten in verband met transport van gratis aangeboden reliefgoederen	106 900,—	
		Totaal hoofdstuk XII . . .		84 298 755,—
XIII		Overzeesche Gebiedsdeelen.		
	37	Tijdelijke uitbreiding van de sterkte der troepen in verband met de bewaking van interneeringskampen e.d.		143 300,—
		Totaal van de uitgaven, andere dan Kapitaalsuitgaven		f 2 386 417 911,—

RECAPITULATIE.

Totaal overzicht A.	Kapitaalsuitgaven . . f	751 602 908
Totaal overzicht B.	Uitgaven, andere dan	
	Kapitaalsuitgaven . .	2 386 417 911
	Totaal-Generaal . . . f	3 138 020 819

**Bijlage D. OVERZICHT DER ONTVANGSTEN VAN DEN BUITENGEWONEN DIENST VAN DE
RIJKSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1946.**

A. KAPITAALSONTVANGSTEN.

Hoofdstuk	Artikel	Aard der ontvangsten	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
VII A		Nationale Schuld.		
	789	Uitkeering van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij: a. van het bedrag, waarmede de waarde der voorraden bij den aanvang van het dienstjaar 1946 de waarde op het einde daarvan overtreft Memorie b. wegens aflossing van verstrekt kapitaal . . f 70 000	f 70 000,—	
	790	Uitkeering van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie: a. van het bedrag, waarmede de waarde der voorraden bij den aanvang van het dienstjaar 1946 de waarde op het einde daarvan overtreft Memorie b. wegens aflossing van verstrekt kapitaal . . f 15 000 000	15 000 000,—	
	791	Uitkeering van het Staatsmuntbedrijf: a. van het bedrag, waarmede de waarde der voorraden bij den aanvang van het dienstjaar 1946 de waarde op het einde daarvan overtreft Memorie b. wegens aflossing van verstrekt kapitaal . . f 31 570	31 570,—	
	792	Uitkeering van de Staatsmijnen in Limburg wegens aflossing van verstrekt kapitaal	3 600 000,—	
	793	Uitkeering van het Staatsvisschershavenbedrijf: a. van het bedrag, waarmede de waarde der voorraden bij den aanvang van het dienstjaar 1946 de waarde op het einde daarvan overtreft Memorie b. wegens aflossing van verstrekt kapitaal . . f 110 000	110 000,—	
		Totaal hoofdstuk VII A . . .		f 18 811 570,—
		Financiën.		
	809	Extra aflossing van voorschotten ingevolge artikel 56 der Woningwet	f 100 000,—	
	810	Extra aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie	6 000,—	
VII B	811	Extra aflossing van voorschotten ingevolge de Landarbeiderswet	200 000,—	
	812	Aflossing van kasgeldleeningen aan gemeenten	43 000 000,—	
	814	Terugbetaling van aan het Gemeentefonds verstrekte renteloze voorschotten	10 000 000,—	
	817	Opbrengst van uit het Magazijn van den Keuringsdienst bij het Rijksinkoopbureau verkochte goederen	5 000 000,—	
		Totaal hoofdstuk VII B . . .		58 306 000,—
		Openbare Werken en Wederopbouw.		
IX A	842d	Bijdragen van de gemeente Amsterdam en andere belang- hebbenden in de kosten van aanleg van het kanaal Amster- dam—Boven Rijn	666 667,—	
	842g	Aflossing van credieten onder verband van hypotheek ten be- hoefte van bouw, herstel of herbouw, alsmede de vervanging van door oorlogshandelingen getroffen onroerend goed, uitge- zonderd schepen	76 500,—	
		Transporteeren . . .	f 743 167,—	f 77 117 570,—

Hoofdstuk	Artikel	Aard der ontvangsten	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
IX A		Transport	f 743 167,—	f 77 117 570,—
	842h	Aflossing van credieten voor woningwetbouw in verwoeste gebieden	52 000,—	
		Totaal hoofdstuk IX A		795 167,—
XI		Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.		
	883	Jachtrente, als bedoeld in artikel 74 der Jachtwet 1923	f 200 000,—	
	884	Terugbetaling van voorschotten van uitvoering „vrij werk”-objecten	5 000 000,—	
		Totaal hoofdstuk XI		5 200 000,—
		Totaal der Kapitaalsontvangsten		f 83 112 737,—

B. ONTVANGSTEN, ANDERE DAN KAPITAALSONTVANGSTEN.

IV		Justitie.		
	779	Ontvangsten betreffende de Verblijfs- en Interneeringskampen	f 5 000 000,—	
	786	Ontvangsten voortvloeiende uit het besluit van 17 November 1945, houdende vaststelling van het Besluit gevolgen van het huwelijk met vijandelijke onderdanen n°. II	250 000,—	
		Totaal hoofdstuk IV		f 5 250 000,—
V		Binnenlandsche Zaken.		
	788	Ontvangsten betreffende de verzorging van Oorlogssiachtoffers	f 10 000,—	
	788b	Ontvangsten betreffende de afwikkeling van den Nederlandschen Arbeidsdienst	11 152 000,—	
		Totaal hoofdstuk V		11 162 000,—
VII B		Financiën.		
	800	Vergoeding door Canadeesche Regeering in verband met Mutual Aid Agreement	f 100 000 000,—	
	801a	Bijdrage van den gewonen dienst van hoofdstuk VIIB der Rijksbegroting	163 047 648,—	
	803	Inkomsten, voortvloeiende uit de toepassing van het Koninklijk Besluit van 5 Juli 1945 (<i>Staatsblad</i> No. F 115) betreffende intrekking bank- en muntbiljetten van 100 gulden	200 000 000,—	
	804	Inkomsten, voortvloeiende uit de toepassing van artikel 2 van de beschikking van den Minister van Financiën van 12 September 1945 (<i>Staatsblad</i> No. F 169) betreffende waardeloosverklaring van alle bank- en muntbiljetten, met uitzondering van die van f 1000, f 500 en f 100		
		Totaal hoofdstuk VIIB		463 047 648,—
VIII A		Oorlog.		
	819	Ontvangsten betreffende het Bureau te Londen		251 000,—
IX A		Openbare Werken en Wederopbouw.		
	830	Ontvangsten in verband met de puinopruiming	f 3 000 000,—	
	835	Aflossing van credieten voor bouw van noodwoningen en noodwinkels, zoomede het treffen van verdere noodvoorzieningen	27 000,—	
		Transporteeren	f 3 027 000,—	f 479 710 648,—

Hoofdstuk		Artikel	Aard der ontvangsten		Geraamd voor 1946		Totaal per hoofdstuk
IXA	836		Aflossing van credieten voor bouw van semi-permanente wo- ningen	Transport	f 3 027 000,—	f 479 710 648,—	
	839		Ontvangsten in verband met de beschikbaarmaking van nood- woningen en noodwinkels, zonnede het treffen van verdere noodvoorzieningen		108 000,—		
	839a		Ontvangsten in verband met de tewerkstelling van arbeiders in getroffen gebieden		1 500 000,—		
	839b		Ontvangsten in verband met den verkoop van bouwmaterialen		2 000 000,—		
	Totaal hoofdstuk IX A						6 735 000,—
	Verkeer en Energie.						
	844		Overige ontvangsten (Regerings-Directoraat Motorrijtuigen)				350 000,—
	Handel en Nijverheid.						
	849		Heffingen en overige inkomsten van de Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid over 1946 en afgesloten dienstjaren		f 19 196 000,—		
	852		Ontvangsten van den dienst van den Commissaris-Generaal voor de Nederlandsche Economische Belangen in Duitsch- land		2 000 000,—		
855		Verhaal van pensioensbijdragen en inhoudingen ingevolge arti- kel 14 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en artikel 15a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement		300 000,—			
858		Schikkingen ingevolge artikel 15 van het Besluit Berechting Economische Delicten		400 000,—			
859		Boeten (Tuchtrechters)		5 000 000,—			
860		In beslag genomen en verbeurd verklaarde goederen		200 000,—			
861		Waarschuwingen		1 000,—			
862		Overige ontvangsten van de Tuchtrechters van de Prijzen		20 482,—			
863		Berusting en proces-verbaal		10 000,—			
864		Boeten (Afwikkelingsbureaux Directoraat-Generaal van de Prijzen)		27 000 000,—			
865		In beslag genomen en verbeurd verklaarde goederen		30 000,—			
866		Waarschuwingen (Afwikkelingsbureaux Directoraat-Generaal van de Prijzen)		1 000,—			
867		Overige ontvangsten van de Afwikkelingsbureaux van het Directoraat-Generaal van de Prijzen		8 527,—			
868		Verhaal van pensioensbijdragen en inhoudingen ingevolge artikel 14 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en artikel 15a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement		20 000,—			
872		Overige ontvangsten buiten Nederland		23 520,—			
876		Opbrengst wegens verkoop van grondstoffen en producten, be- nevens waarde van voorraad bij het einde van het dienst- jaar		275 000 000,—			
Totaal hoofdstuk X						329 210 529,—	
Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.							
Ontvangsten van Bureau Oogstvoorziening						10 920 000,—	
Transporteeren						f 826 926 177,—	

Hoofdstuk	Artikel	Aard der ontvangsten	Geraamd voor 1946	
			Totaal per artikel	Totaal per hoofdstuk
XII		Transport		f 826 926 177,—
		Sociale Zaken.		
	885	Ontvangsten wegens het verhuren van barakken aan sanatoria, e.d.	400 000,—	
	886	Ontvangsten van tehuizen voor Nederlandsche kinderen in Engeland	40 088,—	
	888	Ontvangsten, verband houdende met de distributie van levensmiddelen aan gesteunde werklozen	1 398 000,—	
	889	Verhaal van pensioensbijdragen en inhoudingen ingevolge artikel 14 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en artikel 15a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement	9 100,—	
	890	Overige ontvangsten	450,—	
		Totaal hoofdstuk XII		1 847 638,—
		Totaal der ontvangsten, andere dan Kapitaalsontvangsten		f 828 773 815,—

RECAPITULATIE.

Totaal overzicht A. Kapitaalsontvangsten . f 83 112 737

Totaal overzicht B. Ontvangsten, andere dan

Kapitaalsontvangsten . 828 773 815

Totaal-Generaal . . . f 911 886 552

ZITTING 1946—1947 — 502

*Wijziging van de begroting van het Staatsbedrijf
der Algemene Landsdrukkerij voor het dienstjaar
1947.*

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

No. 1.

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot wijziging van de begroting van het Staatsbedrijf der Algemene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1947.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden, waarop het rust.

En hiermede bevelen wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 21 Juni 1947.

WILHELMINA.

*Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal*

502. 1.

*Wijziging van de begroting van het Staatsbedrijf
der Algemene Landsdrukkerij voor het dienstjaar
1947.*

ONTWERP VAN WET.

No. 2.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER
NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken van een wijziging van de begroting van het Staatsbedrijf der Algemene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1947, vastgesteld bij de wet van 13 December 1946 (*Staatsblad* no. G 357);

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I.

De hierna vermelde artikelen van de begroting van het Staatsbedrijf der Algemene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1947 worden *verhoogd* als volgt:

Iste AFDEELING.

Lasten en baten der exploitatie.

Lasten.

		wordt ver-	en mitsdien
		hoogd met:	gebracht op:
Artikel 1.	Personeele lasten . . f	63 000,—	f 1 151 110,—

Baten.

Artikel 17. Opbrengst drukwerk f 63 000,— f 4 660 265,—

Artikel II.

Ten gevolge van het bepaalde in Artikel I wordt het totaal, zowel van de lasten als van de baten, der Iste Afdeling verhoogd met f 63 000 en gebracht op f 4 732 640.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Binnenlandse Zaken,

*Wijziging van de begroting van het Staatsbedrijf
der Algemene Landsdrukkerij voor het dienstjaar
1947*

MEMORIE VAN TOELICHTING.

No. 3.

De bij dit wetsontwerp voorgestelde verhogingen worden als volgt toegelicht.

Artikel I.

Artikel 1. De verhoging van dit artikel is een gevolg van de bij Koninklijk Besluit van 14 December 1946, *Staatsblad* no. G 362, tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 15 Januari 1946, *Staatsblad* no. G 13, ingevoerde salarisverbetering van het Burgerlijk Rijkspersoneel.

Dat de op de begroting van het Staatsbedrijf der Algemene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1947 voorgestelde verhoging belangrijk minder bedraagt dan die op de begroting 1946, vindt zijn oorzaak in het feit, dat bij de samenstelling van de begroting 1947 rekening is gehouden met de overbruggings-toelage, als bedoeld in laatstgenoemd Koninklijk Besluit.

Artikel 17. De voorgestelde verhoging van het artikel „Opbrengst drukwerk” houdt met het vorenstaande onmiddellijk verband.

De Minister van Binnenlandse Zaken,

BEEL.

EINDVERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAPPORT-
TEURS omtrent de algemeene financiële beschouwingen
over de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1947.

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regering
was medegedeeld, is van haar ontvangen de volgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

De ondergeteekende heeft met belangstelling kennis ge-
nomen van de vele opmerkingen, welke door de leden der
Kamer bij de algemeene beschouwingen over de Rijksbegroo-
ting voor het dienstjaar 1947 zijn gemaakt in zake het alge-
meen financiële beleid.

Het heeft hem getroffen, dat in den aanhef van deze be-
spreking van den financiële toestand door eenige leden de
hoogte der bankbiljettencirculatie, de hooge Staatsschuld en de
begrootingsstekorten worden behandeld zonder verband te leggen
met de feiten en omstandigheden, waaruit deze verschijnselen
zijn ontstaan. De ondergeteekende heeft in vorige uiteenzettingen
meermalen op dat verband gewezen, aangezien veronachtzaming
daarvan het onmogelijk maakt tot een juist inzicht te komen
en een verklaarde diagnose van den toestand dan schier onver-
mijdelijk wordt. Met name wordt dan ten onrechte de indruk
gewekt, alsof de uitgaven voor maatregelen in het huidige tijds-
gewricht getoffen, welke rechtstreeks uit de door den oorlog
ontstane verhoudingen voortvloeien, symptomen zijn van een
financiële politiek, welker doel en richting door den onder-
geteekende naar eigen inzicht en onafhankelijk van de genoemde
data zouden kunnen worden verkozen.

Voor zooveel noodig zal de ondergeteekende in de hiernavol-
gende beschouwingen trachten het verband tusschen deze fei-
ten en omstandigheden en hun oorzaken nogmaals onder de aan-
dacht van de Kamer te brengen.

Wat de bankbiljettencirculatie betreft, ten aanzien waarvan
meer in het bijzonder inlichtingen worden gevraagd gaarvande
de ontwikkeling in de laatste maanden, deelt de ondergete-
kende mede, dat sedert de behandeling van het ontwerp-mach-
tingswet inzake de geldzuitvering, de circulatie van bankbil-
jetten met ruim 10 pct. is toegenomen, namelijk van f 2447
miljoen per eind juli tot f 2711 miljoen per 23 December
1946. Door bijzondere oorzaken, ten deele verband houdende
met de seizoensdruk en ook samenhangende met fiscale over-
wegingen, kwam deze stijging voor niet minder dan f 96 mil-
joen voor rekening van de 4 weken na 25 November 1946.
Verwacht mag worden, dat deze bijzondere stijging begin 1947
gevoigd zal worden door een gedeeltelijk compenseerende terug-
vloeiing van bankpapier naar de centrale bank. Op 30 juli
bedroeg de hoeveelheid giraal geld bij alle banken en giro-
instellingen, zonder aftrek van een correctiepost voor dubbel-
tellingen, ca f 3 miljard. Uit de tot nog toe bekende cijfers
blijkt, dat de hoeveelheid giraal geld gedurende de tweede helft
van het jaar nog een lichte neiging tot stijging vertoonde.
Omtrent de omloopsnelheid van het geld zijn geen exacte
gegevens te verstrekken. Vrij algemeen wordt aangenomen,
dat deze niet hoog is en den laatste tijd niet of weinig is
toegenomen. Indien deze veronderstelling juist is dan blijkt
uit een en ander, dat de totale actieve geldcirculatie geen
verontrustende ontwikkelingsvertoon; deze conclusie mag
zeker worden getrokken indien men in aanmerking neemt, dat
de economische bedrijvigheid inmiddels aanmerkelijk is toe-
genomen. De ondergeteekende is dan ook van meening, dat
voor de waarde van ons ruilmiddel minder dan wel meer ge-
varen inhoudt dan ten tijde van de behandeling van het ont-
werp-machtingswet in zake de geldzuitvering, in der voege
beantwoord kan worden, dat van een vermeerdering van gevaar
niet behoeft te worden gesproken.
Een meer vlotte deblokkeringpolitiek komt den ondergete-
kende echter gevaarlijk voor. Hij acht het daarom niet wensche-

lijk hiertoe alsnog over te gaan. In tegenstelling tot de in het Voorloopig Verslag weergegeven meening van eenige leden is hij van oordeel, dat een toegeven op dit punt wel verre van het vertrouwen in zijn beleid te versterken daarop van ongunstigen invloed zou zijn.

Wat de grootte der Staatsschuld aangaat, werd bij de besprekingen in de Tweede Kamer — eenige weken geleden — medegedeeld, dat die per 31 October jl. op f 22,6 milliard kon worden gesteld. Daaraan kan thans worden toegevoegd, dat dit cijfer per 30 November ll. f 22,7 milliard bedroeg. Dit op zichzelf hooge cijfer is uiteraard in hoofdzaak een gevolg van de begrotingstekorten in de bezettingsjaren, tot een gezamenlijk beloop van f 12,6 milliard, alsmede van de door den Staat te vergoeden markenvordering van De Nederlandsche Bank ad f 4,5 milliard. Hiermede is echter wat het effect van den oorlog en de bezetting op de huidige en toekomstige hoogte van de Staatsschuld betreft, nog niet alles gezegd. De uitgaven, welke in 1946 ten laste van den Buitengewonen Dienst zijn gedaan en in 1947 en volgende jaren nog gedaan zullen worden, zijn eveneens gevolgen van den oorlog. Het betreft hier, om de voornaamste categorieën te noemen, de uitgaven voor den wederopbouw, het landbouwherstel, den herbouw van de koopvaardijvloot, het herstel van de spoorwegen, het rechtsherstel, de berechting en bewaking van politieke delinquenten, zoomede de uitgaven voor de reconstructie van leger en vloot en voor het herstel van orde en rust in Indië. Verder blijft het oorlogsgevolg niet beperkt tot den Buitengewonen Dienst; op den Gewonen Dienst drukken met ongekende zwaarte rente en aflossing van de vergroote Staatsschuld.

Met betrekking tot de aanzienlijke begrotingstekorten merkt de ondergeteekende op, dat het gevaar dreigt, dat men door parallellen te trekken met de budget-situatie van vóór den oorlog misverstanden wekt, doordat het begrip begrotingstekort in den zin, waarin de Kamer het thans gebruikt, een gansch anderen inhoud heeft dan voorheen. Het aanzienlijke tekort is thans, zooals uit de stukken en uit de Millioenennota ten duidelijkste blijkt, een saldo van den Geheelen Dienst, dus omvattende den Gewonen Dienst der periodieke uitgaven en den Buitengewonen Dienst, waarin — naast de normale kapitaalsuitgaven — die uitgaven zijn opgenomen, welke uit de bijzondere tijdsomstandigheden, m.a.w. uit den door den oorlog geschapen toestand, voortvloeien. Voorheen sprak men nooit van een begrotingstekort, daarin begrijpende de uitgaven van den Kapitaaldienst, welke naar haar aard niet uit de gewone ontvangsten gedekt werden; uitgaven voortvloeiende uit de destructie door en tengevolge van den oorlog — zoowel hier te lande als Overzee — waren niet bekend. Het staat voor den ondergeteekende echter vast, dat nooit eenig Minister van Financiën in staat geweest is of zal zijn om uitgaven van een dergelijk karakter uit de loopende middelen te dekken.

Hierbij brengt hij in herinnering, dat in de begroting, zooals deze werd ingediend, de Gewone Dienst — ondanks het feit, dat ook deze dienst in zeer belangrijke mate werd beïnvloed door de gevolgen van den oorlog — sloot met een batig saldo van bijna f 91 miljoen, dat ten gunste van den Buitengewonen Dienst werd afgeschreven. Door de inmiddels door de Tweede Kamer aanvaarde Nota's van Wijziging maakt dit batig saldo plaats voor een nadeelig verschil van ruim f 45 miljoen, maar de raming der middelen werd niet gecorrigeerd, ofschoon de ontwikkeling der zekerheidstellingen en der belastingopbrengsten in de laatste maanden van 1946 goede verwachtingen wekt voor het komend jaar.

Een specificatie van de verhoogingen en verlagingen van uitgaven, die bij Nota's van Wijziging zijn voorgesteld, is hieronder opgenomen.

Hoofdstuk	Omschrijving	Verhoogingen	Verlagingen
II	<i>Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin en Kabinet van den Minister-President</i>		
	Diversen	f 3 500,—	
III	<i>Buitenlandsche Zaken</i>		
	Diversen		f 55 000,—

Hoofdstuk	Omschrijving	Verhoogen	Verlagen
V	<i>Binnenlandsche Zaken</i>		
	Uitkeering aan het Gemeentefonds ten behoeve van de steun behoevende gemeenten	25 000 000,—	
	Uitkeering aan het Gemeentefonds	20 000 000,—	
	Salarisverbetering van het Burgerlijk Rijkspersoneel	70 000 000,—	
	Diversen	4 500,—	
	Diversen		13 126,—
VI	<i>Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen</i>		
	Diversen	1 049 494,—	
	Salarisverbetering van het onderwijzend personeel	20 500 000,—	
IXB	<i>Verkeer</i>		
	Diversen	708 000,—	
XI	<i>Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening</i>		
	Bijdrage in het subsidie aan de Nederlandsche Centrale Organisatie voor toegepast-natuur-wetenschappelijk onderzoek		2 300 520,—
XIII	<i>Overzeesche Gebiedsdeelen</i>		
	Diversen	1 179 225,—	
		f 138 444 719,—	2 368 646,—
		2 368 646,—	
	In totaal resulteert hieruit een verhooging van den Gewonen Dienst van	f 136 076 073,—	
	Het voordeelig saldo van de oorspronkelijke begrooting bedroeg	90 783 527,—	
	zoodat het tekort op den Gewonen Dienst thans bedraagt	f 45 292 546,—	

Uit bovenstaande opstelling blijkt, dat verschillende in het Voorloopig Verslag genoemde uitgaven, als b.v. de verbeteringen van de ambtenaren- en onderwijzerssalariissen inmiddels in de begrooting zijn opgenomen. De uitgaven voor de ouderdomsvoorziening zijn in de begrooting nog voor memorie uitgetrokken, doch, naar de Kamer bekend is, zijn deze uitgaven in de Memorie van Toelichting behorende bij het inmiddels ingediende ontwerp van een Noodwet Ouderdomsvoorziening (Gedrukte stukken Zitting 1946—1947, 362) geraamd op f 150 à f 200 miljoen, terwijl de verwachting is gewettigd, dat zij niet ver boven f 150 miljoen zullen liggen. In dat stuk is tevens aangegeven op welke wijze voor dat bedrag dekking kan worden gevonden.

Bij het Kabinet zijn nog in voorbereiding een aantal voorzieningen ten behoeve van slachtoffers van het verzet en van zeelieden-oorlogsslachtoffers, alsmede van hun nagelaten betrekkingen, ten behoeve van invalide militairen en van de nagelaten betrekkingen van gesneuvelden en ten behoeve van zeelieden, die in Japansche gevangenschap zijn geraakt. De bedragen, die daarmee zullen zijn gemoeid, worden voorloopig op circa f 15 miljoen geraamd.

De ondergeteekende stemt er mede in, dat de tekorten op den Geheelen Dienst, die voor verreweg het grootste gedeelte te wijten zijn aan de uitgaven op den Buitengewonen Dienst, een bedreiging voor 's-lands financieele positie inhouden. Hij wijst er echter op, dat een niet onbelangrijk deel der uitgaven bijdraagt tot het leggen van een grondslag voor het herstel der volkswelvaart en dat het nalaten daarvan het bereiken van een toekomstig evenwicht niet alleen in het budget maar

ook in de betalingsbalans voor onbepaalde tijd zou verschuiven.

In het Voorloopig Verslag wordt door eenige leden gesproken over de tot stand gebrachte vermindering van uitgaven van f 1½ milliard in een toonaard, alsof men deze van minder belang acht, omdat zij grootendeels den Buitengewonen Dienst betreft. Het spreekt echter vanzelf, dat, aangezien het juist deze dienst is, waardoor het budget zijn „dreigend karakter” vertoont, de aandacht van den ondergeteekende en van zijn ambtgenooten het eerst gericht was — en nog gericht blijft — op een liquidatie van de toestanden, welke tot het doen dezer uitgaven noodzaken resp. op een betrachten van de uiterste doelmatigheid bij het doen der hierbedoelde uitgaven. Dat hetgeen ter zake van de beperking van den Buitengewonen Dienst reeds is bereikt niet zonder moeite is tot stand gekomen is duidelijk, wanneer men zich rekenschap geeft van den aard en den omvang der posten in quaestie (zooals die in de overzichten der Millioenennota zijn weergegeven).

Het pleidooi voor drastische bezuiniging, dat door eenige leden reeds bij de behandeling van het wetsontwerp op de vermogensaanwasbelasting werd gevoerd, wekt den indruk, dat uit het geheele Regeeringsbeleid van een eenzijdig budgetair gezichtspunt wordt beoordeeld, met veronachtzaming van de realiteiten, waarin de oorlog ons land heeft geplaatst. Om tot gezonde financieele toestanden te geraken van uit den chaos, welken de bezetter heeft achtergelaten, zijn maatregelen noodig, welker hoofdzakelijk criterium niet daarin moet zijn gelegen, dat zij „drastisch” zijn, maar maatregelen, welke zekerheid bieden, dat zij gezonde toestanden doen ontstaan. Men kan nu eenmaal de huidige toestanden niet meer beheerschen met de hulpmiddelen, welke de Regeeringen van vóór den oorlog plachten toe te passen; daargelaten of destijds getroffen drastische bezuinigingsplannen — bij grondig onderzoek naar hun uitvoering en effect — wel die resultaten blijken te hebben gehad, welke daaraan thans zoo gaarne — in algemeene termen en zonder quantitative voorstelling — toegeschreven worden.

Naar aanleiding van de vraag naar een schema van besparing op den Gewonen Dienst, waaruit zou kunnen blijken in hoeveel jaren het evenwichtspunt in de begroting door de Regeering zou kunnen worden bereikt, moge de ondergeteekende allereerst opmerken, dat op den Gewonen Dienst een groot aantal posten voorkomt, welke noch door een streven naar vergroting van efficiency noch door groote bezuinigingen verlaagd kunnen worden en zelfs verschillende, die door de nawerking van den oorlog zullen moeten worden verhoogd of automatisch reeds zijn verhoogd.

Om de Kamer een inzicht te geven in de mogelijkheden tot bezuiniging, die naar het oordeel van den ondergeteekende ten aanzien van dezen dienst bestaan, heeft hij een overzicht doen samenstellen van de uitgaven, die wel, en van de uitgaven, die niet voor inkrimping in aanmerking komen, welk overzicht is afgedrukt op de blz. 6 en 7.

Uit deze opstelling blijkt, dat bij ongeveer de helft van de uitgaven van den Gewonen Dienst bezuiniging niet mogelijk is, dan wel, dat de mogelijkheden daartoe binnen zeer nauwe grenzen zijn beperkt.

Om tot verbetering van het overige deel van den Gewonen Dienst te komen is in de eerste plaats noodig, dat de uitgaven voor het Regeeringsapparaat tot het volstrekt noodzakelijke minimum, dat zich vereenigen laat met een doelmatige vervulling van de Overheidstaak, worden beperkt. Het streven naar een zoodanige beperking werd tot nog toe met betrekking tot vele diensten geremd door het feit, dat op het oogenblik van de bevrijding bij alle instanties van de Rijksadministratie een zeer groote achterstand bestond. Die achterstand is dank zij veelvuldig overwerk thans voor een groot deel ingehaald.

Daarnevens werd het streven naar inkrimping geremd door het optreden van nieuwe storende invloeden zooals de zuivering en de oproepingen in militairen dienst.

Aangezien de Rijksadministratie naar haar aard en naar den toestand, waarin zij bij de bevrijding verkeerde, weinig geschikt was noch voor de voortzetting van de normale vooroorlogse taak, noch voor de vervulling van de omvangrijke nieuwe taak, die uit den noodzaak tot het geven van leiding aan het herstel en den wederopbouw van ons land zoowel in materieel als in geestelijk opzicht voortvloeide, kan, ook na het inhalen van den achterstand, een verlaging van de kosten van het bestuursapparaat niet worden bereikt door procentueele vermindering, welke zonder nader onderzoek aan de dienstonderdeelen wordt opgelegd.

Om tot een rationeele beperking te geraken was allereerst noodig een juist inzicht in den omvang en de samenstelling van het bestuursapparaat, waarvoor een uitvoerige personeelsstatistiek werd ingevoerd, welke tot het volgen van de personeelsmutaties in staat stelt.

Met behulp van deze personeelsstatistiek konden reeds verschillende efficiency-maatregelen tot uitvoering worden gebracht, als gevolg waarvan sommige bureaux, ressorteerende onder de Ministeries van Landbouw, Visscherij en Voedselvoorziening en van Sociale Zaken belangrijk konden worden ingekrompen.

Voorts is het, zooals ook op blz. 9 van de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer betreffende de hoofdstukken I en VII A der Rijksbegrotingen voor 1946 en 1947 werd medegedeeld, noodig gebleken een reorganisatie van de comptabiliteit in te voeren, teneinde te bereiken, dat met toepassing van moderne methoden aan de Hoofden van de verschillende Departementen van Algemeen Bestuur kort na afloop van elke maand een overzicht van den stand van zaken in vergelijking tot de begroting kan worden overgelegd, zoomede een raming van de kasbehoeften van de komende maand.

Aan de hand van de allengs verkregen gegevens wordt thans gewerkt aan het opstellen van liquidatieschema's zoowel voor den Buitengewonen als voor den Gewonen Dienst. Deze liquidatieschema's geven aanwijzingen, welke diensten kunnen worden opgeheven, wanneer zulks het geval is en welke diensten zonder bezwaar kunnen worden ingekrompen, respectievelijk van welke diensten de begrotingen voor het loopende dienstjaar alsnog kunnen worden verlaagd.

Voorts is in vorengenoemde Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer medegedeeld, dat door den Centralen Personeelsdienst van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken en het Bureau Organisatie van de Generale Thesaurie, alsmede door de overeenkomstige bureaux van andere Ministeries thans wordt gewerkt aan plannen om een taakinventarisatie en critische taakanalyse van verschillende bureaux van de Ministeries en hun buitendiensten te doen plaats vinden, teneinde tot de meest doelmatige formatie van de personeelsbezetting dier bureaux en diensten te geraken.

De ondergeteekende is van oordeel, dat een rationeele werkwijze alleen kan plaats hebben in de aangegeven volgorde, omdat een doelmatig onderzoek van de taken van de in den Staatsdienst werkzame personen alleen mogelijk is, nadat een onderzoek naar de taak van de instanties, waarbij die personen werkzaam zijn, daaraan is voorafgegaan. Een andere werkwijze zou tot verwarring en verontrusting leiden en daardoor juist belemmerend werken op de totstandkoming van een doelmatig apparaat.

Bij een en ander dient voorts niet uit het oog te worden verloren, dat omstandigheden van buiten af, waarop de Regeering geenerlei invloed vermag uit te oefenen, zooals b.v. de afschaffing van de prijsbeheersching in Amerika en de stakingen aldaar, in vele gevallen haar terugslag hebben op de toestanden hier te lande en de liquidatie van de uit den oorlog overgebleven organen vertragen.

In deze omstandigheden heeft men dan theoretisch de keuze tusschen een afbraak van het in de achter ons liggende jaren opgebouwde apparaat (maar met de consequentie, dat hetgeen men steeds heeft willen vermijden — namelijk een toevloeien van de schaarsche goederen naar de personen met hogere inkomens — alsnog geschiedt) en het voorloopig nog handhaven van dat apparaat.

Het streven naar beperking van de overheidsmaatregelen op het gebied der voedselvoorziening wordt in sterke mate belemmerd door de alom in de wereld aan den dag tredende schaarschte aan de belangrijkste voedingsmiddelen en grondstoffen voor den landbouw. Scheen het aanvankelijk na de bevrijding, dat de vooruitzichten niet ongunstig waren, eenigen tijd later echter, toen de behoeften der bevrijde en ex-vijandelijke landen beter bekend waren, bleek het, dat de beschikbare voorraden der exporteerende landen bij lange na niet voldoende waren om in de nooden der wereld te voorzien.

Deze minder gunstige ontwikkeling heeft er toe geleid, dat teruggekomen moest worden op het voornemen om geleidelijk de verschillende overheidsmaatregelen af te schaffen. Het bleef noodig de binnenlandsche productie zooveel mogelijk ten goede te doen komen aan de algemeene voorziening. Hiervoor zijn vaak dwingende maatregelen op het gebied van den landbouw, den handel en de industrie noodzakelijk. De uit-

**Overzicht van de uitgaven geraamd ten laste van den Gewonen Dienst van de
wel en niet kunnen**

AARD DER UITGAVEN	Uitgaven wel te beïnvloeden	
	1946 ¹⁾	1946 ²⁾
Huis der Koningin		
Personeelsuitgaven	f 366 557 583	f 367 357 038
Tijdelijke overbruggingstoelage	30 000 000	30 000 000
Onderwijzerssalariissen		
Uitkeeringen aan onderwyzend personeel in verband met voorgenomen salaris- verbetering		
Materieele uitgaven	439 390 001	445 182 811
Pensioensuitgaven	31 957 921	49 535 421
Subsidies e.d.	58 600 264	59 176 642
Algemeene internationale samenwerking	513 470	513 470
Schadeloosstelling leden Tweede Kamer		
Schadeloosstelling leden Tweede Kamer ingevolge de Wet van 11 Mei 1946 (<i>Staatsblad</i> no. G 112)		
Buitenlandsche voorlichtingsdienst	2 000 000	2 000 000
Nederlandsche militaire missies	1 000 000	1 000 000
Rente en aflossing		
Uitkeeringen aan provinciën		
Uitkeeringen aan het Gemeentefonds		
Brandweermateriaal	1 500 000	1 500 000
Vergoedingen van door gemeenten enz. gedane extra uitgaven in verband met bemoeiingen ten behoeve van oorlogsslachtoffers	1 165 000	1 165 000
Periodieke uitkeeringen aan oorlogsslachtoffers	50 000 000	50 000 000
Bijdrage aan de Stichting „Radio Nederland in overgangstijd”	7 300 000	8 534 800
Eerediensten		
Verzorging troepen	45 344 197	45 344 197
Waterwegen	14 920 200	14 920 200
Landwegen	10 469 250	10 469 250
Uitkeeringen aan het Zuiderzeefonds	238 500	238 500
Buitengewoon besluit werkloozenzorg (<i>Staatsblad</i> no. E 79)	48 406 000	48 406 000
Uitkeeringen ingevolge Zeeongevallenwet 1919		
Dekking van het tekort in het Spoorwegpensioenfondss en extra-uitkeering aan gepensionneerden van de N.V. Nederlandsche Spoorwegen		
Uitkeering aan de N.V. Nederlandsche Spoorwegen ten behoeve van de afboeking van het reorganisatietekort		
Uitkeering aan het Staatsbedrijf der P.T.T.	17 047 000	17 047 000
Uitkeering aan de Stichting Week- en maandbrieven ingevolge Koninklijk Besluit van 23 Juli 1945 (<i>Staatsblad</i> no. F 23)		
Volkstelling	1 750 000	1 750 000
Cultuurtechnische werken	31 500 000	31 500 000
Exploitatie houtvesterijen, enz.	2 948 278	2 948 278
Steunverleening kleine boeren en tuinders	3 700 000	3 700 000
Bijdragen en toeslagen ingevolge sociale verzekeringswetten		
Vakontwikkeling arbeiders	1 156 500	1 156 500
Overige uitgaven	28 365 484	28 780 857
Onvoorziene uitgaven		
Totaal	f 1 195 829 648	f 1 222 225 964

	1946 ¹⁾	1946 ²⁾	1947 ¹⁾	1947 ²⁾
Totaal van de wel te beïnvloeden uitgaven	f 1 195 829 648	f 1 222 225 964	f 1 092 342 404	f 1 163 801 912
Totaal van de niet te beïnvloeden uitgaven	1 227 846 836	1 232 939 907	1 218 015 925	1 282 632 490
Totaal van de geheele Rijksbegrooting	f 2 423 676 484	f 2 455 165 871	f 2 310 358 329	f 2 446 434 402

begroting 1946 resp. 1947, verdeeld in uitgaven welke door rationeele inkrimping worden beïnvloed *)

door rationeele inkrimping		Uitgaven niet te beïnvloeden door rationeele inkrimping			
1947 ¹⁾	1947 ²⁾	1946 ¹⁾	1946 ²⁾	1947 ¹⁾	1947 ²⁾
f 388 103 536	f 458 125 284	f 1 580 000 21 956 052 132 096 900	f 1 580 000 22 135 114 132 096 900 4 000 000	f 1 580 000 23 062 920 115 665 800	f 1 580 000 23 185 180 115 665 800 20 500 000
367 923 936	367 962 846	6 854 500	7 123 000	3 264 982	3 822 007
35 893 123	35 893 123	52 457 916	52 472 916	55 264 212	55 364 212
60 102 481	61 566 171	48 591 522	49 032 031	52 432 503	53 170 303
523 470	523 470	328 300	328 300	234 575	234 575
		454 500	454 500	505 000	505 000
		430 000	430 000		
1 513 600	1 513 600				
2 500 000	2 500 000				
		743 704 255	743 794 255	790 420 962	790 420 962
		4 000 000	4 000 000	4 400 000	4 400 000
		95 000 000	95 000 000	70 000 000	115 000 000
800 000	800 000				
30 000 000	30 000 000				
7 300 000	7 300 000				
		2 783 286	2 783 286	2 834 636	2 834 636
48 938 620	48 938 620				
19 089 150	19 089 150				
12 626 870	12 626 870				
509 700	509 700	1 754 640	1 754 640	1 739 250	1 739 250
38 507 000	38 507 000				
		400 000	400 000	400 000	400 000
		22 296 000	22 296 000	16 296 000	16 296 000
		7 222 000	7 222 000		
		4 500 000	4 500 000		
31 500 000	31 500 000				
4 440 943	4 440 943				
		74 688 000	74 688 000	74 537 000	74 537 000
14 967 787	14 893 247				
27 102 188	27 111 888	6 718 965	6 818 965	5 248 085	2 947 565
		30 000	30 000	30 000	30 000
f 1 092 342 404	f 1 163 801 912	f 1 227 846 836	f 1 232 939 907	f 1 218 015 925	f 1 282 632 490

* Een splitsing in uitgaven, welke *wel* en welke *niet* door rationeele inkrimping kunnen worden beïnvloed, is niet steeds met juistheid voor alle groepen aan te geven. Het is mogelijk, dat onder de eene categorie uitgaven voorkomen, ten aanzien waarvan het te verdedigen zou zijn haar in een andere categorie op te nemen.

¹⁾ Aansluitende op den staat voorkomende op pagina 2 van de nota betreffende den toestand van 's Rijks financiën ter begeleiding van de ontwerp-Rijksbegroting voor het dienstjaar 1947.

²⁾ Aansluitende op de cijfers van de ontwerp-Rijksbegroting 1946 resp. 1947, zooals deze aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal werden aangeboden.

voering dezer maatregelen vordert een vrij omvangrijk apparaat.

Ook met betrekking tot de regeling van den in- en uitvoer van landbouwproducten en voedingsmiddelen kunnen bemoeiingen van de overheid nog geenszins worden gemist. Aan het streven om den in- en uitvoerhandel zooveel mogelijk door het bedrijfsleven te doen verzorgen, kan voorloopig nog slechts in beperkte mate uitvoering worden gegeven.

De noodzaak om ongewenschte prijsstijgingen van eerste levensbehoeften tegen te gaan, brengt met zich mede, dat soms afzetregelingen moeten worden gehandhaafd of ingevoerd, waar dit, indien uitsluitend op de voorziening zou behoeven te worden gelet, onnoodig zou zijn. De maatregelen, die onlangs ten aanzien van de aardappelvoorziening genomen zijn, kunnen hier reeds als voorbeeld worden genoemd.

In het algemeen geldt, dat zonder een goede distributieregeling de prijzen van levensmiddelen niet in de hand gehouden kunnen worden.

Zoo lang de door de Regeering gevolgde loon- en prijspolitiek een doeltreffende prijsbeheersching noodig maakt, zal met de liquidatie van overheidsbemoeiingen op het gebied van de voedselvoorziening de uiterste voorzichtigheid moeten worden betracht.

Een speciale bezuinigingscommissie is door den Minister van Economische Zaken ingesteld voor het Centraal Distributiekantoor. Het onderzoek van deze commissie, dat nog gaande is, heeft betrekking op de zoo efficiënt mogelijke aanpassing van het apparaat aan de noodzakelijke distributieregelingen en voorts op de noodzaak van die regelingen zelf. Wat dit laatste betreft, de noodzaak van distributieregelingen is natuurlijk direct afhankelijk van de hoeveelheid goederen, welke in de toekomst ter beschikking zal komen. Hierover valt op het oogenblik vrijwel niets met zekerheid te zeggen. Wel meent de ondergeteekende er op te moeten wijzen, dat een algeheele liquidatie van het C.D.K. op korten termijn niet waarschijnlijk is. Hetgeen is opgemerkt over het C.D.K. geldt uiteraard mede voor de gemeentelijke distributiediensten.

De mogelijkheid om de Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid in te krimpen is eveneens afhankelijk van de ontwikkeling van het economisch leven en ook hier werkt de vertraging in het herstel van een normalen toestand belemmerend. De mogelijkheid bestaat, dat t.z.t. een deel van de werkzaamheden van de Rijksbureaux zal kunnen worden overgedragen aan de nieuw te vormen organisaties van het bedrijfsleven. Zoolang echter de wettelijke grondslag voor deze bedrijfsorganisaties nog niet is gelegd, valt hieromtrent weinig te zeggen.

Over de nieuwe uitgaven, die de begroting voor 1947 bezwaren, met name de verbetering van de bezoldiging van het Rijkspersoneel en van de onderwijzers en de voorzieningen ten behoeve van ouden van dagen en oorlogsslachtoffers, merkt de ondergeteekende het volgende op.

De salarissen van het Rijkspersoneel en van de onderwijzers waren tegenover de gestegen kosten van het levensonderhoud (een oorlogsgevolg) volstrekt ontoereikend geworden en de voorgestelde verbeteringen vormen het minimum, waaraan moest worden voldaan om het betrokken personeel tegemoet te komen en de vereischte recruteering gaande te houden. Voor de onderwijzerssalarissen komt daar nog bij, dat door het sleepende houden van een verbetering in de dertiger jaren toestanden waren ontstaan, die volstrekt onhoudbaar waren. De ouden van dagen, welke uitkeeringen vóór den oorlog reeds minimaal waren, moeten behoeft worden voor pauperisme, waarin zij, voor zoover zij niet voldoende andere inkomsten hebben, zouden vervallen. De uitgaven, die met deze voorzieningen zijn gemoeid, moet men dus ten deele beschouwen als het inhalen van een achterstand, waarvan bestendiging niet meer toelaatbaar was; ten deele zijn zij door de algemeene prijsstijging geboden. Ook hier spelen dus de oorlogsgevolgen — zij het indirecte — in mee. Dit is volledig het geval met de nooden der oorlogsslachtoffers.

Wat de zware offers van de belastingplichtigen betreft, worde erop gewezen, dat het opleggen van zware lasten aan hen, die nog over hun arbeidskracht en kapitalen beschikken, weliswaar voor hen een harde zaak is, maar dat het toch volmaakt verantwoord is om, waar eenerzijds in bepaalde volkslagen tekorten zijn te constateeren en anderzijds nog middelen beschikbaar zijn, de zware naweeën van den oorlog (indirecte zoowel als directe) niet alleen te doen dragen door hen te wier detrimente de druk der oorlogsellende het sterkst gewerkt heeft, of door hen, die krachtens hun sociale positie in minder gunstige omstandigheden

verkeeren en daardoor voor anderen bestaande mogelijkheden niet binnen hun bereik vinden.

Erkend wordt, dat het grootste deel der belastingplichtigen uit minvermogen den bestaat, maar het belastingvrije minimum voor de inkomstenbelasting en de progressie dier belasting worden erin, dat bij de verdeling der lasten de draagkracht niet uit het oog wordt verloren. Dat de kleine spaarders een gezonde kern van ons volk vormen en dat de groote spaarders voor de kapitaalvorming van belang zijn, wordt gaarne door den ondergeteekende toegeestemd, maar de nood, waarin zich een deel van ons volk bevindt, vereischt het opleggen van een noodlotter aan allen, die in staat zijn dit te brengen, met name aan hen, die tijdens den oorlog in vermogen zijn vooruitgegaan. Een ander standpunt zou veel overeenkomst vertoonen met de opvatting van sommige sterk individualistische sociologen en regereiders uit de negentiende eeuw, die verarming zagen als een euvel — meestal uit eigen schuld volgende — dat alleen ten nadeele van de verarmden kon strekken. Ten aanzien van het effect van belastingshetting op den spaarzin moet men wel onderscheiden tusschen op zichzelf staande maatregelen, zooals de bijzondere heffingen, en de normale belastingen. De eerstgenoemde behoeven den zin tot sparen niet te verzwakken, omdat zij een toestand, die in het verleden ligt, tot uitgangspunt nemen; bij laatsgenoemde dient men inderdaad bedacht te zijn op de mogelijke repercussies op de inkomensvorming en inkomensbesteding. Intusschen wordt erkend, dat het budgetaire effect van vermogensheffingen mede moet worden beoordeeld naar de gevolgen, die daaruit voortvloeien voor de opbrengst der jaarlijksche belastingen. In het thans bij de Kamer aangehangige ontwerp van Wet op de Middelen voor 1947 is hiernede rekening gehouden.

Ten aanzien van het afstooten van Overheidsbedrijven om aldus middelen te verkrijgen tot aflossing van de Staatsschuld kan de ondergeteekende ook thans geen ander beschied geven dan in de vergadering van de Kamer op 18 September II. Hetzelfde geldt ten aanzien van den verkoop van de drooggemakke gronden in de Zuidereeprovincies, welke aanwezigheid in de vergadering van de Tweede Kamer van 12 November II. ter sprake is geweest. Bovendien meent hij erop te moeten wijzen, dat deze voorstellen op een denkfout berusten. De voorgestelde verkooppen toch zouden niet anders beteekenen dan dat Staatsbezittingen werden verveemd om schuld te doen verminderen, in a.w. neerkomen op een gelijkzijdige vermindering van de activa en de passiva met dezelfde bedragen. De vermogensposten van het Rijk zou dus hierdoor in geen enkel opzicht verbeteren, terwijl bovendien het gevaar ontstaat, dat bonnen van inkomen zouden wegvallen, die een grooter inkomen opleveren dan het bedrag der uit te sparen rente.

Het is den ondergeteekende bekend, dat de maatregelen op financieel gebied, die hij heeft moeten en nog moet nemen, in verschillende kringen tegenzin en weerstaan ontmoeten. Hij meent echter erop te moeten wijzen, dat velen dergenen, die erlijk weten op het gevoerde financieele beleid, zich onvoldoende doorordningen toonen van den ernst der moeilijkheden, die moeten worden overwonen. Het is onvermijdelijk, dat het samenloopen van ingrijpende maatregelen, voortvloeiende uit de eischen van rechtsheerstel, geldzuivering, fiscale sanering en deviezencontrole, waardoor de gehele bevolking in meer of mindere mate wordt geraakt, tot individuele hardheden aanleiding geeft en dat met name de bedrijven, die werkzaam zijn in den financieelen sector, den terugslag van een en ander ondergaan. Dit geldt inzonderheid voor de belanghebenden bij den effectenhandel, die door de tijdelijke beperking van het beursverkeer hard werden getroffen en voor de banken, die met een uiterst zware taak worden belast. Van een miskenning van de beteekenis van een vrije en bloeiende effectenbeurs is bij den ondergeteekende geen sprake. Van elke gelegenheid tot verruiming van het beursverkeer, die in het algemeenheid tot vermindering van het beursverkeer, van elke meene Reggeeringsbeleid op de aangeduide terreinen was in te passen, heeft hij met den meesten spoed gebruik gemaakt. Hij vestigt er echter de aandacht op, dat het tempo, waarin deze gelegenheden zich voordoen, slechts zeer ten deele door hem zelf kan worden bepaald. Ook ten aanzien van de ingewikkeldheid van vele bepalingen valt op te merken, dat — hoewel bij voortdwing naar vereenvoudiging wordt gestreefd — de aard der door zijn beleid bestreken problemen nu eenmaal een gegeven is, dat aan het genoemde streven zekere grenzen stelt.

Met betrekking tot de tegen de gevoerde leeningspolitiek, de conversieplannen en de belastingpolitiek geuite critiek moge te

ondergeteekende te dezer plaatse volstaan met de opmerking, dat hij zijn beleid dienaangaande gaarne bij de concrete voorstellen voor welker indiening hij verantwoordelijk is, verdedigt en zal verdedigen en dat het feit zelf, dat zijn beleid aan critiek onderhevig is, hem noch verwondert noch verontrust. Van meer belang is, of deze critiek principieel en zakelijk verantwoord is. Wanneer hij daarvan kan worden overtuigd — de leden die deze opmerking in het Voorloopig Verslag deden plaats, verzuimden echter zulks aan te toonen — is hij ten volle bereid eventueele fouten te herstellen.

De ondergeteekende is er erkentelijk voor, dat bedoelde leden een open oog hebben voor de moeilijkheden, waarvoor hij staat, zij het dan ook, dat deze leden blijkbaar niet inzien, dat een der grootste moeilijkheden is om noodzakelijke maatregelen, welke op bepaalde groepen der bevolking een druk leggen, zoodanig te treffen, dat van die zijde steun en medewerking in de uitvoering van deze en andere maatregelen wordt verkregen. Het komt den ondergeteekende voor, dat de evenvermelde tegenstand meer te wijten is aan bezwaren van bovenbedoelden aard dan aan zijn vermeend gebrek aan psychologisch inzicht.

De ondergeteekende stemt er volkomen mee in, dat sparen niet door een „druk op den knop” kan worden bevorderd en dat het voor het aanwakkeren van den spaarzin noodzakelijk is, dat er bij de spaarders een zeker vertrouwen heerscht. Hij vermag echter niet in te zien, waarom de politiek der huidige Regeering dit vertrouwen niet voldoende zou wekken. Van het „wegbelasten” van „het gespaarde” is geen sprake, aangezien het inkomen wordt belast naar een zeker tarief, zonder dat een verschil wordt gemaakt tusschen het bespaarde en het niet-bespaarde. De inkomstenbelasting wordt uiteraard niet hooger, indien men spaart. De vermogensaanwasbelasting en de heffing ineens kunnen hier geen rol meer spelen, vermits zij berekend worden over toestanden in het verleden, te weten vóór 1 Januari 1946. Het vorenstaande neemt uiteraard niet weg, dat het hooge tarief der inkomstenbelasting remmend op het sparen kan werken en wel in tweeërlei opzicht:

a. doordat men niet voldoende naar een hoog inkomen zou streven, welke gedachtengang overigens in de Memorie van Toelichting op het ontwerp Belastingherziening 1946 is bestreden;

b. doordat bedrijven vlotter onkosten maken, omdat daarvan door het hooge tarief van de belasting feitelijk een belangrijk deel door den fiscus wordt gedragen. Dit euvel zal zich met name kunnen voordoen bij grootere bedrijven, veelal gedreven in den vorm eener naamloze vennootschap. De verlaging van de vennootschapsbelasting, welke de ondergeteekende heeft voorgesteld, kan er toe bijdragen dit gevaar te verminderen.

Het vraagstuk van de vervreemding van landerijen in de Zuiderzeeprovincies acht de Regeering nog niet rijp voor het nemen van een beslissing.

Het vraagstuk der bezitsspreiding acht de Regeering van veel belang. De vraag op welke wijze dit probleem zal moeten worden aangevat, wordt thans onderzocht. Zoo spoedig mogelijk zullen daaromtrent nadere mededeelingen worden gedaan.

Wat de hervorming der sociale verzekering betreft is, naar de ondergeteekende veronderstelt, bekend, dat zijn ambtgenoot van Sociale Zaken een algeheele herziening der sociale verzekering door een kleine technische Commissie doet voorbereiden. De vraag kapitaaldekkings- of omslagstelsel wordt thans door diezelfde Commissie onderzocht, terwijl de Commissie voor dit onderwerp is aangevuld met een tweetal deskundigen, door den ondergeteekende aangewezen. Het desbetreffende onderwerp hangt nauw samen met de in voorbereiding zijnde herziening der sociale verzekering, zoodat het nemen van een beslissing pas verantwoord is, wanneer het geheele nieuwe sociale verzekeringsplan bekend is.

Naar aanleiding van de gestelde vraag of de ondergeteekende in de aan hem voorgelegde raming van het Nationaal Budget nog een en ander heeft gewijzigd, en of hij zich een oordeel over de vele cijfers had kunnen vormen, kan worden medegedeeld, dat hij over verschillende cijfers inderdaad een eigen oordeel heeft. Als voorbeeld moge worden genoemd de post: op te nemen credieten en te mobiliseeren buitenlandsch vermogen. Het Centraal Planbureau pleegt bij het opstellen van het Nationaal Budget voortdurend overleg met zijn Ministerie, evenals regelmatig het oordeel van andere instanties wordt gevraagd. Dat het Nationaal Budget tot vele vraagpunten leidt, is ongetwijfeld juist. Voor een nadere toelichting op de methode

van berekening van het Nationaal Budget moge worden verwezen naar de eerste Nota over het Nationaal Welvaartsplan 1946 en vooral naar de eerste Nota over het Centraal Economisch Plan 1947, welke Nota's aan de leden van de beide Kamers der Staten-Generaal zijn toegezonden, en waarin ongetwijfeld vele vraagpunten hun beantwoording vinden. Uitvoeriger detailleeringen van het Nationaal Budget zijn in voorbereiding.

De meening, dat in de gegeven uiteenzetting zooveel onzekerheden en zooveel vaagheden voorkomen, dat de beteekenis van den verrichten arbeid niet hoog te waardeeren is, wordt door den ondergeteekende niet gedeeld. Onzekerheden zijn in ieder budget aanwezig, hetgeen aan zulk een samenstel van ramingen zijn waarde niet ontnemt, mits de uitgangspunten realistisch worden gekozen en de doelstellingen blijven in de sfeer van het onder de verwachte omstandigheden bereikbare. Bovendien maakt de beschikking over een vooraf opgesteld budget het mogelijk de gevolgen van wijzigingen in de omstandigheden snel te beoordeelen. Aan groote vaagheid lijdt het Nationaal Budget naar het oordeel van den ondergeteekende niet. Het ligt in het voornemen door systematische na-calculatie van jaar tot jaar tot een beter gefundeerd budget te komen.

In antwoord op de vraag naar de samenstelling van de groep „gezinshuishoudingen”, kan worden medegedeeld, dat hieronder in het Nationaal Budget 1946 de institutioneele beleggers ten deel zijn begrepen, nl. voorzover het fondsvormende instellingen betreft, zooals levensverzekeringsmaatschappijen, particuliere en overheidspensioenfondsen. Andere institutioneele beleggers, zooals de spaarbanken, zijn onder de bedrijven begrepen. Eerstgenoemde groep is in het Nationaal Budget 1947 als afzonderlijke groep „collectieve inkomens-trekkers” opgenomen. Het ligt in het voornemen in de toekomst ook de tweede groep — tezamen met andere bankinstellingen — als afzonderlijke groep „banken” op te nemen. De inkomens uit vrije en andere dienstverleenende beroepen en van hen, die functies vervullen bij stichtingen, hospitalen en andere dienstverleenende vereenigingen, zijn onder de productieve inkomens, uitgekeerd door het bedrijfsleven aan de gezinshuishoudingen, begrepen.

Daar de banken onder de bedrijfshuishoudingen zijn opgenomen, zijn de inkomsten uit deposito's bij banken en spaarbanken, eveneens begrepen onder de productieve inkomens, uitgekeerd door het bedrijfsleven. Het bezit van huizen is als bedrijf beschouwd, zoodat de huren zijn begrepen onder de uitgaven voor leveranties aan gezinshuishoudingen en de rente over hypotheek — voorzover deze hypotheek althans rechtstreeks van gezinnen zijn verkregen — begrepen is onder de productieve inkomens, uitgekeerd door het bedrijfsleven.

Wat de inkomsten uit buitenlandsche schuld betreft, is ditmaal nog afgezien van het opvoeren in het schema van het Nationaal Budget van een rechtstreeksche uitbetaling door de groep „buitenland” aan de groep „gezinnen”. Deze inkomsten zijn in het gegeven schema begrepen onder de inkomsten, welke de uitvoer van goederen en diensten aan het bedrijfsleven geeft, en voorts onder de productieve inkomens, uitgekeerd door het bedrijfsleven aan de gezinshuishoudingen. Het ligt in het voornemen voortaan in het schema een geldstroom rechtstreeks van het buitenland naar de gezinshuishoudingen op te voeren.

Naar aanleiding van de vraag, of het verantwoord is gunstige en ongunstige factoren in de slotuitkomst tot uitdrukking te brengen door ze louter met elkander te gaan vermenigvuldigen, wordt opgemerkt, dat de gevolgde methode hierop neerkomt, dat om het nationaal product in 1946 te berekenen is uitgegaan van het nationaal product in 1938 en daarop correcties zijn toegepast in verband met:

1. de iets geringere beroepsbevolking;
2. de geringere werkloosheid;
3. de lagere arbeidsproductiviteit; en
4. de hogere binnenlandsche productiekosten

in 1946.

Mits de verhoudingscijfers, welke de factoren der toe te passen vermenigvuldiging vormen, juist worden berekend, leidt deze methode inderdaad tot verantwoorde resultaten. Voor een nadere toelichting op de berekening der onderscheidene factoren moge worden verwezen naar hetgeen is opgemerkt in § 3 „Het Nationale Product en de overige middelen” van de Eerste Nota over het Nationaal Welvaartsplan 1946.

De meening, dat eventueele onjuistheid van het cijfer van f 4,6 mld. als netto-productie der bedrijfshuishoudingen in 1938 eveneens tot wijzigingen in het cijfer van f 6,9 mld. voor 1946

zou leiden, wordt door den ondergeteekende gedeeld. Een nadere toelichting van genoemd cijfer van f 4,6 mld. wordt gevonden in de eerste Nota over het Centraal Economisch Plan 1947, tabel 2 en in het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek, jaargang 1940, no. 5—6.

Ten aanzien van den term „productie” kan worden opgemerkt, dat deze inderdaad zeer ruim is opgevat, in overeenstemming met de moderne terminologie der economische wetenschap, volgens welke niet alleen goederenproductie, maar ook dienstverlening als productief is te beschouwen.

Het begrip „netto-productie” duidt alle waardevermeerdering aan, welke wordt verkregen door medewerking van de productiefactoren arbeid, grond, kapitaal en ondernemingsbeheer, dus de bruto-productie na aftrek van de waarde van grond- en hulpstoffen en van de afschrijvingsquoten.

Evenals verscheidene leden is ook de ondergeteekende van meening, dat onder de huidige omstandigheden een inflatoire werking van het begrotingstekort als ongunstig moet worden beschouwd. Zijns inziens is echter de door deze leden gegeven voorstelling van de aan de onderhavige tendentie verbonden bezwaren — voorzoover de begroting 1947 betreft — overdreven.

De quantitatieve invloed van de inflatoire tendentie is niet van dien aard, dat de door de genoemde leden opgesomde nadelige gevolgen in een omvang van beteekenis zullen behoeven op te treden. Dit te minder, indien men in aanmerking neemt, dat ook de beschikbare hoeveelheid goederen geleidelijk toeneemt. Bedoelde invloed kan bovendien nog worden gemitigeerd door de voorgenomen bijzondere heffingen, nl. voor zoover deze uit vrij geld zullen worden voldaan.

De vraag, of het tekort op de begroting voor 1947 verantwoord is, is terug te brengen tot de vraag, of het Regeeringsbeleid, mede gelet op de financiële consequenties daaraan verbonden, verantwoord is. De Regeering beantwoordt deze vraag bevestigend. Dit neemt niet weg, dat met name de financiële gevolgen van de taak, die de Regeering meent, dat Nederland ten aanzien van Indonesië moet vervullen, ernstig zijn, al moge hierbij worden opgemerkt, dat, aangezien de daaraan verbonden uitgaven voornamelijk in het buitenland geschieden, juist hiervan geen inflationistische gevaren behoeven te worden gevreesd.

Met voldoening heeft de ondergeteekende kennis genomen van de instemming van verscheidene leden met zijn plannen inzake de vermogensheffing en de rentevermindering op de Staatsschuld.

De Regeering is het met de bedoelde leden eens, dat ook vermeerdering van het aantal van de personen, die in het productieproces werkzaam zijn, van groot belang is. De toestand is op dit punt ongetwijfeld ernstig, maar een belangrijke verbetering kan worden verwacht. De schatting van de vermeerdering van het burgerlijk overheidspersoneel sinds 1938 met ca. 200 000 was, zooals uit latere gegevens is gebleken, te hoog. De inkrimping van dit personeel vindt voortdurend voortgang en, indien de omstandigheden zich ontwikkelen zooals wordt gehoopt en verwacht, zal door de liquidatie van tijdelijke en buitengewone diensten en door maatregelen tot rationalisatie van het bestuursapparaat de inkrimping in de jaren 1947 tot en met 1949 naar ruwe schatting vele tienduizenden kunnen belopen. Wat de zwarte handelaren betreft — elke raming van het aantal daarvan onttrekt zich aan het oordeel der Regeering — kan worden opgemerkt, dat niet alleen verhooging van de productie, maar ook vermeerdering van den invoer in dit opzicht tot resultaat kan leiden. Met name zij hier gewezen op de verhooging van de tabaksrantsoenen gedurende 1947, die in voorbereiding is.

Naar aanleiding van het pleidooi van de bedoelde leden voor vermindering van het aantal militairen kan nog worden opgemerkt, dat de opzet van leger, vloot en luchtmacht in het huidige moment niet volgt uit een vooropgezet vloot- of defensieplan, maar uit de feitelijke noodzaak, zooals die zich in Indonesië aftekent en dat de eventualiteit van een beperking met de ontwikkeling daar te lande verband houdt.

De Regeering erkent, dat hooge eischen zijn gesteld aan den spaarzin van het Nederlandsche volk. Bij een beschouwing van het deel, dat de besparingen kunnen uitmaken van het volksinkomen, dient men echter rekening te houden met het feit, dat met name in de sfeer der duurzame gebruiksgoederen de mogelijkheid om zich deze goederen aan te schaffen wegens het nog geringe aanbod beperkt is, terwijl de drang om zijn uitgaven voor niet-duurzame goederen en diensten boven het voor-

oorlogssche pail op te voeren, aan het afnemen is. Bovendien is het Nederlandsche volk zeer gehecht aan verzekeringen, en worden belangrijke bedragen aan premies opgebracht, welke ongetwijfeld tot de besparingen moeten worden gerekend. Ten slotte moet men bij de besparingen optellen de bedragen, die door de ondernemingen worden gereserveerd met het oog op de zoo noodzakelijke investeringen. Over de raming in het Nationaal Budget, dat in 1947 13 pct. van het inkomen zal worden gespaard, kunnen uiteraard de meeningen uiteenloopen. Zeker is, dat met alle beschikbare middelen moet worden getracht te bereiken, dat metterdaad zal worden gespaard tot een bedrag van de genoemde orde van grootte.

Met betrekking tot de door sommige leden gehuldigde opvatting, dat slechts door invoering van een gedwongen spaarsysteem of een differentiatie van de tarieven van de inkomstenbelasting voor verteed en bespaard inkomen een voldoende besparing zou kunnen worden bereikt, moge het volgende worden opgemerkt. De ondergeteekende is van meening, dat tot het middel der gedwongen besparing, alsook tot het aanwenden van indirecten dwang slechts mag worden overgegaan, nadat alles is gedaan, om het Nederlandsche volk ertoe te bewegen, vrijwillig te sparen, derhalve zich de door de omstandigheden noodige beperkingen vrijwillig op te leggen, en nadat deze pogingen hebben gefaald.

Indien de traditioneele spaarzaamheid van het Nederlandsche volk door een spaarcampagne wordt aangewakkerd, waarbij eenerzijds met kracht van argumenten wordt aangetoond, dat besparing zoowel in het eigen belang, als in het nationaal belang geboden is, en door de Regering het sparen door het aanbieden van aantrekkelijke voorwaaarden wordt aangemoedigd, kan het resultaat van een dergelijke vrijwillige spaaractie met verworvenen worden tegemoet gezien. De voorbereidingen voor een dergelijke spaaractie verkeeren in een vergevorderd stadium.

De ondergeteekende vereenigt zich voornog dan ook met het standpunt van die leden, die een gedwongen spaarsysteem ongewenscht achten.

Met betrekking tot een differentiatie van de tarieven voor de inkomstenbelasting, waarbij het verteede inkomen zwaarder wordt belast dan het bespaarde, merkt de ondergeteekende op, dat, hoe aantrekkelijk deze gedachte ook is, daartegen overwegende bezwaren van technische aard bestaan, overwegend zeker in een tijd, waarin de belastingdienst overbelast is. Hij volstaat met hier te wijzen op de moeilijkheid, dat niet elke vermogensvoortuiging — waarvan de vaststelling op zich zelve reeds niet eenvoudig is — een besparing is; een feit, dat, aan de hand van de staalkaart van voorbeelden uit de wet op de vermogensaanswabbelasting, wel niet zal worden betwist. Overigens kan het doel, dat de leden, die voor de genoemde differentiatie pleitten, voor oogen staat, tot op zekere hoogte ook worden bereikt door een verhooging van de omzetbelasting en de invoering van een weldebelasting.

Het stemt den ondergeteekende tot voldoening, dat vele leden van meening waren, dat in een groot deel van de hievoor behandelde beschouwingen in het Voorloopig Verslag te weinig was gerekend met de omstandigheden, waaronder hij zijn ambt aanvaardde. Hij zou daaraan willen toevoegen, ook niet met de feiten en verhoudingen, waaronder hij zijn taak moet volbrengen. Met hetgeen deze leden hebben gezegd ter typering van den toestand bij zijn ambtsaanvaarding stemt hij geheel in; zijn overeenkomstige visie op deze feiten en omstandigheden en de daaruit voortvloeiende moeilijkheden heeft hij in het voorgaande uiteengezet. Vanzelfsprekend ontkeent hij geenszins, dat zoowel door de Regering te Londen als door de Regering in Nederland na de bevrijding fouten zijn gemaakt, met name ook op het gebied van de inkoop en in het buitenland, hoewel hem van ernstige misstanden ten deze, waarbij opzet in het spel was, niet is geboden. Men dient daarbij niet te vergeten, dat de toepassing van het gouverner est prévoit er voor een deel althans toe moest leiden, dat inkooporders moesten worden gegeven voordat een nauwkeurige specificatie van de aan te schafte zaken kon hebben plaats gehad, terwijl in vele gevallen genoegeen moest worden genomen met wat te verkrijgen was; zoodat het onjuist is om al datgene, wat achteraf minder doelmatig bleek, te beschouwen als een gevolg van een verkeerde wijze van zaken doen.

Dat in noemenswaardige mate personeel in dienst zou zijn genomen, dat strikt genomen niet noodzakelijk was, meent hij om trent den toestand van het bestuursapparaat. Men kan voor

een juiste beoordeeling van het in dienst nemen van personeel niet afgaan op indrukken, noch ontvangen mededeelingen veralgemeenen, maar men zou, om hierover een gefundeerd oordeel te kunnen vellen, een quantitative opstelling moeten hebben van den aard en den omvang van de te verrichten taken en het daarvoor aangetrokken personeel.

Gaarne betuigt hij zijn erkentelijkheid voor de aan hem en zijn medewerkers gebrachte hulde inzake den verrichten arbeid en voor de erkenning, dat de critieke financiële toestand geen resultaat is van het beleid der Regeering, maar van de omstandigheden, welke zij aantrof en van de nog voortgaande doorwerking daarvan.

De ondergeteekende heeft er ernstig naar gestreefd om in de Millioenennota's en andere stukken alle gegevens, welke hem terzake van den financieel-economischen toestand van ons land ten dienste stonden, ter kennis van de Staten-Generaal te brengen. Dat desondanks een juiste kenschetsing van dien toestand ten aanzien van bepaalde onderdeelen nog moeilijkheden ontmoet, kan worden toegegeven. De in het Voorloopig Verslag gesignaleerde gunstige ontwikkeling in de opbrengst van de niet-kohierbelastingen heeft zich ook in de maand November voortgezet. Ten aanzien van den achterstand, welke bij de inning van de kohierbelastingen bestaat, merkt hij op, dat deze geen juist beeld geeft van den werkelijken toestand, nu immers met behulp van het instituut van de verplichte zekerheidstellingen reeds een belangrijk bedrag aan achterstallige kohierbelastingen feitelijk is ingevorderd. Het gevaar van niet-invorderbaarheid van achterstallige belastingen is juist één van de overwegingen, welke tot het invoeren van dat instituut heeft geleid. Overigens spreekt het vanzelf, dat het inhalen van den in den oorlog ontstane achterstand niet zonder verliezen zal kunnen geschieden.

Inderdaad zullen ten bate van het dienstjaar 1947 achterstallige belastingen worden verantwoord, welke eigenlijk ten bate van 1945 en vroegere jaren hadden moeten komen. Het overzicht van de financiële resultaten van jaar tot jaar wordt hierdoor zeker bemoeilijkt.

Over de schuldpositie van den Staat komen echter steeds betrouwbaarder gegevens beschikbaar. Ditzelfde geldt voor de schuldpositie van Nederland met betrekking tot het buitenland. De ondergeteekende is doorlopend bezig tot een fixatie daarvan te komen, hetgeen uiteraard gestadig onderhandelen vereischt.

Met betrekking tot de opmerkingen van vele leden over 's Lands financiële positie, zooals deze in de beide Millioenennota's is geschetst, onderschrijft de ondergeteekende, dat de twee groote posten, welke een bijna ondraaglijken druk oefenen, de gelden zijn, noodig voor rente en aflossing en de bedragen, vereischt voor de militaire uitgaven.

De tegenstelling, welke de bedoelde leden maken, nl. dat door hem krachtige en ernstige pogingen worden aangewend om den druk van den dienst der Staatsschuld te verlichten, terwijl door hem met betrekking tot de verlaging van de uitgaven voor defensie een minder positief beleid zou worden gevolgd, kan hij niet als juist erkennen. Naar het hem voorkomt zien die leden te veel voorbij, dat de militaire uitgaven hoofdzakelijk worden beheerscht door den toestand in het Verre Oosten, terwijl voorts niet mag worden vergeten, dat juist op het gebied van de defensie de vijand door roof en vernieling een algeheel wederopbouw noodig heeft gemaakt. Ten aanzien van deze militaire uitgaven moge hij er op wijzen, dat, terwijl noodgedwongen het herstel in den civielen sector over een reeks van jaren moet worden verdeeld, de opbouw van leger en vloot eveneens noodgedwongen in een periode van één à twee jaren moet worden tot stand gebracht. In het eerstgenoemde geval werkt de algemeene schaarschte aan materialen bovendien belemmerend op de uitvoering der werken, terwijl bij het laatstgenoemde herstel de gewenschte uitvoering in snel tempo wordt mogelijk gemaakt door het surplus aan oorlogsmateriaal, hetwelk over de geheele wereld aanwezig is, welke omstandigheid ten aanzien van de hoogte der verwervingsprijzen overigens als een gunstige factor moet worden beschouwd. Wanneer dan ook door de meerbedoelde leden wordt gewezen op het hooge percentage, dat de militaire uitgaven uitmaken van het totaal der begrooting, dan wordt de juistheid daarvan op zichzelf door den ondergeteekende niet betwist, doch moet hij daartegenover stellen, dat voor een juiste beoordeeling van de militaire uitgaven ten laste van de begrooting 1947, deze voor een belang-

rijk deel moeten worden gesteld tegenover de uitgaven, die het materiele herstel in den civielen sector zal vereischen in een reeks van komende jaren. Wanneer ons land niet voor de noodzaak stond om van den grond af de militaire outillage op te bouwen, m.a.w. indien men de beschikking had gehad over een ongerept apparaat, dan zouden de kosten voor de expeditie naar Indië uiteraard veel minder zwaar drukken.

Naar aanleiding van de beschouwingen van monetair aard, die door de meerbedeelde leden aan de hooge militaire uitgaven zijn vastgeknoopt, merkt de ondergeteekende het volgende op.

De berekening, op grond waarvan wordt geconcludeerd tot een uit de militaire uitgaven voortvloeiend inflatoir effect van f 900 miljoen, komt hem niet juist voor. De meergenoemde leden nemen bij hun berekening stilzwijgend aan, dat het door hen als uitgangspunt gekozen bedrag der militaire uitgaven van f 1020,70 miljoen ten volle inflatoir werkt. Ware dit het geval, dan zou met evenveel recht kunnen worden beweerd, dat elke andere uitgave op de Rijksbegrooting ten volle inflatoir werkt. Dit is niet het geval voor zoover de uitgaven in het buitenland worden besteed en met betrekking tot de uitgaven welke in Nederland geschieden, voor zoover deze worden gedekt uit belastingen of uit leeningen verkregen uit spaargelden. Naar de meening van den ondergeteekende kan echter slechts worden gesteld, dat de begrooting als geheel aanleiding geeft tot een totaal inflatoir effect van f 1187 miljoen — waarbij hij moge herhalen, dat hij aan dit bedrag slechts een zeer globale beteekenis toekent.

Voor wat betreft den invloed van de militaire uitgaven op onze deviezenpositie wordt opgemerkt, dat volgens het Nationaal Budget (pag. 44 der Millioenennota voor 1947) voor invoer (inclusief recuperatie) en aankopen van de Overheid in het buitenland gezamenlijk f 2,8 milliard aan deviezen zijn benodigd. Het in het Voorloopig Verslag genoemde bedrag ad f 500 miljoen voor militaire uitgaven, welke in deviezen moeten worden voldaan, wil den ondergeteekende in dit verband te hoog voorkomen. De in de begrooting 1947 opgenomen bedragen voor militaire uitgaven brengen, voorzoover thans kan worden overzien, een deviezen-uitgave mede van ruim f 400 miljoen, hetgeen derhalve 14 à 15 pct. van evenvermelde totale deviezenbehoefte uitmaakt.

Uiteraard leidt een vergelijking van de militaire deviezen-uitgaven met het totaal der Overheidsuitgaven, welke in het buitenland moeten worden verricht, tot een veel hooger percentage, waarbij in het oog ware te houden, dat de Overheidsuitgaven in het buitenland voor niet-militaire doeleinden verminderen, nu de particuliere handel in toenemende mate de aanvankelijke plaats van de Overheid in deze weder kan innemen.

Dat de ernstige consequenties, welke aan de hooge militaire uitgaven zijn verbonden, ook in verband met onze deviezenpositie, door den ondergeteekende ten volle worden ingezien, behoeft hij, gelet op de vele citaten ter zake uit de Millioenennota 1947, welke in het Voorloopig Verslag zijn aangehaald, niet nader te betoogen. Wanneer echter uit deze citaten mocht worden afgeleid, dat hij zich met een zeker fatalisme bij de hoogte der uitgaven zou neerleggen, moet hij deze opvatting ten stelligste bestrijden. Voor zoover binnen het raam der feitelijke verhoudingen en de daaruit voortvloeiende consequenties verlaging van militaire uitgaven mogelijk is, wordt door hem daarnaar in samenwerking met zijn desbetreffende ambtgenooten met kracht gestreefd. Voorts wordt door zoo veel mogelijk de Nederlandsche industrie in te schakelen gestreefd naar besparing van deviezen.

Ten aanzien van den invloed van de atoomenergie op de hoogte der militaire uitgaven moge worden verwezen naar het vermeldde in § 7 van de „Opmerkingen van algemeenen aard” in de Memorie van Antwoord omtrent de algemeene politieke beschouwingen over de Rijksbegrooting 1947.

Dat de financiering van een belangrijk deel van onzen invoer vooralsnog door het opnemen van buitenlandsche leeningen en door verkoop van buitenlandsche effecten zal moeten geschieden, brengt inderdaad groote risico's mede, risico's die des te grooter zijn naarmate de prijzen der invoergoederen en de koersen der buitenlandsche effecten minder stabiliteit vertoonen. Eveneens stemt de ondergeteekende in met de opmerking, dat indien de prijzen der internationale goederen in de toekomst gaan dalen de reële last, die de buitenlandsche leeningen op de volkshuishouding leggen, nog zwaarder zal gaan drukken. Desondanks acht de Regeering het noodzakelijk aan een omvangrijk invoerprogramma uitvoering te geven; in de eerste plaats om het consumptieniveau op een peil te houden, waarbij de

arbeidsproductiviteit fysiek niet wordt aangetast en in de tweede plaats om het productie-apparaat zoodanig te herstellen en van grondstoffen te voorzien, dat de verhouding tusschen invoer en uitvoer zoo spoedig mogelijk verbeterde. Dit geldt niet alleen voor het moederland maar ook voor de overzeesche gebiedsdeelen, met name voor Nederlandsch-Indië. De deviezen-uitgaven voor militaire doeleinden moeten mede in dit licht worden beoordeeld.

De ondergeteekende is het niet eens met die leden, die betoogd hebben, dat de Regeering bijna uitsluitend een beroep doet op de arbeiders om te geraken tot een verhooging van de productiviteit. De arbeidsproductiviteit wordt beïnvloed door vele factoren, waaronder wel de belangrijkste zijn: de bersidheid van den arbeid (in den ruimsten zin) tot het geven van al zijn werkkraft, de voorziening van het bedrijf met grondstoffen en de kwaliteit van de aanwezige productiemiddelen en gereedschappen.

De ondergeteekende is er zich van bewust dat de eerste factor in niet geringe mate wordt beïnvloed door de twee overige factoren. Wanneer de Regeering dan ook een beroep doet op den arbeider en den ondernemer, besteedt zij daarnaast alle aandacht zoowel aan de grondstoffenvoorziening als aan de voorziening met productiemiddelen. Ten aanzien van de grondstoffenvoorziening dient te worden opgemerkt, dat deze wordt beheerscht door de onmogelijkheid voor het buitenland om op korten termijn zelfs aan de meest dringende verlangens van Nederland te voldoen. Ook ten aanzien van de voorziening met productiemiddelen is in 1946 het uiterst mogelijke gedaan; er werd een bedrag van plm. f 280 miljoen geïnvesteerd in outillage van de industrie. Een belangrijk gedeelte van de ter beschikking komende buitenlandsche betalingsmiddelen werd voor productiemiddelen besteed. Hierbij dient in aanmerking te worden genomen, dat een aanzienlijk deel daarvan bestemd was voor achterstallige vervangingen en voor productiemiddelen, die de plaats van weggeroofde of door vernieling buiten bedrijf gekomen installaties moesten innemen. In 1947 zal eveneens voor de outillage van de Nederlandsche industrie een belangrijk deel van de ter beschikking komende middelen worden besteed. Er zij echter op gewezen, dat ook hier de leverantiemogelijkheid en -bereidwilligheid van het buitenland een overheerschende rol zullen spelen.

Voor de door sommige leden gebrachte hulde voor de inrichting van de begrotingen en voor de wijze, waarop de Generale Thesaurie is gereorganiseerd, is de ondergeteekende zeer erkentelijk. Ook stemde het hem tot voldoening, dat die leden met groote belangstelling hadden kennis genomen van de uiteenzetting der Regeering met betrekking tot de z.g. efficiënciebewaking, opgenomen in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer betreffende de hoofdstukken I en VII A der Rijksbegrotingen voor 1946 en 1947.

Naar aanleiding van het verzoek om inlichtingen aangaande de belastingtheorie, welke de ondergeteekende aanhangt, moge hij — onder verwijzing naar een door hem geschreven artikel in het tijdschrift „Openbare Financiën”, jaargang 1946, no. 1, getiteld „Fiscale en sociaal-economische politiek” — volstaan met de mededeeling, dat hij van oordeel is, dat bij de belastingheffing, naast het doel om inkomsten voor den Staat te verkrijgen, mede sociale en economische doeleinden een rol kunnen, en in een aantal gevallen behooren te spelen. Hij is van oordeel, dat de belastingpolitiek niet los van de algemeene sociale en economische politiek van de Regeering moet worden gevoerd, doch daarmede één organisch geheel moet uitmaken. Tot welke maatregelen dit bij bepaalde belastingen moet leiden kan enkel van geval tot geval, met afweging van alle in aanmerking komende factoren, worden beoordeeld. Bij de vermogensaanwasbelasting en de heffingen ineens valt op die sociale en economische aspecten meer de nadruk dan bij de normale belastingen gewoonlijk het geval is. Dit is vóór en na de opvatting van den ondergeteekende geweest en het zou hem verheugen, indien het standpunt van de heeren de Wilde c.s. dichter bij het zijne zou liggen, dan aanvankelijk zou kunnen lijken. Mochten dezen echter van oordeel zijn dat bij het voeren van belastingpolitiek het nastreven van sociale of economische doeleinden — naar gelang van de omstandigheden in meer of mindere mate — niet geoorloofd is, dan zou tusschen hen en den ondergeteekende hier inderdaad een principieel verschil van inzicht bestaan.

De leden, die betoogd hebben, dat de ondernemingen nog steeds te veel gebonden zijn aan beschikkingen, vergunningen

e.d., hetgeen remmend zou werken op het streven naar productieverhoging, zien naar de meening van den ondergeteekende over het hoofd, dat het economisch herstel van Nederland zich nog slechts in een beginstadium bevindt. De ondergeteekende onderschat allerminst de groote beteekenis van het particulier initiatief voor een opvoering van de productiviteit en wil het gaarne een ruimen armslag laten overal daar, waar zulks aan het algemeen welzijn ten goede zou komen. Daartegenover staat echter, dat de huidige economische toestand het noodig maakt alle krachten te coördineeren en te richten op die doeleinden, die op grond van hun belangrijkheid en dringendheid prioriteit vereischen. Een tamelijk diepgaand ingrijpen van de zijde van de Overheid is hiertoe nu en in de naaste toekomst onontbeerlijk, zoowel op het terrein van de distributie, prijsbeheersching, vestiging, in- en uitvoer, enz., als op het terrein van credietverleening en financiering.

Reeds op een eerdere plaats in deze Memorie heeft de ondergeteekende eenige opmerkingen gemaakt omtrent de in 1947 te verwachten besparingen en over het al dan niet invoeren van een verplicht spaarsysteem. Het zij hem vergund hier naar deze beschouwingen te mogen verwijzen. Met de opmerking, dat de Regeering bij haar politiek een psychologischen invloed kan uitoefenen ten gunste van het sparen, stemt hij geheel in. Waar het in dit verband vooral op aankomt is, dat bij de bevolking het vertrouwen wordt gewekt, dat ook in het Staatsbestuur doelmatigheid en zuinigheid worden betracht.

Het hierboven inzake de overheidsleiding van het bedrijfsleven betoogde brengt echter, zooals ook in het voorafgaande — in ander verband — is opgemerkt, mede, dat het niet aanstonds mogelijk zal zijn het overheidsapparaat op korten termijn drastisch in te krimpen. Er wordt zooveel mogelijk naar gestreefd de overheidsbemoeiingen te staken op alle gebieden, waar dit door den voorzieningsgraad en overige omstandigheden mogelijk wordt gemaakt. Met name op het gebied van de distributie is dit reeds op verschillende punten mogelijk geweest, hetgeen ook tot uiting komt in de inkrumping van het apparaat van de Rijksbureaux voor Handel en Nijverheid, wier personeel tusschen medio 1945 en medio 1946 kon worden verminderd met ca. 1200 man.

De leden, die van meening zijn, dat het groote aantal burgerlijke ambtenaren een vermindering van de arbeidsproductiviteit beteekent, hebben, naar het den ondergeteekende voorkomt, niet voldoende oog voor de groote beteekenis van de door deze ambtenaren verrichte werkzaamheden. Zou immers de Overheid haar apparaat onder de huidige omstandigheden in verregaande mate liquideeren; dan zouden weliswaar eenzijdig arbeidskrachten voor direct productieve doeleinden vrij komen, maar anderzijds zou bij de bestaande schaarschte aan goederen een productief resultaat worden bereikt, dat, wat de daaruit voortvloeiende behoeftenbevrediging aangaat, zoowel economisch als sociaal bij het thans verkrijgbare ver ten achter zou blijven.

Het bestaan van de mogelijkheid, dat ondernemers hun zaken naar het buitenland zouden willen overbrengen, omdat zij aldaar een grootere vrijheid van overheidsbemoeienis genieten, wil de ondergeteekende niet ontkennen, al is hem van een dergelijke verplaatsing of van serieuze plannen daartoe nog geen enkel geval ter oore gekomen. Hetgeen hierboven reeds werd opgemerkt over de noodzaak van overheidsingrijpen, maakt het echter uitgesloten met het oog op dergelijke eventualiteiten af te wijken van den weg, die leidt naar een economisch herstel. Het gevaar voor een grootscheepsche vlucht van ondernemingen uit Nederland acht de ondergeteekende ook niet groot. Integendeel zijn er tekenen, die er op wijzen, dat in het buitenland over het algemeen vertrouwen bestaat in het Nederlandsche bedrijfsleven, o.a. tot uiting komende in een bereidheid om hier te lande te investeren.

Het is den ondergeteekende niet duidelijk wat is bedoeld met de hem toegeschreven opmerking, dat hij niet afkeerig zou zijn van wat hogere prijzen en eenigszins hogere loonen, omdat de belastingen alsdan gemakkelijk zouden zijn te dragen. Voor de vrees, dat een dergelijke gedachtengang bij de Regeering zou gaan praevaleeren boven haar streven naar verlaging van prijzen en vergroting van inkomsten door middel van productieverhoging acht de ondergeteekende geen goede gronden aanwezig.

Door de omstandigheid, dat ons land gedurende den oorlog bondgenoot der Geallieerden is geweest, is vanzelfsprekend een zeer nauw contact gevormd met de Regeeringen van de Ver-

eenigde Staten en van het Vereenigd Koninkrijk. Toen de oorlog nog op het continent van Europa in vollen gang was, werden reeds financieele onderhandelingen met voornoemde landen aangeknoopt teneinde onmiddellijk na het einde van den oorlog de zekerheid te hebben dat wij, zoowel op materieel als op financieel gebied, ten volle zouden worden gesteund zoowel voor de onmiddellijke behoeften van ons volk als voor de financiering van aankopen voor den verderen opbouw. Een andere weg stond niet open en zoolang, ook bij beperking van den invoer tot het noodzakelijke, de betalingsbalans een tekort vertoont zal noodgedwongen op dien weg moeten worden voortgegaan. Dat Nederland hierdoor de positie van crediteurland tegen die van debiteurland moet verwisselen, moge hard zijn, de feiten liggen nu eenmaal niet anders en zij gelden niet alleen voor ons land. Op de houding van het buitenland te onzen opzichte behoeft dit overigens niet van nadeeligen invloed te zijn, aangezien er ook een belang in schuilt de welvaart van den debiteur te ontzien. Voor onze buitenlandsche politiek vormt deze positieverandering slechts één van de vele nieuwe gegevens, waarmede in de na-oorlogsche wereld rekening zal moeten worden gehouden.

Niet ontkend kan worden, dat door de vermindering in koopkracht van den gulden de druk der loonbelasting relatief zwaarder wordt. In het bijzonder voor de lagere inkomens moet dit als een bezwaar worden gevoeld. Bij het ontwerp Belastingherziening 1946 heeft de ondergeteekende dan ook vooreerst den aftrek voor noodzakelijk levensonderhoud vergroot — zij het in verband met den toestand van 's Rijks schatkist niet zoo veel als hij wel zou wenschen te doen — en is voorts het tarief van de loonbelasting voor de lagere inkomens belangrijk verminderd. Een nadere gedachtenwisseling over dit punt zou gevoeglijk tot de behandeling van genoemd wetsontwerp kunnen worden uitgesteld.

In tegenstelling met de op blz. 10, vierde alinea, van het Voorloopig Verslag, bedoelde leden, is de ondergeteekende van oordeel, dat het geenszins onbillijk is, in het bijzonder niet ten aanzien van normaal bekwame ambtenaren, indien de Overheid, ten einde zich van de diensten van een bijzonder bekwaam man blijvend te verzekeren, aan laatstgenoemde bij uitzondering een extra hoog salaris toekent. Het stemt tot voldoening, dat deze zienswijze ook door andere leden wordt gedeeld.

Het bezwaar tegen de voorgenomen heffing ineens, dat door een der leden werd geopperd, kan de ondergeteekende niet juist achten. Afgezien van de bijdrage tot de monetaire sanering, die deze heffing krachtens haar opzet zal leveren, resulteert zij in een ontlasting van het jaarlijksche budget, waartegen de inkomstenderving van den Staat wegens vermindering van de belastingopbrengst niet opweegt. Ook voor de contribubelen heeft het een voordeel, indien zij binnen redelijke grenzen hun aandeel in het door de natie geleden vermogensverlies in eens kunnen afrekenen, in stede van gedurende een reeks van jaren hun inkomen nog zwaarder te zien belast dan bij de bestaande belastingen reeds het geval is. De gedachtenwisseling over de vraag, hier aan de orde gesteld, kan overigens naar de meening van den ondergeteekende beter plaats hebben bij de behandeling van het wetsontwerp betreffende de heffing ineens van het vermogen.

De Nederlandsche Bank N.V. heeft de bevoegdheid om overeenkomstig het gestelde in artikel 4 van het Postbesluit D.S. (*Staatsblad* 1923, no. 504) dienststukken te verzenden aan het Ministerie van Financiën, de ontvangers der belastingen en de Algemeene Rekenkamer en voorts als dienststuk te behandelen de briefwisseling, betrekking hebbende op de geldzuivering. De in de laatste alinea van het Voorloopig Verslag uitgesproken beschuldiging is echter te vaag geformuleerd dan dat daarop thans reeds een antwoord kan worden gegeven. Inmiddels wordt echter een onderzoek naar deze aan gelegenheid ingesteld.

De Minister van Financiën,

P. LIEFTINCK.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit antwoord aan de Kamer haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld den 9den Januari 1947.

ANEMA.

¹⁾

KOLFF.

REINALDA.

KOEJEMANS.

¹⁾ De heer Kropman heeft aan de vaststelling van dit verslag niet kunnen medewerken, wegens verblijf buitenslands.

